



Kotiseutulehti
Parkanon Joulu 1998

Parkanon Joulukuusi ensi vuonna

Onko sinulla kerrottavaa Parkanosta tai parkanolaisista? Totta tai tarua, tapahtunutta tai satua. **Lähetä juttusi** (artikkeli, pakina, kasku, novelli, kertomus, päiväkirjaote, kirje, runo, satu, kuva, piirros tai kuvasarja) **31.5.1999 mennessä** kotiseutulehden toimituskunnalle sihteerin osoitteeseen: Tellervo Harju, Ahertajank. 1, 39700 Parkano. Toimituskunta palkitsee parhaimmiksi arvioimansa jutut ja kuvat.

Joulutervehdys Parkanosta



Parkanon rahalaitokset
toivottavat Parkanon Joulun
lukijoille
Joulurauhaa ja Menestystä
Vuodelle 1999



PARKANON
SÄÄSTÖPANKKI



PARKANON
OSUUSPANKKI



Merita

MeritaNordbanken

Kotiseutulehti Parkanon Joulu

NUMERO 27

JULKAISIJA:
Parkanon Nuorisoseura ry

Painos: 1650 kpl

PAINO JA TAITTO:
Parkanon Kirjapaino 1998

TOIMITUSKUNTA: Marita Peltoniemi (pj.)
Tellervo Harju (siht.)
Minna Lautamäki
Maarit Lehto
Juhani Nuijanmaa
Taisto Nummi
Aino Rimppi

NUORISOSEURAN YHTEYSHENKILÖINÄ
Tuula Alanko, Tiina Poussa

KANSIKUVA: Samu Alanko, 12 v.

PIIRROKSET: Reetta Niemensivu
Tellervo Harju
Pirjo Valtonen

Joulukorttina Parkanon Joulu

*Joulu tulla jolkuttelee
kuuraisin hiuksin ja parroin.
Ovia aukoo ja kolkuttelee
kylläpä sua jo varroin.*

Anna-Liisa Periaho

Anna-Liisan jouluruno väittää joulun tulevan hitaasti, mutta luulenpa juhlan tulevan monelle kiireen keskellä yllätyksenä syliin.

Runo väittää joulun myös aukovan ovia kolkutellen. Miten se tapahtuu? Kutsumme vieraita tai menemme itse kyläilemään. Laskemme montako hyvää ystävää tai sukulaista on vielä tänä jouluna tavoitettavissa. Riittääkö pyhien seutu kaikkien tärkeiden ihmisten tapaamiseen? Riittävätkö "kauneimmat joulukorttini" vai pitääkö juosta markettiin ostamaan eurokortteja, joissa joulupukki ei näytä ollenkaan oikealta. Vai ostanko kortin sijasta Parkanon Joulun?

Moni ovi myös sulkeutuu jouluna, yleisön palvelija pakenee omaan rauhaansa ja sulkee puhelimensa, jättää kyläilykin tuonemmaksi. Hän haluaa kolkutella ovia omaan sisimpäänsä: kuka olen ja mihin olen menossa?

Ovia on availtu useita kertoja myös tätä lehteä valmistettaessa. Toimituskunta ja

aikuisopiston kurssiryhmä on tuonut pöydälle valtavasti kertomisen arvoisia asioita Parkanon seudulta. Kiitos kaikille lehden tekijöille!

Kotiseututyö mielletään helposti vanhojen harmaitten höpinäksi. Toimittaessani tätä lehteä olen tavannut myös paljon nuoria, joilla on sanottavaa lähipiirin asioista. Nuori pukee sanottavansa mielellään fantasian muotoon, kertomukseksi, joka ei ole aivan totta, mutta kenties voisi olla.

Kotiseututyö kaikenikäisten yhteisenä asiana saa pikku hiljaa enemmän merkitystä; on etsittävä omaan identiteettiä ja säilyttämisen arvoista muutosta vaativassa maailmassa. Kotiseututyö esiintyy projekteina, kylätoimintana, koulujen vanhempain-toimintana, yritysverkkoina. Kun toinen löytää kolmannen, toistetaan vanhaa viisautta: me tarvitsemme toisiamme, tänäinkin ja tässä.

Unelmat eivät aina tule kaukaa ja ulkomailta. Tuokin takapihan lakkapää petäjä ja olonurkan vihreä kuusipuu, kukkalatva, kasvaa meillä koti-Suomessa. Sen oksilla sähkö on voittanut kilpailun kynttilän kanssa, mutta elävä tuikkunen jatkaa kilpailuaan uusilla brancheilla.

Toimituskunnan puolesta valoa ja iloa
MARITA PELTONIEMI



Hyvät Parkanon Joulun lukijat

Parkanon kaupungin puolesta on minulla ilo tervehtiä Teitä kaikkia.

Suomi elää nyt taloudellisen kasvun kautta, mutta samalla työttömyyden lasku on hidastunut. Tämä edellyttää valtiolta ankaraa säästöpolitiikkaa, ja se on vaikuttanut myös kotikaupunkimme elämään. Valtio on leikannut palvelujaan, keskittäen ne suuriin asutuskeskuksiin. Kansalaiset ovat näin eriarvoisessa asemassa palvelujen saatavuuden suhteen.

Myös kunnilla on suuria taloudellisia vaikeuksia. Näistä ei ole Parkanokaan jäänyt osattomaksi. Valtionosuuksia on kolmen vuoden aikana leikattu 15 miljoonaa markkaa. Raskaita päätöksiä on tehty ja joudutaan edelleen tekemään. Näistä vähäisimpiä eivät ole esitykset kyläkoulujen lakkauttamisesta. Elämme kaupungissa, jossa haja-asutusalueella (sivukylissä) asuu myös lapsiperheitä. Jos puhutaan kaupungin myönteisestä kehityksestä, sen tulisi olla sitä myös näillä alueilla. Päätöksiä tehtäessä on entistä enemmän otettava huomioon kokonai-

suus. On kyettävä neuvottelemaan, tekemään yhteistyötä ja kompromisseja. Päätäjät joutuvat entistä suuremman haasteen eteen, koska rahaa on käytettävissä entistä vähemmän.

Työllisyys kaupungissamme on parantunut kuluneena vuonna - kiitos monipuolisen ja kilpailukykyisen elinkeinoelämän. Parkanossa on rohkeita ja optimistisia yrittäjiä.

Meidän tulisikin kuntalaisina kantaa kortemme kekoon suosimalla oman paikkakuntamme yrittäjiä. Näin kaupunkimme pysyy vireänä ja elinvoimaisena.

Yhteistyötä nyt ja tulevaisuudessa tarvitaan niin meillä Parkanossa keskenämme kuin naapurikuntien kanssakin.

Valoisampaan aikaan luottaen toivotan lukijoille Rauhallista Joulua ja Onnellista Uuden Vuoden odotusta.

VEIKKO HÄYRYNEN

Kaupunginhallituksen puheenjohtaja

Joulun lahja



Jälleen olemme lähestymässä adventti-aikaa ja joulua, monien mielestä vuoden suurinta juhlaa. Mieleen palaavat menneet joulut muistoiheen, jouluvalmisteluineen, lahjaodotuksineen, joululeikkeineen ja lauluineen. Jotkut jouluista ovat painuneet lähtemättömästi mieleemme. Mieleemme alkavat jälleen virittäytyä tulevan joulun odotukseen tänä pimeänä vuodenaikana, mistä huolimatta olemme tottuneet kutsumaan joulua myös valon- ja ilon juhlaaksi, joulun todellisen merkityksen mukaan.

Joulun lähestyminen saa merkillisellä tavalla myös monen mielen herkästymään. Haluamme muistaa läheisiämme ja omaisia sekä muita ystäviämme. Eikä vierasta ole sekään, että jotkut haluavat auttaa vähäosaisia ja puutteenalaisia lähimmäisiä kotimaassa ja rajojen ulkopuolella.

Kaiken touhun ja valmisteluiden keskelä on paikallaan pysähtyä miettimään joulun todellista sanomaa ja merkitystä.

Noin 700 vuotta ennen ajanlaskumme alkua profeetta Jesaja sai Jumalalta ilmoituksen: "Neitsyt tulee raskaaksi ja synnyttää pojan ja antaa hänelle nimen Immanuel". Nimi merkitsee 'meidän kanssamme on Jumala'. Tutussa jouluevankeliumissa evankelista Luukas kirjoittaa tästä tapahtumasta: "Tänään on teille Daavidin kaupungissa syntynyt Vapahtaja. Hän on Kristus, Herra. Tämä on merkinä teille, te löydätte lap-

sen, joka makaa kapaloituna seimessä". Historia ja raamatun sana todistavat, että vastasyntynyt Vapahtaja ei jäänyt seimenlapsiksi vaan varttui aikuiseksi ja suoritti täydellisesti hänelle asetetun Vapahtajan tehtävän.

On enää joitakin päiviä aikaa siihen, kun käymme sisälle jouluun ja vain muutama päivä sen jälkeen käymme ulos joulusta. Lahjat on annettu ja saatu, laulut laulettu, leikit leikitty. Joillekin perheen pienimmille selviää vuorollaan karu totuus. Joulupukit ja tontut eivät olleetkaan totta, pelkkää leikkiä. Lahjat alkavat kulua käytössä ja menettävät kiinnostuksensa sekä ensihohtonsa, ja lopulta unohtuvat melkein kokonaan. Näin on käynyt ennenkin, ja varmaan näin käy monen kohdalla nytkin.

Vapahtaja, jonka syntymäjuhlaa käymme jälleen viettämään, on Taivaan lahjana tarjolla sinullekin. Uskossa sisäisesti omistettavana ja koettavana sekä todeksi elettyinä.

Iloitkaamme ja riemuitkaamme yhdessä tämän adventin ja joulun aikana, että "Jumala saapuu luoksemme", lahjana jonka arvo ja merkitys säilyy vielä joulun jälkeenkin.

Joulurauhaa toivottaen!
HEIMO HYNYNEN

”Minkälainen ilma on Nikolauksen päivänä, sellaista on koko joulukuu”

Suomen itsenäisyyspäivän vanha omistaja on pyhä Nikolaus, Myran piispa, joka perimätiedon mukaan kuoli joulukuun 6. päivänä 300-luvulla. Entisajan suomalaisille Nikolaus on ollut metsälintujen suojelija ”Pohjolan isäntä” ja ”Metsän jumala”. Myös nykyinen joulupukkimme on alkuaan Pyhä Nikolaus. Linnut saavat lyhteensä tänäkin jouluna ja lahjojen tuoja ahkeroi vuosikymmenten tottumuksella aattoillan hämärtyessä.

Joulun odotus alkaa meillä virallisesti neljä viikkoa ennen joulua, ensimmäisenä adventtina. Joulun aikaa mittaamaan valettiin adventtikynttilät jo hyvissä ajoin syksyllä. Kynttilä on valon symboli; se vastasi päreiden kanssa entisajan talouden valaistuksesta. Valon juhlanan kynttilöitä piti olla paljon. Kynttilä elää voimakkaana kulttuurissamme yhä. Kynttiläpajat mittaavat suosiollaan ehdotonta ykköstilaa jouluun liittyvien kädentaitojen joukossa. Kymmenen vuoden aikana, kun olen opettanut kynttilän valmistusta pirkanmaalaisille, olen miettinyt mitä oman kynttilän tekeminen ja kynttilän polttaminen merkitsee tämän päivän ihmisille: rauhaa, juhlaa, valoa, lämpöä.

Risti, pipari ja olkikupo

Katolisen kirkon sister Monica kysyi minulta vuosi sitten joulun alla mistä hän saisi Tuomaan ristin. Lupasin tuoda sellaisen heti seuraavana päivänä ohikulkiessani. Ihmettelin ettei hän ollut sitä itse hankkinut Tampereella jo useamman vuoden asuneena. Pirkanmaan Käsityöstä kerrottiin Tuomaan ristejä tekevän käsityöläisen toimittavan tänä jouluna viimeiset ristik myyntiin. Hyvä Tuomas joulun tuopi.

Pipareiden valmistus on mahdollista suorittaa hyvissä ajoin ennen joulua, jolloin intoa ja aikaa vielä piisaa. Niiden muotoihin

ja kuviointiin paneudutaankin monessa perheessä koko perheen voimin. Piparimuotit kulkevat perintönä äidiltä tyttärelle. Olemme valmistaneet itse piparimuotteja jo usean joulun ajan lasten ja nuorten kanssa. Seitsenvuotiaan taivuttelema Jeesus-lapsi kapaloissaan on varmasti hellyttävien muistojen piparimuoteista - sokerikuorrutuskoristelu auttoi ehkä ratkaisevasti isovanhempia ymmärtämään lapsen ajatuksen joulupöydässä.

Oli myös kerran aika, jolloin isäntä Tuomaan päivänä toi joulun tupaan olkukupo hattunaan, toinen kainalossaan. Kun oljet oli levitetty lattialle, alkoi joulu. Kullankeltaisia olkia levitettiin lattianpäällysteeksi ja jopa kattoonkin, ja ne kertoivat millainen seuraavasta sadosta oli tuleva.

Viime vuosisadalla jouluoljet kävivät yhä harvinaisemmiksi, koska tuli tarttua niihin helposti. Jäljelle jäi vain jokunen oljista tehty koriste, niistä tärkeimpänä himmeli eli joulukruunu.

Entisajan jouluvalvojisissa saattoi useita himmelintekijöitä kokoontua joulun edellisen sunnuntain ja maanantain väliseksi yöksi lämpimään saunaan, jossa oljet olivat taipuisia käsittellä.

Kädet ovat antureita

Ilman käsityötaitoja ei olisi entisajan joulua syntynyt. Nykyisin voi rekvisiitan shoppailla. Shoppailu ei kuitenkaan pysty korvaamaan käsitöitä jouluun valmistumisessa. Kädet ovat antureita, jotka välittävät tunteita ja tietoa ympäristön eri elementeistä ja rakenteista sekä tunne-elämälle että järjelle. Kädet ovat välineitä, joita ilman kehitys nykyiselle aineellisen ja myös henkisen ympäristön tasolle olisi ollut kutakuinkin mahdotonta. Silmä tai käsitetty sana eivät pysty näitä tehtäviä eikä käsiä korvaamaan.

Käsin tekemisen yhteys maailmaan ja materiaan syntyy sekä älyllisellä, ajattelun tasolla että elämyksellisesti käden tasolla. Elämysten ja tunteiden siirtyessä käsityöhön tekijä oppii työssään tuntemaan materiaaliaan ja maailmaa, johon itse osana kuuluu. Tämän lisäksi hän tutustuu tekemisensä mahdollisuuksiin ja omiin rajoihinsa. Hän ikään kuin sitoutuu materiaaliinsa ja tuntee vastuuta tekemisestään.

Miten me sitten valmistauduimme jouluun 1998. Kynttilät kastettiin hyvissä ajoin. Tehtiin olohuoneen kruunuun ohuita ja lyhyitä kynttilöitä, juhlapöytään yksi kolmihaarainen, naapureille kynttiläpari itsenäisyyspäivän ikkunaan. Hakkuutyömaalta haettiin havuja ja tehtiin kuusiköynnöstä sisäänkäyntiin ja kranssi oveen. Pläkkipellistä väännettiin muotit pipareille. Keitettiin sellua ja muotoiltiin latvatahtiä kuuseen ja kirjekuoriin joulu-tervehdyksiksi ystäville. Huovutettiin palloja kuusenkoristeeksi ja kudottiin pirtanauhalla rukiinolkia nauhaksi kuuseen. Joulun aika muodostuu näin kuukauden mittaiseksi juhlaa, eikä jouluaattoon ja pyhiin kohdistu paineita täydellisestä joulusta.

Käsillä olevassa, välittömän toiminnan maailmassa, ihminen elää kokemisensa välityksellä. Käsin tarttuminen maailmaan, käsin työskentäminen, on ihmisen alkuperäistä tekemistä.

Kirjoittaja on ollut suunnittelemassa ja toteuttamassa valtakunnallista käsityön taiteen perusopetusta. Pirkanmaan käsi- ja taidetöiden ry:n Näpsä käsityökoulu toimii 11 paikkakunnalla, toiminnassa on mukana kuutensataa 4-60-vuotiasta. Poikia on noin kolmasosa. Opettajia päätoimisina tai tuntiopettajina 26.



Jumalan viljaa ja ihmisen työtä



Kun kohta ollaan vaihtamassa vuosituhatta, ei monikaan tiedä minkäläisten työvaiheiden kautta 1940-luvulla tärkeimmän ruokamme leivän tie kulki lämpimäksi uutisleiväksi.

Haluan tällä muistelulla vähän valottaa leivän tarinaa siltä ajalta jonka muistan. Yhä useampi hakee leivän tänä päivänä kaupanhyllystä, eikä ole mitään kuvaa siitä pitkäs-
tä prosessista, mitä sen eteen on tehty.

Kylvö

Pellot johon ruis kylvettiin yleensä kesannoitiin, joka tarkoitti ettei niihin keväällä kylvetty mitään. Kun sitten kevät-kylvöt oli tehty, alkoi ruismaan kunnostus. Pellot olivat yleisesti avo-ojissa, jotka ensin puhdistettiin, niistä tullut maa tasattiin ennen kyntämistä. Kyntäminen suoritettiin hevosvetoisella auralla, joka yleensä oli Fiskar 10, eikä kovin kevyt liikutella sarkojen päissä, että sai syntymään siistin kynöksen.

Kun kyntö oli suoritettu, sai pelto kuivua joitakin päiviä. Tämän jälkeen oli edessä lannoitus, joka tehtiin ajamalla pelloille karjanlanta, koska apulantoja ei ollut oikein saatavissa, ja jokaisessa talossa oli karjaa; "voimaa" löytyi jokaisesta lantalasta.

Levityksen jälkeen se oli peitettävä, etteivät "mehut" kauniissa auringonpaisteessa olisi haihtuneet ilmaan. Peittäminen tehtiin taas hevosten vetämällä äkeellä. Jos sen edessä oli kaksi hevosta, oli mahdollista, että ajomies sai seisoa äkeen päällä, jota ei kyllä kyytin puolesta voinut verrata tämänpäivän traktorien teleskooppi-istuimiin. Musiikki-
na oli lintujen laulu, kun nykyään saa kuunnella haluamaansa ohjelmaa radion kautta.

Nyt oli viikottain pidettävä huoli äestämällä, ettei rikkaruoho päässyt valloilleen. Kun näin saatiin pidettyä pelto puhtaana, niin elokuun puolivälin aikoihin oli edessä kylvö. Monet pitivät Laurin päivän aikaa sopivana kylvön aikana. Tässä oli ja on vieläkin pieniä eroavaisuuksia; jos pelto oli paksumultainen, se kasvatti liian vahvat oraat syksyllä, jotka keväällä helposti kärsivät lumihomesta, silloin oli parempi suorittaa kylvö vähän myöhemmin.

Kypsyminen

Jos talvehtiminen oli onnistunut ja

juhannushallalta säästyty, alkoi elokuulla rukiin leikkuu. Viljan leikkuukypsyys todettiin kun otettiin jyvä, ja jos se katkesi taivuttaessa eikä venynyt, oli se valmista leikatavaksi.

Tänä päivänä puhutaan sakoluvuista ja vilja leikataan tuoreempaan kuin ennen. Se on kai leipurien mielestä paremmin leipoutuvaa, mutta hyvä tuli leipä ennenkin, kun vanhoilla konsteilla kypsyys todettiin.

Leikkuu

Ruis leikattiin siikkoihin, joista sitten tehtiin kuhilaita: kuhilaat olivat siikko-määrältään erikokoisia paikkakunnasta riippuen, aina kymmenestä kahdeksaantoista siikkoon. Yksi niistä oli "hattu" joka suojasi tähkiä, hattuja oli kahta mallia: pysty- ja taitehattuja. Kun kuhilaan päällä oli pystyhattu ja kymmeniä jopa satoja kuhilaita, oli pellolla se ylvästä katseltavaa.

Kun ne olivat kuivuneet kahdesta kolmeen viikkoon, ajettiin ne riiheen. Siellä siikot nostettiin riihen parsille; toinen istui riihen katonrajassa olevien orsien päällä ja latoi toisen antamat siikot latva ylöspäin parsille.

"Riihitteminen"

Kun riihi oli täynnä, alkoi lämmitys; se tapahtui nurkassa olevalla luonnonkivistä tehdyllä kiukaalla. Siitä ei ollut minkäänlaisia savupiippua, vain seinissä olevat pienet aukot päästivät savua ulos. Savun ja lämmön kohotessa alkoivat madot ja pienemmät eliöt pudota riihen lattialle. Niitä tuli riihellisestä uskomattoman paljon. Olen monasti ajatellut mihin ne nyt joutuvat, kun niitä ennen kannettiin monta lapiollista ulos.

Riihtä lämmitettiin noin vuorokausi ja seurattiin, koska alkaa olla riihikuivaa ruista. Kun sitten todettiin, että vilja on kuivanut tarpeeksi, lopetettiin lämmitys ja avattiin ovi että lämpö laskisi.

Jo aamulla neljän viiden aikana menivät ensimmäiset riihimiehet, jotka pudottivat parren kerrallaan alas, alkoivat iskeä siikkoja seinään; sillä tavalla alkoivat jyvät pudota tähkistä. Tämä työvaihe oli lämmintä ja no-
kista työtä; sitä sanottiin puristamiseksi.

Klupuaaminen ja kepittäminen

Sitten siikot heitettiin luuvan puolelle; ne levitettiin siellä lattialle klupuaamista varten.

Tämä tehtiin kahden ja kolmenkin kluvun rytmikkäässä tahdissa. Sanottiin että hyvä tahti on se, joka irrottaa viimeisetkin jyvät. Monissa paikoin tämä käsittely tehtiin myös varstoilla, silloin siikot olivat veräjän päällä jossa ne kepitettiin. Kun jyvät oli näin saatu irti, kohlittiin oljet, jotka sidottiin suuriksi olkikupoiksi. Näitä suoria olkia käytettiin latojen kattamisessa, saunan lauteilla pehmikkeenä, kuin Jukolassa.

Puhdistus ja uutisleivän juhla

Tämän jälkeen vilja puhdistettiin, että se voitiin varastoida. Puhdistus tapahtui tuulipohtimella, jota pyöritettiin; siivistä lähtevä ilmavirta lennätti kevyemmän roskan ja vilja raskaampana laski pohtimen alle, josta se säkitettiin ja varastoitui. Näin oli kylvetty jyvä tuottanut moninkertaisen määrän, ja laarit olivat täynnä myllymiestä varten.

Myllyyn meno näin saadun viljasäkin päällä oli juhlaa, olihan se palkka monista työvaiheista. Uutisjauhoista leivottiin leipää, jonka päälle sai kotona kurnuttua voita ja hyvää kurnupiiimää, jossa oli pieniä voihipuja pinnalla. Onko mitään parempaa!

Monikaan ei osaa edes kuvitella, miten monta vaihetta leivän eteen on tehty, ja miten raskasta se vielä viisikymmentäkin vuotta sitten oli.

Vaan on se perusruoka vielä tänäkin päivänä. Kunnia leivälle Laurinpäivästä jouluun!



Kuvat piirsi lukiolainen Pirjo Valtonen

Eero Pylsyn tie HIRVIPERÄLTÄ KULTTUURIN MONIOTTELIJAKSI

Sataa heinäkuun kuudettatoista päivää, ja ajamme Parkanon keskustasta Kurun suuntaan, käännyimme Karttiperäntielle ja edelleen Hirvimäentielle. Noin 25 kilometrin jälkeen olemme Hirviahon talon pihalla. Tässä on syntymäkotini, savusauna ja pihan kotikivi, joka odottaa kaiverrusta: Länsi-Suomen läänin painollinen keskipiste 1.9.1997. Uuden läänin keskellä autuus, asumattomuus ja menneen ajan hitaat muistikuvat palaavat ovenavaajan mieleen.

- Täällä korvessa olen syntynyt ja kasvanut, miettinyt elämän syvimpiä tarkoituksia. Olen ylpeä siitä, että juureni ovat täällä, miettii Eero Pylsy kylässä, jossa nykyihmisen mielestä ei ole mitään, ei edes sähköä. Vain loputtomasti suota ja metsää, joka aikoinaan antoi hirret mm. kirkonkylän Päivölän seurantalolle.

- Ihmeitä täytyisi tapahtua, että tänne nykyään joku muuttaisi, Eero Pylsy miettii ja uskoo, että vanha Päivölä saadaan entiselle paikalleen takaisin.

Kuka muistelee vanhaa Päivölää?

Vuonna 1943 syntyneen Eero Pylsyn parkanolaisilla syntymäpäivillä vilahtelee nimien kirjo. Daniel Hirvimäen kruununtalosta, joka oli aikoinaan 200 vuotta sitten Parkanon suurimpia, lohkaistiin mm. Hirviahon tölle, ja sinne muutti Sylvi ja Vieno Leppäsen kahdeksanlapsinen perhe vuonna 1936: Tuomo, Martti, Helena, Armas, Heikki, Aino, Eero ja Martta. Kauempaa löytyy myös Nevalan ja Haukkaluoman nimi.

Pylsy-nimi viittaa Eero Pylsyn nykyiseen kotitalaan Hämeenkyrössä, vuodesta 1439 Pylsyn talona (tilaan kuului myös Huupon talo) mainittuun perinnetilaan, jonka hänen vaimonsa Katariina Pylsyn kanssa osti vuonna 1983. Pariskunta ja heidän neljä lastansa kunnostivat täysin rappeutuneen maatilan menneiden sukupolvien työtä kunnioittaen. Perinteiden vaaliminen onkin tuossa kylässä koko kylän yhteinen uuras, ja Hämeen Heimoliitto antoi tälle työlle tunnustusta vuonna 1997 palkitsemalla Kierikkalan, Mahnalan, Sillanpään Sikomäen historiallisen Hämeen kauneimmaksi maisemaksi. Pylsyn talon Maisemakahvilassa pysähtyvät monet ohikulkijat kesäisin.

Ainoana luokallaan

- Olin ala- ja yläkouluajan ainoa oppilas luokallani. En minä kuitenkaan mikään yksityisoppilas ollut. Muitten luokkien mukana kuljin. Matka jalan tai pyörällä oli kahdeksan kilometriä. Talvella isä vei joskus hevosella, ja siinä pääsi naapurinkin lapsia.

Hirvipäerän koulumuistot ovat hyvin mieluisia, erityisesti opettajan kannustus, kun piirustus oli hyvin onnistunut.

- Tuu vartoon yläkoulun luokkaan siskoja ja veljiä, opettaja Kaarina Seppälä sanoi mi-

nulle, kun alaluokan tunnit olivat loppuneet ja yksinäinen kotimatka vähän pelotti. - Meillä on piirustusta. Saat tästä paperin. Piirrä vaikka purjelaiva.

Eero piirsi laivan, vaikka tuskin oli selkeä edes nähnyt. Opettaja kehui pojan työn maasta taivasiin ja otti jopa työn itselleen. Sama opettaja oli niinkin lempeä olento, että lainasi joskus omaa polkupyöräänsä pikkupojalle. - Vaan kun siinä oli outo käsijarru, ja ajoin kivikkoon että mäiskähti.

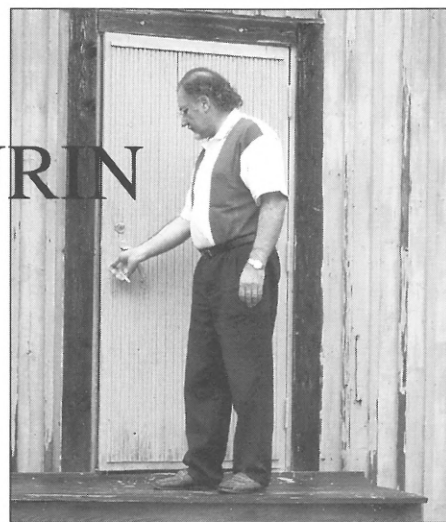
Nykyään, jättikoulujen, jättimarkettien ja suorien teiden aikana, Eeroa sanottaisiin kalliiksi oppilaaksi. Vaan lienevät nuo markat tulleet korkojen kanssa takaisin moninaisen työnteon myötä.

Alunperin Leponiemen ja Kaartinahon taloissa toiminut koulu sai oman vankan tiilestä muuratun rakennuksen 60-luvulla. Nykyisin tässä rakennuksessa toimii auto-korjaamo.

Justeerin ääreltä ammattioppiin

Eero Pylsyn tie Hirviahosta pokasahan ja justeerin ääreltä kulttuurin monitoimimieheksi alkoi Ikaalisista:

- Vuonna -61 äiti huomasi ilmoituksen,



Aution syntymämökin ovi narahtaa; piipun korjaaja on tulossa.

että Ikaalisten, silloin Tevaniemen, mies-kotiteollisuuskouluun haettiin oppilaita, ja sinnehan minä menin metalli- ja koneenkorjauslinjalle.

Matkan varrelle mahtuu työtä tiilitehtaassa, Oriveden naulatehtaassa, Toijalan Terästuotteissa laitosmiehenä ja työkaluviilaajana. 60-luvun Mekeksellä väsähtiin verkkoaitaa Parkanossa nuoremman hitsaajan nimikkeellä.

- Työkaluviilaajan työ on vaativinta metallityötä, Eero kehaisee, ja kiitollista ylpeyttä äänestä löytyy erityisesti silloin kun mies puhuu vaimostaan: - Siinä 70-luvun puolivälissä kutsui Päivölän maamieskoulu ensin Katariinaa, ja mentiin molemmat maatalousteknilliselle linjalle. Vaimo oli ensimmäinen linjalta valmistunut nainen Suomessa.

Ura maatalouden ja maaseutuelinkeinojen parissa kirkastui varsinaisesti Mustialan opistossa 70-luvun lopulla. Nykyisin



Luokkakuvaa on otettu ihka uuden Kaartinahon koulun portailla 23.10.1954. Toisessa rivissä keskellä hymyilevä Eero. Oikeassa yläkulmassa onnellinen opettaja Erkki Simpanen.

Pylsyn työalueena on ollut Pirkanmaan työvoima- ja elinkeinokeskuksen maaseutu-osasto, TE-keskus.

- Olen hoitanut Pirkanmaalla ympäristötukiasioita ja luomu-sopimusten suunnittelua, ja luomu-viljely kulkeekin meillä maan kärkeä, 7 % peltoalasta on jo luomulla.

Elämä ja aurinko

- Minulle alkoi aivan uusi elämä, kun tapanin Katariinan Käenkosken lavalla vuonna 1971. Poikkesin tanssimaan, vaikka tuolloin avioeron koettuani kaikki tuntui olevan tyhjää ja pimeää.

Tuon tapaamisen jälkeen pariskunta on viettänyt yhdessä 27 vuotta; yhteisen työn ja maatalon rakentamisen lisäksi on haaveena vielä Hämeenkyrön Sikomäkeen muinaiskirkko kaikille kyläläisille ja muille hiljentymistä kaipaaville.

- Kyllä vaimollani on paljon osuutta siihen, että korven kasvatissa on kasvanut aina vain voimistuva kulttuurin nälkä.

Sarvipäiden hyvämielisyyttä

Eero Pylsy haaveili myös laulajan urasta, ja hän on harrastanut mieskuorolaulua Parkanon ja Toijalan mieskuorossa.

- Lopetin huipulta, kun voitimme vuonna 1972 mieskuorojen mestaruuden, Eero naureskelee.

Orivedellä asuessaan 60-luvulla hän löysi maalauksen ja öljyväritöistä syntyi parikymmentä näyttelyä. Pylsyn sukutilan kunnostaminen on innostanut jatkuvasti tutkimaan menneiden satakuntalaisten elämää ja historiaa, mm. Alfred Kolehmainen ja kuvataiteilija Osmo Rauhalan innoittamana.

Vuonna 1990 kehkeytyi ajatus kulttuuria tukevasta herraseurasta, ja se sai kyröläisiltä nimekseen Sarvipäitten Ritarikunta ry. Ritarikunnan perustaja ja suurmestari on Hirvipärän Eero. Ritarikunnan jalo tehtävä on hyvämielisyyden edistäminen muita ja itseä kohtaan.

Kilpiä, kypäriä, koristeita, punoksia ja ritariromantiikkaa

Taulujen maalaaminen on suurelta osin vaihtunut vaakunataiteeksi. Heraldikka on nykyisin vienyt Eeron sydämen ja osan maakuuhuoneesta. Ritarikulttuurille ja romantikalle on tässä huoneessa aina tilaa.

- Harrastus alkoi oman sukuvaakunan valmistamisesta. Teen nykyisin standareita, viirejä ja vaakunoita tilaustyönä. Parkanoon olen maalannut ainakin Parkano-seuran ja Aureen metsästysseuran tunnusvaakunan.

- Vaakunan tekeminen on hyvin säänneltä ja tarkkaa työtä, kuvasymbolit ja värit eivät saa olla millaisia tahansa. Ja luovuudelle jää silti tilaa.

Joulusaarna koskettaa

Kirjailija Frans Eemil Sillanpään satakuntalainen tyyli kuvata tunnelmia ja arkipäivän tapahtumia on kiehtonut Eero Pylsyä "jo nuorena kloppina", ja Taatan joulusaarnojen esittämisestä tulossa perinne Parkanon kirkon aattoillan vesperiin.

- Ensiesiintyminen näiden tekstien äärellä tapahtui työpaikan pikkujoulussa. Ihmiset

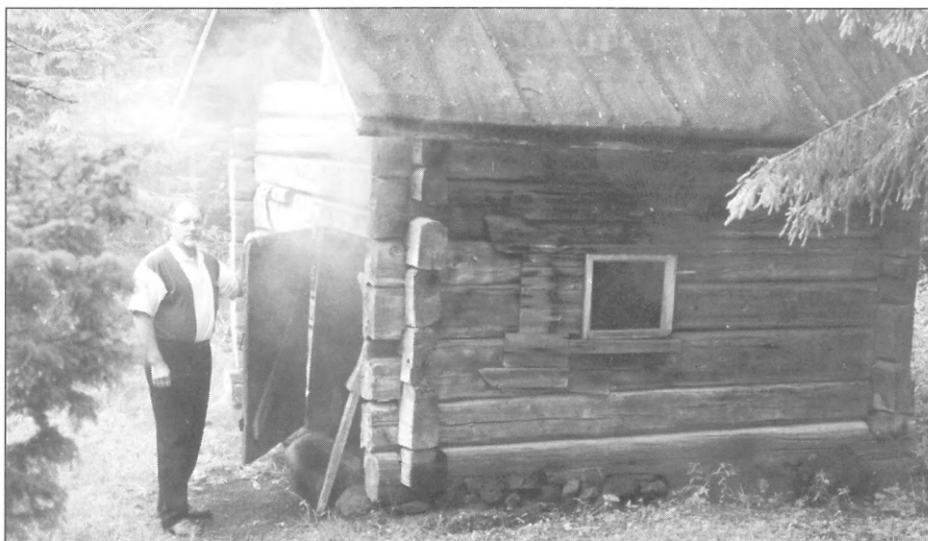
ovat pitäneet hämäläis-satakuntalaisella harmaudella lausutusta joulun sanomasta.

Kotiseudusta projekti

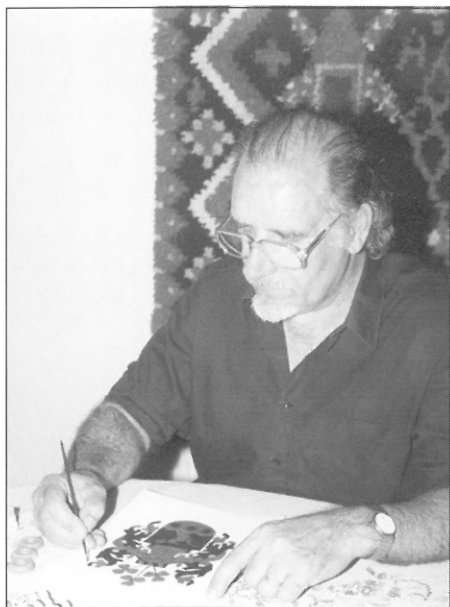
Heinäkuun tapaamisessamme Eero Pylsy kertoo kotiseutuprojektista, joka on muotoutumassa hänen seuraavaksi työtehtäväkseen Pirkanmaan TE-keskuksessa syksystä alkaen. TE-keskuksen, Euroopan Unionin ja Pirkanmaan maaseutokeskuksen rahoitusta saavassa hankkeessa maaseudun ihminen etsii uudelleen identiteettiään murroksen ja muutosten keskellä.

Projektin aloitusta juhlisti Hämeenkyrössä ja Ikaalisissa elokuun alun kotiseututapahtuma, jonka aiheeksi tänä vuonna nousi maiseman ja ympäristön vaikutus ihmisen mieleen, henkiseen hyvinvointiin. Ensi vuonna tuo tapahtuma vietetään Suomussalmella Kalevalan 150-vuotisjuhlaa muistaen.

- Maaseudun ihmisten henkinen kriisi on tosiasia. Mistä aineksista tämä kriisi on syntynyt ja mitä voimme yhdessä tehdä ongelmien näkemiseksi ja korjaamiseksi?



Hirvimäen 1800-luvun savusauna lämpiää vielä Eero Pylsyn entisellä kotipihalla.



Heraldikon työ on tarkkaa kuvasymbolien sommittelua.

SOPIMATONTA KÄYTÖSTÄ

Elettiin viisikymmenluvun puoliväliä. Oli jouluaatto ja savusauna piti lämmittää hyvin ja kuumaksi. Olin lämmitysmajurina noin kymmenvuotiaasta. Ilta lähestyi ja sauna oli valmis. Meillä oli tapana, että veljessarja meni ensimmäisenä saunan päästämään sieltä suurimmat höyryt pois, että muut jaksoivat paremmin. Juoksimme paljain jaloin pyyhe kainalossa alasti lumista polkua pitkin minkä kintuista pääsimme ja suoraan parveen, sillä jalkoja kirveli. Kaikki viisi veljestä mahtui juuri ja juuri parveen - minä pienimpänä johonkin koloon. Siinä hetki heiteltiin löylyä, haukottiin henkeä, juteltiin niitä näitä, kunnes yhtäkkiä hiljaisuus katkesi kovaan pierun räjäykseen! Minä nokkelana totesin heti, että parvi romahti, kun piti sanoa, että kiuas romahti. (Kuumaa kiuas ikään kuin romahtaa, kun siihen heitetään vettä.) Asian koomillisuus sai kaikkien nauruhermot laukeamaan. Pyrskähdyt! Vaan eipä siinä kauan naurettu, kun parvi todella romahti kiviselle maalattialle. Neljä meistä putosi kivikasaan parven mukana; yksi veljeksistä jäi ylös tukipylvään nenään istumaan. Ei siinä enää paljoa naurettu. Olimme noessa yltä päältä, osalla oli myös pieniä haavoja ja naarmuja ihollaan. Tilanne oli niin hämmästyttävä, että ei sitä pystytty selvittämään, mistä moinen oikeasti johtui. Noin vain ehjä parvi putosi. Isäkin tutki oliko parvi laho tai muuten heikkorakenteinen. Varsinaista vikaa ei löytynyt. Olemme monta kertaa miettineet jälkeensä, mistä moinen pilalle mennyt joulusaunarytkähdyt johtui. Olemme tulleet siihen tulokseen, että sauna on pyhä paikka, jonne ei sovi sopimaton käytös.

EERO PYLSY

Art Festivo - Huilua, klarinettia, viulua ja laulua

Parkanon ensimmäinen Art Festivo -musiikkitapahtuma järjestettiin maaliskuussa 1995, ja sen jälkeen joka vuosi Parkanon kevät on alkanut soiton ja laulun merkeissä. Idean isä, silloin Ylä-Satakunnan musiikkiopiston huilunsoiton opettaja Tommi Santti, halusi tuoda esille nuorten säveltäjien huilu-teoksia ja tarjosi ajatustaan laajemmasta huilutapahtumasta muutamalle paikkakunnalle. Parkanon kaupunki ja musiikkiopisto innostuivat asiasta, ja yhteistuumin alettiin suunnitella festivaalia, joka perustuisi korkeatasoiseen musiikilliseen osaamiseen. Suomen arvostetuimpia huilutaiteilijoita ja pedagogeja saatiin konsertoimaan Parkanoon ja pitämään mestarikursseja nuorille huilistilupaushille.

Nyt jo neljänä peräkkäisenä vuonna toteutunut Art Festivo on vakiinnuttanut paikansa parkanolaisessa musiikkielämässä. Huilun jälkeen olivat vuorossa klarinetti, viulu ja tänä keväänä festivaalin teemana oli laulu. Konserteissa ovat esiintyneet kansainvälisesti tunnustusta saaneet muusikot ja kokoonpanot, ja mesterikurssien oppilaat ovat saaneet opetusta todellisilta alan huippuammattilaisilta. Vuosittain on esitelty myös nuori lupaava taiteilija; musiikkiopiston omat opiskelijat ja opettajat ovat esiintyneet konserteissa eri puolella Parkanoa, ja erityisesti lapsille tarkoitettuihin konsertteihin ovat houkutelleet pientä festivaaliyleisöä kuulijoikseen.

Art Festivon taiteellinen johtaja Tommi Santti kiittelee Parkanon kaupungin osuutta ja päättäjien asennetta.

- Parkano on lähtenyt ennakkoluulottomasti ja uskaliaasti mukaan hankkeeseen. Lupaukset ovat aina pitäneet ja sovitut asiat ovat toteutuneet ennakkosuunnitelmien mukaisesti. Parkano on osoittautunut monella tavalla hedelmälliseksi maaperäksi luoda kulttuuritapahtumia. Esiintyvät taiteilijat ovat vuosi vuoden jälkeen olleet enemmän kuin tyytyväisiä yleisöltä saamaansa vastaanottoon. Myös käytännön järjestelyt sujuvat mutkattomasti, toteaa taiteellinen johtaja tyytyväisenä ja kiittää samalla aktiivisia työntekijöitä, joita on aina riittänyt.

- Tapahtuma profiloituu helposti yhden ihmisen ympärille, mutta Tommi Santti korostaa monessa yhteydessä pienistä palasista koostuvan talkootyön osuutta ja tärkeyttä.

Nykyisin musiikkiopiston rehtorina toimiva Tommi Santti haluaa festivaalin avulla nostaa musiikkiopiston profiilia ja tuoda esille musiikkikasvatuksen monipuolisia mahdollisuuksia. Vaikka musiikkioppilaitosten päätehtävänä on antaa soiton ja teoria-aineiden opetusta oppilailleen, ei sen välttämättä tarvitse olla pelkästään sitä. Kaikenlainen musiikillinen kasvatustyö sopii luon-



Pekka Ahonen, Antti Sarpila ja Kari Kriikku ilahduttivat yleisöä klarinettikonsertin päätteeksi yhteissoitollaan.



Art Festivossa on ollut joka vuosi esillä myös paikallinen musiikkielämä. Tuomas Hyytisen sävellyskonsertissa keväällä -96 esiintyi huilisti Tommi Santti.

tevasti sen opetusohjelmaan. Samalla kun musiikkiopisto antaa oppilailleen mahdollisuuden kuulla ja kokea korkeatasoista osaamista, voi se tarjota laajemmallekin yleisölle elämyksiä, joita on totuttu kuulemaan vain isomilla estradeilla.

Henkilökohtaiset toiveet ovat myös olleet painavia motiiveja Tommi Santille hänen ryhtyessään Art Festivon vetäjäksi.

- Olen lapsesta asti ollut innokas käymään konserteissa ja toivon voivani tarjota musiikinystävälle elämyksiä ja nautintoja, joista en itse koskaan saanut tarpeekseni. Taiteellisen johtajan tärkein ominaisuus onkin vahva henkilökohtainen motiivi ja suuri sydän musiikille. Paras palkka työstä on tyytyväinen yleisö. Huippuhetkiä ovat olleet yleisön lämpeneminen - jopa villiintymiseen

asti, Tommi Santti muistelee tuntemuksiaan Art Festivosta.

Taiteellisen johtajan työ on usein yksinäistä ideoimista. Uusia ja tuoreita ajatuksia Festivon kehittämiseksi otetaan mielihyvin vastaan ja palautetta onkin tullut jokaisen tapahtuman jälkeen. Myös rakentavassa hengessä annettu negatiivinen palaute on tärkeä viesti järjestäjille.

Vaikka kuulijakunta onkin vuosien varrella vakiintunut ja viime kevään tapahtuma keräsi monipuolisiin konsertteihin tasaisen hyvin kuulijoita, voisivat yleisömäärät toki olla suurempiakin. Painopiste on tähän asti ollut klassisessa musiikissa unohtamatta viihde- ja kansanmusiikkia. Uuden yleisön kiinnostuminen entistä monipuolisemmasta musiikkitapahtumasta on tulevaisuuden haaste. Monipuolisuus ja uudistuminen eivät kuitenkaan tarkoita, että laadusta tingitään, vaan Art Festivon ydin tulee edelleen olemaan korkeatasoinen musiikillinen osaaminen.

Seuraavan Art Festivon ideat alkavat muhia Tommi Santin päässä jo kun meneillään oleva tapahtuma on loppusuoralla. Huippuartistit ovat varattuja, joskus jopa vuosiksi eteenpäin, joten esiintymiset on

sovittava hyvissä ajoin. Henkilökohtaiset suhteet muusikkoihin ja konsertin järjestäjien hyvä maine ovat eduksi. Muusikkojen piiri on pieni ja sana kiertää nopeasti. Esiintymisen asiantuntevalle yleisölle ja organisaation kaikinpuolinen toimivuus muistetaan. Parkanossa on aina osattu kuunnella esiintyjien toiveita, ja tänne on ollut helppo kysyä artisteja konsertoimaan.

Konserttien ohjelmaa suunniteltaessa yleisön ja esiintyjien on löydettävä toisensa. Turvallisten valintojen lisäksi täytyy löytää rohkeutta tuoda esille myös vähemmän tunnettuja teoksia. Tarkoituksena kun on pitää vanhat ja uskolliset kuulijat tyytyväisinä. Vasta sen jälkeen vaikuttavat taiteellisen johtajan omat intressit ja tuttavuus-suhteet. Ohjelmaan mukaan valitut kiinnostavat uudet teokset ja uudenlaiset sovitukset ovat saaneet ruusuja ja risuja, mutta pääsääntöisesti yleisö on ollut ennakkoluuloton ja avoimin mielin kuuntelemassa.

Tommi Santti on luonut suhteita ja saanut arvokasta festivaalikokemusta olemalla n. kymmenen vuoden ajan mukana Uudenkaupungin Crusell-viikkojen järjestäjänä. Tuttavuus-suhteet olivat siis vahvat vaikuttimet, kun järjestyksessään toisen Art Festivon

teemasoittimeksi valittiin klarinetti ja yhdeksi pääesiintyjäksi ja mestarikurssin opettajaksi saatiin klarinetisti ja Crusell-viikkojen taiteellinen johtaja Kari Kriikku. Musiikkielämän ja alan trendien seuraaminen on muutenkin tärkeää, jos haluaa olla selvillä tarjonnan mahdollisuuksista ja musiikinälkäisen yleisön mieltymyksistä.

Nykyinen Art Festivon taiteellinen johtaja heittää ilmaan ajatuksen, että mielenkiinnon säilyttämiseksi tietty tuoreus musiikkitapahtuman ohjelmapolitiikassa olisi hyväksi. Uuden taiteellisen johtajan löytäminen voisi tuoda väriä ja uusia tuulia Festivoon.

Tommi Santin tulevaisuuden suunnitelmat Ylä-Satakunnan musiikkiopiston rehtorina eivät rajoitu pelkästään Art Festivon ideoimiseen. Hän on mukana myös Parkanon musiikkipainotteisen lukion ja Pirkanmaan musiikkioppilaitosten yhteisen aluekonsertin kehittämisessä ja Quantz -huilukilpailun järjestelyissä.

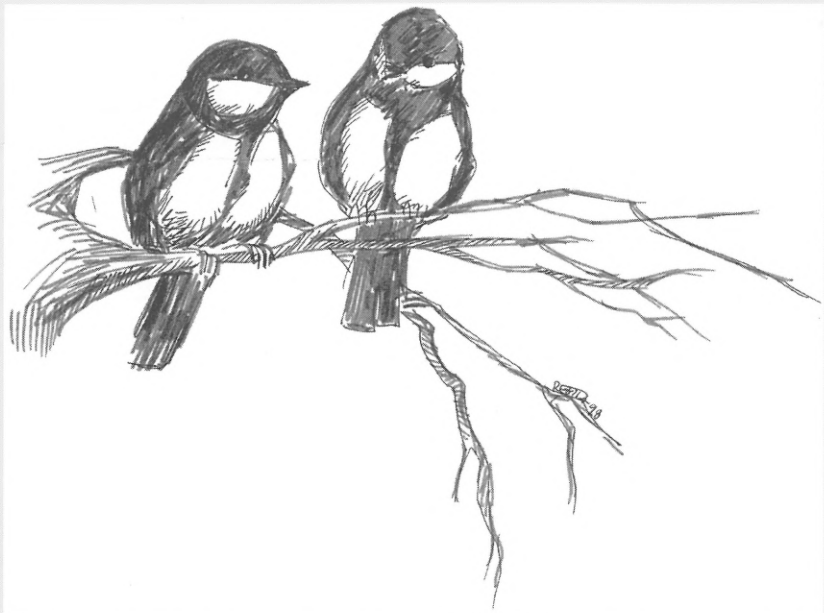
- "Parkanossa on hyvä tehdä töitä, ja täällä olisi varmasti myös hyvä asua. En epäöisi hetkeäkään tänne muuttamista, jos en asuisi perheen sukutilaa Siikaisissa", toteaa monipuolisesti parkanolaiseen musiikkielämään leimansa lyönyt muusikko Tommi Santti.

ANNA-LIISA PERIAHO

Jouluaaton tunnelmia

*Kuusi omalla paikallaan
kinkku uunissa paistuu.
Juhlän tuntua kerrassaan
lapsille piparit maistuu.*

*Riisipuuro ja rusinasoppa
liedellä tuoksua tuottaa.
Kuusen alla lahjakoppa
paketin saajia vuottaa.*



Murteen taitajalta perimätietoa talteen elävästi

Parkanon Joulun pitkäaikaisiin avustajiin kuuluu Karvian Tuulenkylässä asuva 76-vuotias Anni Havunen, jonka eloiset kirjoitukset ovat tarinoita elävästä elämästä. Anni Havunen kuuluu myös perimätiedon ja kotiseutunsa murteen tallentajiin.

Havusen pihapiiriin saavuttaessa ei olekaan yllätys, että talo on perinteiseen suomalaiseseen maalaismaisemaan niin hyvin soveltuva; pieni ja punainen puurakennus valkoisine ikkunanpielineen.

Tuvassa on pirttikalusto, jonka ääreltä punaposkinen emäntä löytyy. Isäntä, Felix Havunen, istuksii muurin vierustalla. Vastapäisellä seinällä on kaksi kaunista viulua, jotka Felix Havunen on nuorena miehenä itse tehnyt soittopeleikseen.

- Viulut ovat vaienneet jo kauan sitten, eikä niissä enää ole kieliäkään. Vaan kyllä täytyy olla käsistään taitava sen, joka osaa tuollaisia rakentaa, kehaisee Anni Havunen.

Puolisooaan Anni Havunen voi taidoistaan kiitellä, mutta itseään hän ei ole tottunut kehumään. Hän myöntää olevansa varsin vaatimaton luonteeltaan.

Saadessaan Parkanon Nuorisoseuran kiitokset yhteistyöstä kukkien kera Anni Havunen sanoo olevansa hyvin otettu.

Toki hän kirjoittajana on saanut kiitosta aikaisemminkin, ja viime vuosina eritoten. Vaan yksi - vuosikymmenten takainen - on erityisesti jäänyt mieleen.

- Ylä-Satakunnan silloinen päätoimittaja Eero Koivisto tuli meille kotiin saakka kiittämään lehteen tekemiäni kirjoituksia. Hänen vierailunsa oli minulle aika sätky; olin niin nuori ja arka.

- Koivisto sanoi, että kirjoituksiani oli mukava lukea, kun niistä aina löytyi jokin punainen lanka.

Hänen käyntinsä oli minulle valtava elämys, Anni Havunen muistelee päätään puistellen.

Karvian murre häviämässä

Edelleen Anni Havusen kirjoituksia löytyy paikallislehdessä parillakin nimimerkillä tämän tuosta. Nimimerkillä Hilda hän pitää teksteissään yllä harvinaiseksi käynnystä Karvian murretta. Karviassa on suunnitella Hiltan kirjoitusten kokoaminen yksiin kansiin.

- Karvian murre häviää pakostakin, sillä ei nuorempi polvi osaa sitä enää. Murre on täysin sekoittunut yleiskieleen, Anni Havunen toteaa.



Murteen häviämisen lisäksi on menneinä vuosikymmeninä ollut muutoksia runsaanlaisesti.

- Minun aikani on tullut niin suuret muutokset, ettei kaikkien ikäpolvien aikana ollenkaan.

Muutokset eivät Anni Havusesta ole lainkaan olleet pahasta eivätkä huonoon suuntaan; vuosikymmenten takaisia vuosia ei Havusen emäntä haikaile alkuunkaan.

- Täysin muistihäiriöisiä ovat ne ihmiset, jotka kiittelevät menneitä aikoja! Silloin oli pimeää, kylmää ja työt oli tehtävä ilman koneita. Ei ollut sähköä eikä mitään; eivät nykyajan ihmiset voi kuvitellakaan millaisia ne aamunousutkin olivat. Nuoret saavat olla tyytyväisiä, kun eivät ole joutuneet kokemaan sellaista, hän vakuuttaa.

Anni Havunen meni naimisiin ollessaan reilu parikymppinen.

- Hyvin, hyvin pienestä me mieheni kanssa aloitimme. Silloin ei ollut järveäkään kuvattu: vasta sen kuvaamisen jälkeen mekin

saimme peltoa, kuten muutkin näillä seuduilla.

Maanviljelyksellä Havuset ovat elantonsa saaneet. Karjaa talossa pidettiin pitkälle, siitä luovuttiin vasta pari vuotta sitten.

Anni Havunen sanoo olevansa hyvin tyytyväinen elämäänsä. Kaikista tärkeintä hänelle on hyvän terveyden säilyminen, siitä hän kertoo olevansa kaikkein kiittollisin.

- Aina kun vain on mahdollista hän pyörittää Karvian keskustaan tapaamaan siellä asuvia ystäviään.

- Useamminkin tarvitsisi käydä heitä katsomassa, sillä he kaipaavat minua ja minä kaipaen heitä. Kun käyn vieraisilla, pitää olla myös aikaa; menen aamulla ja palaan kotiin vasta illalla, hän selvittää.

Genovevasta se lähti...

Pienestä pitäen on myös lukeminen ollut Anni Havuselle tärkeää. Hän sanoo, ettei

oikein tiedä kuinka oppikaan lukemaan, sillä kotosalta ei kirjallisuutta löytynyt.

- Kirjojen puuttuminen oli kipeä paikka, vaikka eihän niiden lukemiseen olisi niin ollut aikaakaan.

Silloin kun aikaa lukemiseen löytyi makasi tyttö naapuriin.

- Moisiolla oli niin hyvänlainen emäntä, että hän antoi minun kranata kirjahyllystä lukemista. Ensimmäinen kirja, jonka luin sieltä, oli Genoveva. Se oli pieni, jännittävä kirja.

- Muistan yhä kuinka Genoveva seikkaili erämaassa, jossa oli paljon villieläimiä. Ne hoitivat Genovevaa, Anni Havunen kuvaillee. Häntä surettaa se, että lapsuuden luku-kokemusten jälkeen hän ei ole Genovevaa toiste tavannut.

Lapsuuden- ja nuoruudenaikainen köyhyys yhdistettynä Genovevan seikkailuihin ovat pitäneet Anni Havusen ulkomaisen kirjallisuuden ystävänä.

- En lue mitään kotimaista. Miksi lukisin Päätaloa, kun olen itse elänyt sen ajan ja tiedän millaista se oli? Joskus olen tutustunut johonkin kotimaiseen kirjaan jota on mainostettu, mutta eihän sellaista kielenkäyttöä voi lukea, hän kauhistelee.

- Lainaan kirjastosta ihan toisenmoisia kirjoja; haluan lukea kaukaisista maista ja kauniista maisemista. Kirjoissa pitää olla

mielikuvitusta; parhaita ovat lempi-kirjailijani Catherine Cooksonin teokset. Luen juuri hänen kirjoittamaansa Nousukasta, ja voi kuinka se onkaan jännittävä!

Omissa kirjoituksissaan Anni Havunen käyttää todellisuuteen pohjautuvia tapahtumia, mutta kaikkea hän ei lukijoidensa eteen tuo.

Pitäähän sitä nyt salaisuusiakin säilyttää, hän sanoo iloisesti nauraen.

76-vuotias Anni Havunen on ikänsä asunut Karvian Tuulenkylässä.

Hän sanoo olevansa hyvin tyytyväinen elämäänsä eikä haikaile menneiden vuosikymmenten perään.



ANNI HAVUNEN

Vitsaa piikaselle...

Se oli kaunis ja lämmin kesä, silloin kaukaisessa lapsuudessa. Silloin olivat kaikki kesät kauniita ja lämpimiä. Kun sade joskus tuli, oli se virkistävää ja mukavaa vaihtelua. Sai liotella likaisia varpaita lätäkössä. Vaikka lasten piti auttaa ulkotöissä, oli toki paljon aikaa leikkeihinkin.

Vesi on aina ollut lapsille onnellinen elementti, missä märkyyttä vähänkin on. Siellä lapsuuden maisemassa, jo kadonneessa, oli kaunis virtana soliseva pieni ja lapsille turvallinen joki. Luomaksi sanottiin, kai oli liian vähäinen ollakseen joki. Mutta auringon kilossa se houkutteli lapsia polskuttamaan.

Pyykin pesuun se oli myös oivallinen vesipaikka. Lähistöllä olleen talon pikkuisen piikatyttyö oli se joka sai hoitaa pyykin pesun kuten muutkin raskaat kotipiirin työt. Kun naapurien lapset huomasivat että ran-

nassa oli pyykkäri, kirmattiin sinne joukol-la. Päitä vain pois päältä ja kiljuen juostiin veteen. Pieni piika ei ollut isompi eikä vanhempi kuin toiset lapset, mutta osaton oli. Ei ollut lupa leikkiä, työ vain oli osana.

Mutta sillä siunaaman hetkellä hän unoh-ti kiellot.

Rinnassa sykähti unelma olla hetkisen huoleton lapsi. Päitä solahti kedolle ja hän juoksi toisten joukkoon veteen. Mutta se oli virhe. Emäntä syöksähti yllättäin paikalle kädessään vitsa. Ja pikku piikaselle ei ollut epätietoinen sen vitsan tarkoitus. Tyttö juoksi vilauksessa pusikkoon emäntä perässä.

Mutta mihin katosi sillä hetkellä sen onnellisen päivän ilo ja lämpö. Mistä kummas-ta tuntui puhaltavan hyytävä viima. Vesikin tuntui kylmältä. Kaikille tuli kiire lähteä kodin suojaan. Taisipa sinä iltana pieni piikanen nukahtaa itkuunsa olkipatjallaan. Tai saattoivat hänen kaikki muutkin päivän-sä olla niin ankeita ettei itku helpottanut.

Ei ollut köyhän orvon elämä helppoa. Kukaan ei säälinyt. Kukaan ei rakastanut.

Joulukiulu syntyy Lapinnevalla

Parkanon Lapinnevalla toimii kiuluverstas, joka on aloittanut toimintansa kolmekymmentä vuotta sitten, vuonna 1969. Perheyriityksen tuotteista ja tuotekehittelystä on alusta asti vastannut Jorma Pelkonen yhdessä Virve-vaimonsa kanssa. Tuotanto alkoi saunakiuluista ja napaista.

Ensimmäiset kymmenen vuotta saunakiulut menivät Ruotsiin, nyt pääasiallisesti Suomeen, mutta myös Ruotsiin ja Norjaan; pieniä erii viedään Saksaan.

- Vaikka vuosiin on mahtunut ylä- ja alamákiä, kuten kaikkeen yrittämiseen, on silti melko tasaisesti mennyt. Työ on ollut mielenkiintoista ja haastavaa. Harrastuksesta on tullut työ vapaa-aikaa myöten, juttelee Jorma myyntitiskin takana. - Tulevaisuuskin lienee turvattu, Jorma jatkaa viitaten vävy mies Kalevi Lautamäkeen.

Mistä pajua vannepuuksi?

Kiuluverstaan pääraaka-aine on mänty, lisäksi käytetään pajua (pituus 90 cm, halkaisija 12-25 mm) sekä koivua leipälapioiksi. Pihlajaa, katajaa ja raitaa tarvitaan välitystuotteissa, ja terveleppä voi löytää paikkansa voiveitsessä tai kirvesvartena pokasahan kyljessä. Haavasta syntyy kantomelineitä ja leivinlautoja.

- Erikoispuu, suomalainen jalopuu, kuten paju ja pihlaja on usein hakuissa. Hyvää tekisi saada vaikka EU-tuen avulla

metsätaloussuunnitelmiin pajun kasvatusta. Ojat ovat usein hävinneet ja radanvarsistaan pajua ei kovin paljon löydy.

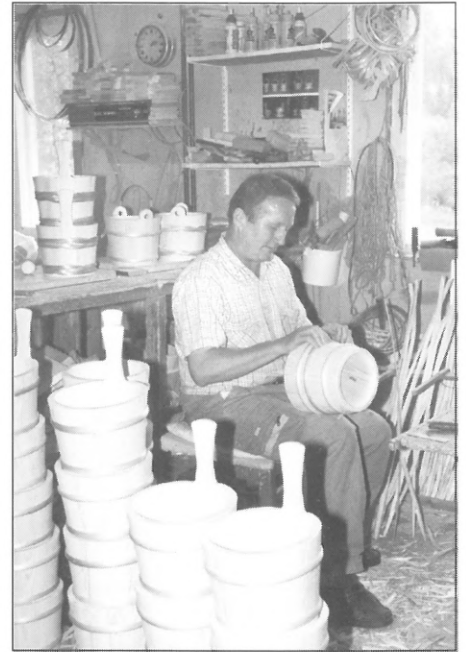
Luovat kädet -hankkeeseen mukaan

Verstastyö on pääasiassa käsityötä. Koneet ovat vain apuna: löytyy sirkkeliä, höylää, liimakonetta, hiontalaitetta, kopiosorvia, jysintä. Puu kuivataan itse kuumailmakiertopuhaltimella alle puusepän kuivuuden, käyttötarkoituksesta ja puulajista riippuen 8-10 prosenttiin. Paju kuivataan ulkoilmassa ja halkaistaan.

Tuotteet toimitetaan puuvalmiina ja tilauksesta myös polttopintaisina. Pintakäsittelyohjeet seuraavat tuotteen mukana.

Luoteis-Pirkanmaalla alkoi kesällä 1998 käsityöyrittäjien yhteistyöhanke, joka sai nimekseen Luovat kädet. Yrittäjä Jorma Pelkonen kuuluu hankkeen ohjaustyöryhmään.

- Odotamme hankkeelta paljon. Haluamme kehittää tuotteitamme ja koneitamme. Nykyisetkin ovat usein itse kehiteltyjä.



Pajuvanne taittuu Jorma Pelkonen taitavissa käsissä.



Joulupukin "etäpajalla" kiuluja tekemässä vas. Virve Pelkonen, keskellä Jorma Pelkonen ja Kalevi Lautamäki oikealla.

Koristeellista jouluksi

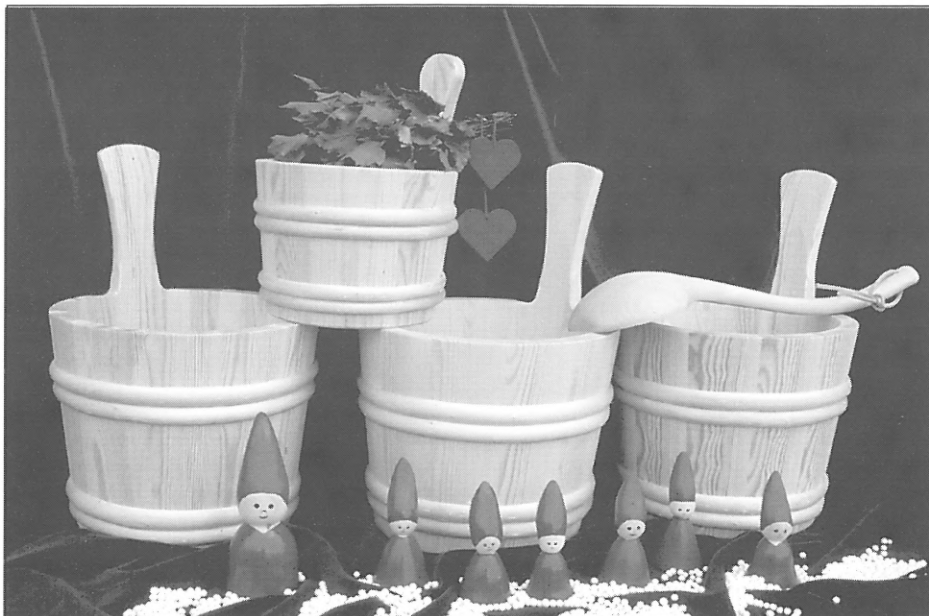
Virve Pelkonen sorvaa ja tekee asiakkaan toivomuksesta tekstauksia ja kuvia tuotteisiin. Yksin kappalein syntyy tonttuja, lastukorvapuujia, Parkano-aiheilla ja -teksteillä somistettuja matkamuistoja. Lepästä ja haavasta veistetyille enkeleille riittää lastukiharoita.

- Asiakkaat tulevat myymäläämme ensin katselemaan kaikenlaista, mutta kiulu ja kauha ovat suosituimmat ostokset. Tosi moni yllättyy laajasta tuotevalikoimastamme, kertoo myös myynnistä vastaava Virve.

Pienyritys kaipaisi jatkuvasti lisäväkeä, mutta työllistäminen ei ole mutkaton asia. Myös verotus saa kritiikkiä taideyrittäjiltä.

- Taidekäsityöt pitäisi vapauttaa arvonsäverosta.

Toivoa sopii, että Parkanoon syntyisi veroparatiisi pukin etäpajoille. Poro-paratiisihan meillä jo on!



Kuva: Risto Pyry Majanen.

Keräystalkoot parkanolaisille

Luoteis-Pirkanmaalla, Parkanossa, Kihniössä, Ikaalisissa, Viljakkalassa ja Hämeenkyrössä on kesällä alkanut käsityötaitajien yhteistyöhanke LUOVAT KÄDET. Hankkeessa etsitään paikkakunnan vahvuuksia, omaleimaisia käden tuotteita, joiden ideat löytyvät usein paikkakunnan historiasta, omista ja naapurin oivaluksista.

Käsityötuotteet kaipaavat seurakseen tuotetarinoita, pieniä sanontoja, käyttäjän sutkauksia, jotka liitettäisiin esineen tuoteselosteen lomaan. Käsityöläinen valmistaa tuotteensa luonnonmateriaalista, ja samoin sananparsi saisi olla paikkakunnan luonnosta nouseva ja aito.

Vain Parkanossa on sanottu näin

- humoristisesti
- viisaasti
- osuvasti
- kuvaavasti
- rohkeasti ja roheesti

kun on vain ollut tapana sanoa... ennen tai tänään...

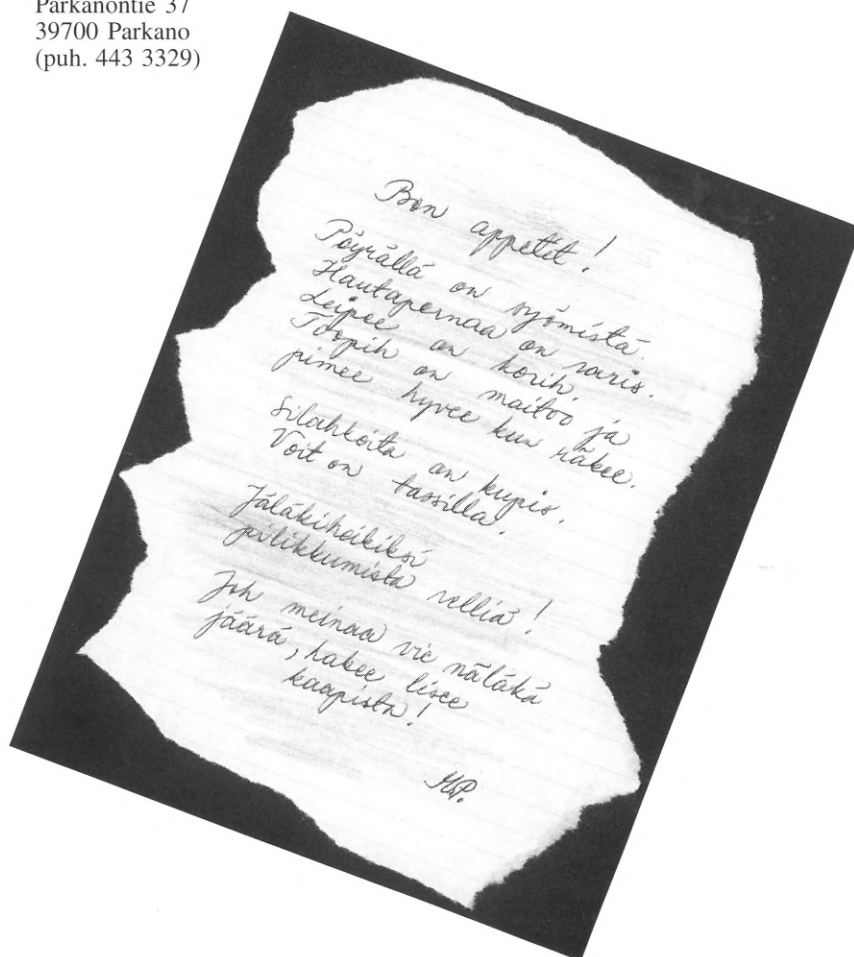
Yksityiset, kylätoimikunnat, yhdistykset - pröhöräkkää ny!

Luovat kädet -projekti julistaa yhdessä Parkanon Joulun kanssa SANONTOJEN KERÄYSTALKOOT - unohtamatta jo aiemmin tehtyä työtä (esim. Martta Sevio on kerännyt runsaasti kansantietoutta Parkanosta).

Ohjausryhmä arpoo sanontojen luovuttajien kesken palkintoja, kädentaiteiden valmistamia laadukkaita tuotteita.

Pyydämme toimittamaan sanonnat tai tuotetarinat maaliskuun 1999 loppuun mennessä projektipäällikkö Sirpa Viljamaalle osoitteella

LUOVAT KÄDET
Parkanontie 37
39700 Parkano
(puh. 443 3329)



100-vuotias Alaskylän koulu

Lyhennelmä Martta Sevion kirjoittamasta 80-vuotishistoriikista

Tiedon kaipuu lieene ihmisellä myötäsyntyinen. Näin on ollut tälläkin järvi-kunnaalla, Alaskylässä. Olihan tähän, vanhan erätien varteen verrattain varhain siirtynyt asutusta, koska 1500-luvun puolimaissa täällä oli jo kymmenkunta taloa.

Parkanon seurakunnan vaiheita kuvastava vanhin kirjallinen tieto, joka on vuodelta 1793, koskee mm. Alaskylää. Siinä mainittu saarnahuone oli nähtävästi Alaskylässä, ja Parkanon kirkko aiottiin rakentaa juuri

tälle koivikkokunnaalle, missä koulumme on.

Uskonnon pohjalta virisi koko kansamme, niin alaskyläläistenkin opetuskehitys, johon nyt silmäämme.

Kansan oli opittava lukemaan. Kun muuta opetusmuotoa ei ollut, kirkon johto aloitti maassamme kansanopetustyön.

Katekismussaarnoja pidettiin kirkossa sunnuntaiaamuisin kyläkunnittain. Milloin kutsuttiin alttarin eteen alaskyläläiset, milloin kuivaskyläläiset. Kinkereillä kuulusteltiin kansaa lukuruodeittain.

Vihdoin saatiin seurakunnallinen kiertokoulu. Asetus siitä annettiin jo v. 1762. Mutta kun koulun aikaansaaminen jäi seurakuntien huoleksi, Parkanon kiertokoulu pääsi alkamaan vasta sadan vuoden päästä eli v. 1862. Silloin pappilan vanha päärakennus oli siirretty kirkon luo, kunnostettu kiinteäksi kouluksi ja samalla pitäjäntuvaksi. Alaskylän lapsista kirkonkylän koulussa, jonka piiriin Alaskylä aluksi kuului, kävi ainakin Jooseppi Ylinen vuonna 1868. Vuonna 1892 perustettiin toinen kiertokoulu. Alaskylässäkin oli oma piirinsä. Myös seurakunnallinen pyhäkoulu on tuonut lisänsä kansankasvatukseen.

Tuskin Parkanon kiertokoulu oli päässyt alulle, kun maassamme kansallisen heräämisen myötä levisi laaja innostus kansansivistyksen kohottamiseksi. Pastori Uno Cygnaeuksen ehdotuksen pohjalta senaatti monien vaiheiden jälkeen antoi kansakouluasetuksen vuonna 1866.

Jo 10.7.1870 pidetyssä kuntakokouksessa kansakouluasia oli esillä. Kun kuitenkin juuri oli kestänyt ankarat nälkä- ja kuolonvuodet, monet vastustivat koulun perustamista. Pelättiin kustannuksia, verojen nousua ja sitä, että lapset oppisivat koulussa laskoiksi ja turhan herraskaisiksi. Vasta seitsenvuotisten erimielisyyksien jälkeen Parkanon kirkonkylän kansakoulu pääsi aloittamaan toimintansa 15.10.1877.

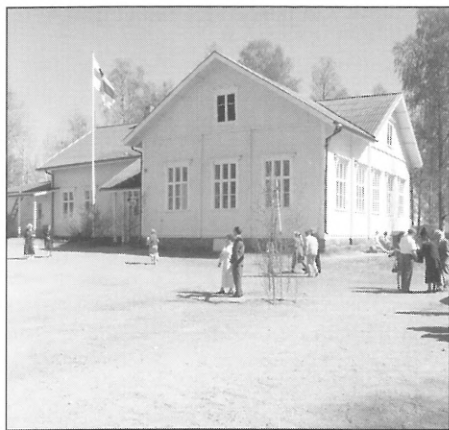
Alaskylästä ainakin Iivar Alanen meni kouluun. Mutta jo viikon kuluttua hänen isänsä haki hänet kyntämään talon avaria peltoja.

Joukko alaskyläläisiä kokoontui maanviljelijä Ivar Alasen kirkonkuulutuksella kutsumana 2.11.1896 suutari Daavid Virtasen asuntoon keskustelemaan kansakoulun saamisesta Alaskylään. Kysymykseen, ketkä halusivat saada kansakoulun kylään, vastattiin suurella innolla myöntävästi. "Olihan kylässä ainakin 300 opetuksen puutteessa kituvaa lasta."

Ivar Alanen lupasi lahjoittaa kansakoululle tonttimaan ja 10 kappalaan peltoa koivikkokunnaalta Virtasen asunnon pohjoispuolelta ja 100 markkaa rahaa ehdolla, että koulu alkaa toimintansa kahden vuoden kuluttua.

Opettaja Lyyli Västilä, Matti Halminen, Sakari Haukkala, Raimond Mäkelä, Keskinen, Matti Haukkala, Maija Vapaniemi, Erkki Möhkö, Tapani Laatu, Ona Putansuu, Liisa Laatu, Marita Rajamäki, Maija Ylinen, Eeva Mäkinen, Huhtala.





Jos koulu tehtäisiin mainittuun paikkaan, lupasivat siihen rakennusapua Manasse Laatu 100 mk, Nestor Laatu 50 mk, Wiktor Möhkö 20 mk ja 10 hirttä, Jooseppi Ylinen 10 hirttä, D. Virtanen 5 mk ja 5 työpäivää, Aleksius Tuomela ja Amalia Kivisto kumpikin 5 mk, Efraim Kujansuu 10 työpäivää, samoin Manasse Huhtala, Jooseppi Setälä 6 työpäivää, Aleksius Tanhuanpää 5 työpäivää, Anselm Tanhuanpää 2 mk, Daavis Kilholma 2 kuormaa sammalia ja 3 työpäivää. Tämä kaikki teki 287 mk rahaa, 20 hirttä, 39 työpäivää ja 2 kuormaa sammalia.

Viktor Möhkö lupasi lahjoittaa koululle tonttimaan nk. Tuulimyllymäestä ja 5 kapanalaa peltomaata samoilla ehdoilla kuin Ivar Alanen. Koulun rakentamiseen lupasivat apua Fredrik Rönni 10 hirttä, Aleksius Mustalahti 10 hirttä ja luvan, että hänen torpparinsa saavat talon metsästä tuoda kukin yhden hirren, Jooseppi Mattila lupasi 10 hirttä, Janne Rintamäki 5 mk, samoin Aleksius Tuomela. Tämä teki yhteensä 10 mk ja 30 hirttä ynnä luvatut torpparien hirtet.

Aleksius Mustalahti lupasi koululle tonttimaan Vääränjoen varrelta Niemenkanalta ja tynnyrinalan peltomaata samoin ehdoin kuin edelliset. Apua lupasivat Fredrik Rönni ja Jooseppi Mattila kumpikin 10 hirttä, Kaarle Lapiolahti ja Isak Halmela molemmat 6 työpäivää, Janne Rintamäki 5 mk. Yhteensä luvattiin 5 mk rahaa, 20 hirttä ja 12 työpäivää.

Näin suuren yksimielisyyden ja harvinaisen uhrialttiuden innoittamana isämme ja vaarimme puuhasivat tätä Alaskylän kansakoulua.

Kuntakokouksessa 7.12.1896 keskusteltiin toisen kansakoulun perustamisesta Parkanoon, kirkolle tai johonkin muuhun kylään. Silloin Ivar Alanen toi esiin edellä esitetun Alaskylän koulukokouksen pöytäkirjan ja esitti toivomuksen, ettei perustettaisi tyttökoulua, kun ei kansakoulussa ollut niin paljon tyttöjäkään, että sitä olisi tarvis perustaa. Alaskylä kaipaasi koulua paremmin.

Esimies luki pöytäkirjan kokoukselle ja esitti sen johdosta kysymyksen, perustetaanko kansakoulu Alaskylään. Keskuste-

lun jälkeen asiasta äänestettiin, ja se kävi veroäyrien perusteella. Alaskylän puolesta annettiin 303 ääntä, vastaan 271 ääntä. 32 äänen enemmistöllä perustettiin siis kansakoulu Alaskylään. Ivar Alasen ja muiden lahjojaluvanneiden toivomuksesta koulu päätettiin aloittaa syksyllä 1898. Aluksi sitä tuli pitää vuokrahuoneissa, kunnes Ivar Alasen lahjatontille valmistuu koulurakennus.

Keisarillisen Suomen Senaatin Kirkollisasiain Toimituskunnan korkeassa kirjelmässä 14.9.1898 myönnettiin Alaskylän vastaperustetun kansakoulun opettajan palkkaukseen apurahaa eli siis valtionapua 800 mk vuosittain ja naiskäsitöiden opettajattaren vuotuispalkkaukseen 50 mk. Kirjelmässä mainittiin kunnan puolesta vakuutetun opettajalle paitsi tarpeenmukaista asuntoa polttopuut ja öljyvalo, 16,45 aaria perunamaata, 280 leiviskää heiniä, laidun lehmälle ja 200 mk rahapalkkaa vuodessa. Tyttöjen käsityön opettajalle oli samoin sitouduttu suorittamaan 100 mk palkkaa vuodessa.

Ehdoksi edellämainitun apurahan myöntämiseen toimituskunta asetti, että vuokratussa koulusalissa saa olla enintään 30 oppilasta, että tytöille hankitaan "naiselista hoitoa ja heille sovellettua voimistelunopetusta" ja että koulurakennus valmistuu kahden vuoden kuluessa siitä, kun koulu on aloittanut toimintansa.

Alaskylän koululle maksoivat seuraavat: Alaskylä kokonaan sekä Niinivevan kylä, Parkanon kylästä Kaupin, Hiitin, Runsaan ja Talosen numerot alustalaisineen sekä Haukkumaan, Hahkamäen, Haukkalan ja Laurikan numerot. Lapinvevan kylästä maksoivat koululle kaikki muut paitsi Rumalan, Koskevan ja Vatusen numerot alustalaisineen. Tässä tuli myöhemmin muutosta. Perustettiin uusia kouluja, eivätkä "ylöskannossa" saadut halot ajanmittaan riittäneet koulun tarpeisiin, varsinkaan, kun niitä tuotiin tuoreitakin. Vihdoin halot urakoitiin aina jonkun tuotettavaksi. Vähitellen luontaisedut alettiin korvata rahalla.

Heti perustamisvaiheessa asetettiin Alaskylän koululle johtokunta, johon valittiin talolliset Ivar Alanen, Fredrik Rönni, Wiktor Möhkö, Aleksius Mustalahti, Janne Reko ja suutari Daavid Virtanen.

Kokouksessaan 10.9.1897 johtokunta valitsi puheenjohtajakseen Ivar Alasen ja päätti hankkia koulua varten urakka-huutokaupoin 25 kaksoispulpettia, opettajanpulpetin, 60 tuolia, pöydän ja puutaulun, kaikki samanlaisia kuin kirkollakin oli. Pulpetit teki entinen torppari Jooseppi Rajamäki saaden kappaleelta 5 mk, tuolit talollinen Fredrik Rönni yhden markan kauppahinnalla.

Sopivat kouluhuoneet saatiin hyvältä paikalta Joosef Ylisen talosta 125 markan vuosivuokralla. Mutta avoimeksi julistettuun opettajanvirkaan ei ilmaantunut pätevää hakijaa. Väliaikaiseksi opettajaksi valittiin viran ainoa hakija ylioppilas Felix

Fogman 1.9.1898 alkaen. Tyttöjen väliaikaiseksi käsityönopettajaksi valittiin neiti Linda Wirzen kirkonkylästä.

Jo hankitut koulun pulpetit maalattiin harmaiksi, kannet tummemmiksi, tuolit harmaiksi. Työn teki maalari Efraim Mäkinen saaden pulpetin maalauksesta 175 p. ja tuolin 49 penniä.

Kun nuo upeat kalusteet oli tuotu koulun alkamispäiväksi 16.9.1898 Ylisen suureen valoisaan saliin, koulun alku oli juhlava. Johtokuntakin oli läsnä aikoen avajaisten jälkeen pitää kokousta. Mutta opettaja Felix Fogman ei saapunut koko juhlaan. Johtokunnan toimesta kirjoitettiin kouluun pyrkijäin nimet muistiin ja annettiin Ivar Alasen ja Daavid Virtasen tehtäväksi päättää, ketkä oppilaista vapautetaan kirjoittautumismaksuista, keille annetaan kirjat ilmaiseksi jne.

Kun aika kului iltapäivään eikä opettajaa tullut, johtokuntalaiset lähtivät koululta pois, samoin oppilaat.

Nähtävästi opettaja Fogman saapui koululle vasta 3.10., koska sinä päivänä kirjoittautuivat kouluun seuraavat Alaskylän kansakoulun ensimmäiset oppilaat:

Friimäki, Selim Johannes	kävi 3 luokkaa
Riihiniemi, Väinö	sai päästötodistuksen vuonna 1901
Rantanen, Tyyne	sai päästötodistuksen vuonna 1901
Moisio, Hilma	kävi 3 luokkaa
Moisio, Aino	kävi 2 luokkaa
Watula, Aina	kävi 2 luokkaa
Ylinen, Hilja	sai päästötodistuksen vuonna 1901
Mustalahti, Onni	kävi 1 luokkaa
Kilholma, Taavetti	sai päästötodistuksen vuonna 1901
Huhtala Lyyli	kävi 2 luokkaa
Ylinen, Olga	sai päästötodistuksen vuonna 1902
Vanhatalo, Helmi	sai päästötodistuksen vuonna 1901
Leikko, Lempi	kävi s1
Järvinen, Tuovi	kävi 1 luokkaa
Rönni, Julia	sai päästötodistuksen vuonna 1901
Virtanen, Anni	sai päästötodistuksen vuonna 1901
Mustalahti, Mimmi	kävi 1 luokkaa
Rönni, Emmi	kävi 1 luokkaa
Haapakoski, Olga	sai päästötodistuksen vuonna 1902
Savilahti, Beta	sai päästötodistuksen vuonna 1902
Virtanen, Sulo	sai päästötodistuksen vuonna 1902
Joutsenmäki, Edla	kävi 2 luokkaa
Mähkö, Emil	sai päästötodistuksen vuonna 1901
Riihiniemi, Johannes	kävi 2 luokkaa
Nieminen, Otto	kävi s1
Kivistö, Taavetti	sai päästötodistuksen vuonna 1902
Nyström, Aili	kävi s1

Leponiemi, Hilja	kävi 2 luokkaa
Tanhua, Emil	kävi s1
Kujansuu, Villehard	kävi s1
Möhkö, Hilma	kävi s1
Tuomioja, Valto	sai päästötodistuksen vuonna 1901
Huhtala, Olga	sai päästötodistuksen vuonna 1902
Majainmäki, Helmi	sai päästötodistuksen vuonna 1902
Kivioja, Jaake	kävi s1
Vataja, Atte	sai päästötodistuksen vuonna 1901
Laatu, Toivo	kävi s1
Laatu, Artturi	kävi 2 luokkaa
Isosalo, Rikhard	kävi s1
Rämi, Edvars	kävi s1
Möhkö, Tyne	sai päästötodistuksen vuonna 1903
Kalliokoski, Hilja	kävi 2 luokkaa

Näin lukuisa joukko, 42 oppilasta, tuli kouluun. Siten osoittautui, miten tarpeen koulunsaanti Alaskylään todellakin oli, kuten koulua anottaessa vakuutettiin. Tosin erääksi ehdoksi koulun valtionavun saantiin oli pantu se, ettei vuokrasalissa saa olla enempää kuin 30 oppilasta. Mutta ehkäpä arveltiin, että heitä pian jäisi pois, ja jäikin, kuten oheellisesta tilastosta ilmenee. Sentään 18 oppilasta sai päästötodistuksen koulusta. Myöhemmin oppilaita oli yleensä vähemmän.

“Myöhästymisestäään huolimatta Herra ylioppilas Fogman, kuten häntä tituleerattiin, otettiin kylässä ilolla vastaan,” kertoi lapsuusmuistoinaan rouva Lyyli Virtanen

(o.s. Alanen). “Eihän niin suurta herraa kylässä ollut. Opettaja Fogman olikin hyvä ja reipas opettaja, erikoisesti lasten ystävä. Siihen viittaa sekin, että koulun naapurin poika Viljo Alanen kouluikäisiä vuosia nuorempana sai oleskella hänen tunneillaan. Kerran Viljo oli piirtänyt taululle kaksi kuvaa. Opettajan kysyessä, mitä nämä ovat, Viljo-poika vastasi ja näytti: “Tuo on kirkko, tuo on piru” rouva Virtanen kertoi. Mahtoiko tuo ajatelma viitata jo Viljon tulevaan pappis- ja kasvattajauraan, taisteluun hyvän puolesta pahaa vastaan, tulee mieleen.

Ylioppilas Felix Fogman oli Alaskylässä oikeastaan pakomatalla. Hän oli innokas aktivisti ajan henkeen. Se ilmeni mm. siinä, että tullessaan harva se päivä koulun naapuriin Alaselle, hän joka kerta käänsi Alasen salin keisari Nikolai II:n ja hänen puolisonsa kuvat väärin päin, katseet seinään. Juuri aktivistipuuhissaan opettaja Fogman Helsingin matkoillaan viipyi. Peläten silloisen esivallan kättä tuo toimekas aktivisti oli hakenut paikan kaukaiseen Alaskylään.

Oudosta käyttäytymisestä huolimatta ylioppilas Fogman valittiin seuraavaksikin vuodeksi Alaskylään opettajaksi, vaikka paikkaa oli hakenut toinenkin ylioppilas Kustaa Urkio. Kun koulu seuraavana syksynä piti alkaa, herra ylioppilas oli jälleen poissa. Hän oli pyytänyt viikoksi virkavapautta ilmoittamatta, mistä päivästä alkaen. Opettaja oli kyllä ilmoittanut sijaisekseen jonkun herra P.H. Virtasen, mutta tämä oleskeli “tuntemattomilla mailla”. Johtokunnan kokous päätti, että lastenkoulu oli alettava 18.9. kello 10 aamulla. Se ilmoitettiin herra ylioppilaalle.

Nähtävästi hän tuli, koska tarina päättyi.

Seuraavaksi lukuvuodeksi 1900-1901 saatiin opettajaksi Lauri Lundén, jonka aikana koulu kehittyi rauhallisesti eteenpäin. Tällä valin oli innokkaasti aherrettu oman koulutalon rakennuspuuhissa.

Edellämainitussa johtokunnan kokouksessa 10.9.1898 suunniteltiin, että koulutalo rakennetaan lahjatontin itäosaan pohjois-etelä-suuntaisena. Se tehdään 25 m pitkä, etelän puolelta 16,10 m leveä, mutta pohjoispuolelta 11,5 m leveä. Rakennuksen länsipuolen eteläpäähän haluttiin näet suuria luokkia varten tehdä vinkkeliosia. Rakennus päätettiin tehdä 5,5 m korkea, tilavuudeltaan 1580 kuutiometrin suuruinen hirsirakennus.

Koulurakennuksen kivijalan tasoituksen teetti Ivar Alanen lupauspäivätöillä. Muuten koulu tietenkin yleensä tehtiin kunnan laskuun. Kivijalan teki urakalla Tuomas Alander 200 mk:n maksusta. Tiilien teot ym. aineiden hankinnat ja yksittäiset työt myös urakoitiin, ja ne tulivat pääasiassa oman kylän miehille.

Päärakennuksen veistäminen ja teko vesikattoon urakoitiin tehtäväksi 1.5.1899. Halvimman tarjouksen 1.635 mk teki Jooseppi Rajamäki, toisen 1.639 mk tekivät torpparit Isak Raiskio ja Emanuel Kujala Riitilästä. Kun Jooseppi Rajamäellä ei ollut takausta, viimeainitut saivat urakan.

Urakatyö oli valmis 24.10.1899 ja hyväksyttiin kiitoksella.

HELLIN SALMENOJA

Talven pakkanen

*Jos pakkanen ei puraisisi,
kukaan ei sitä myöhemmin edes
muistaisi.
Nenä ja korvat vaaravyöhykkeellä...
ne pitää olla lämpöisinä.*



“Ihminen luonnossa”

Kuvat: Aino Rimppi ja Leena Perälä

Idea Ihminen luonnossa -tapahtumasta syntyi kauniina kesäpäivänä 1987 Porissa. Tuolloin Parkanon Metsänhoitoyhdistyksen toiminnanjohtaja Hannu Latvajärvi ja Satakunnan Kansan silloinen aluetoimittaja Pekka Hyytinen loikoilivat jazzin huumassa Kirjurinluodon nurmikolla ja miettivät, että jotain omaa ja luonnollista tapahtumaa olisi saatava myös Parkanoon.

Syksyn ja talven mittaan miehet jakoivat ajatuksensa eri ihmisten kanssa, ja mm. kaupunginsihteeri Esko Kärkkäinen kiinnostui myötävaikuttamaan asian kehityksessä. Ajatus tapahtumasta miellytti häntä Parkanon profiilin kannalta.

Aika oli otollinen ja on yhä

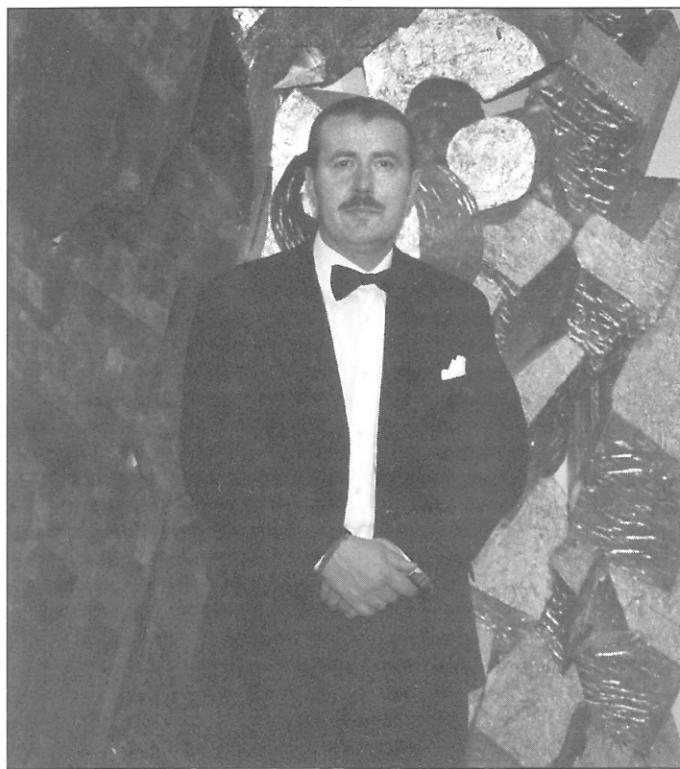
Ihminen luonnossa -tapahtumaa vietettiin tänä vuonna 11. kerran. Hannu Latvajärvi on nykyisin Metsäntutkimuslaitoksen palveluksessa, ja Parkanossa suosiota saaneen tapahtuman ohjelmakokonaisuuksien laatimiseen on syntynyt rutiini. Latvajärven omien sanojen mukaan siinä uhkaa jo kaavoihin kangistuminenkin. Hän muistaa joitain hajanaisia keskusteluja ennen varsinaista oivallusta Porin Kirjurinluodossa.

- Olihan meillä eri ihmisten kanssa ollut juttua Ylä-Satakunnan luonnosta, eteläisen Suomen erämaista. Puhuttiin, että luonnon ja sen hoitoon liittyvän asiantuntemuksen varaan voisi jotakin kehittää. Parkanohan oli ja on edelleen melkoinen metsäalan keskus, ja täällä on paljon sen alan ihmisiä. Oli sahoja, erilaisissa metsään ja luontoon liittyvissä ammateissa toimivia ihmisiä, oli Metsähallitus, Metsäntutkimuslaitos ja Seitsemien lähellä.

- Luonnon hyväksikäyttö ja luonnonsuojelu olivat monissa asioissa törmäyskursilla. Monet näkivät metsätalouden ja luonnonsuojelun vastakkaisina asioina, samoin suojelun ja metsästyksen. Me täällä luonnon keskellä elävinä taas koimme päinvastoin niillä olevan paljonkin yhteistä pohjaa. Meistä oli oikea hetki tarjota tilaisuutta sovinnolliseen mielipiteenvaihtoon.

Metsäkeskustelu kävi kuumana. Tehometsätaloutta arvosteltiin puuntuotantoon keskittymisestä ja luontoarvojen unohtamisesta. Ilmansaasteet ja Keski-Euroopan metsäkuolemat olivat otsikoissa. Suomenkin metsissä oli tuhoja tavanomaista runsaammin. Metsäntutkimuslaitosta arvosteltiin tuhojen vähättelystä. Juuri tuohon aikaan luontoaktivistit heittäytyivät keskustelufoorumin sijasta konkreettisiin kannanottoihin lukitsemalla itsensä kiinni mm. metsäkoneisiin. Senhän toki hyvin muistamme.

Pauno Pohjolainen, ArsFennica -voittaja 1997, toi tänä vuonna Parkanon kaupungintalolle näyttelynsä osana Ihminen luonnossa -tapahtumaa



Parkanon Urheilukalastajat vastaanottivat Ihminen luonnossa -tapahtuman avajaisissa kunniapalkinnon mittavasta työstään paikallisen urheilukalastuksen hyväksi. Kuvassa seuran puheenjohtaja Olli Koivisto, Jukka Pentti ja Ossi Salomäki.

Vuoden 1988 alussa uuden tapahtuman valmistelut saivat vauhtia. Kuviot rupesivat hahmottumaan ja saman vuoden elokuussa järjestettiin ensimmäinen Ihminen luonnossa -tapahtuma. Se oli kolmipäiväinen, ja metsäasiat olivat vahvasti esillä.

Perjantaina kerrottiin ja keskusteltiin ilmansaasteiden vaikutuksista, lauantaina retkeiltiin otsikoin: Onko tehometsätalous tuhometsätaloutta.

Seuraavana vuonna tapahtumaan oli lisätty yksi päivä lisää ja keskustelutilaisuus

veti väkeä pohtimaan aihetta hirvikannasta ja hirvituhoista metsissä. Vuonna 1991 Ihminen luonnossa -tapahtuma aloitettiin jälleen päivää aikaisemmin, keskiviikkona.

Keskustelu käytiin maaseudun ja ympäristön tulevaisuudesta yhdyntävässä Euroopassa. Paria vuotta myöhemmin ratkottiin maaseudun tulevaisuutta kansallisella tasolla.

Tämän vuoden teeman, karhu- ja susikannan kasvattamisen läntiseen Suomeen, odotettiin vetävän väkeä salin täydeltä, ja



Paroonin taipaleelle (20 km) uskaltautui parisenkymmentä patikoitsijaa samaan aikaan, kun Bio Siriuksessa keskusteltiin suurpetojen siirtoistutuksista. Kuvassa osa vaeltajia ja vaelluksesta huolehtineita Parkano-oppaita Saaresjärven nuotiopaikalla.

toimikunta varasi osallistujille Bio Siriuksen. Aihe osuikin akilleeseen ja keräsi kosolti asiantuntijoita sekä kantaaottavia keskustelijoita ympäri Suomen. Myös jyrkkiä vastustusääniä kuultiin, kun paikkakuntalaiset ja naapuripitäjäläiset kävivät kuumina. Valtakunnalliset sanomalehdet Helsingin Sanomia myöten raportoivat tuloksista. Petoistutukset jäivät paperille.

“Ihminen luonnossa” sisältää neljä eri teemaa

Alun alkaen Ihminen luonnossa -tapahtuma keräsi suosiota yleisön joukossa. Koululaisille suunniteltiin omat teemapäivät. Tapahtumasta tehtiin kymmenpäiväinen viiden vuoden kuluttua. Tuolloin taiteilijavieraaksi kutsuttiin Riitta Nelimarkka, edel-

lisenä vuonna 1992 esillä oli Olavi Lanun töitä. Tämän vuoden nimi on Pauno Pohjolainen, Ars Fennica 1997 -palkinnon saaja. Luontokuvaajina mukana ovat olleet maamme huiput Hannu Hautalasta ja Jorma Luhdasta lähtien. Unohtaa ei sovi myöskään Parkanon oman taiteilijan Salme Törmän jokavuotista, tapahtumaan liittyvää näyttelyä.

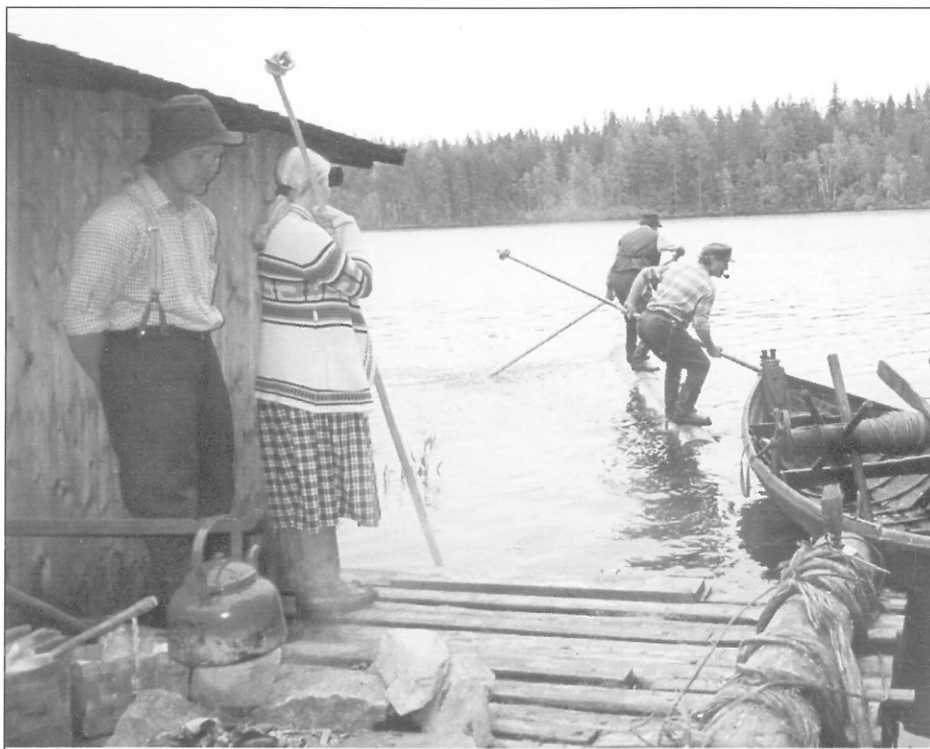
Hannu Latvajärvi tiesi alunperin, mihin ryhtyi.

- Pekkahan on tiedottaja. Hän tiesi kanavat ja tavan levittää asiaa eteenpäin. Tapahtumaa ei kuitenkaan haluttu paisuttaa liian suureksi. Siitä ei tavoiteltu massatapahtumaa. Eikä luontoasioista massatapahtumaa saada, vaikka yrittäisikin. Ajankohtaisuus on ollut tärkeää, samoin asiasisällön taso. Nyt Pekka asuu Kankaanpäässä ja on vain hengessä mukana järjestelyissä.

- Keskustelutilaisuus on tärkeä. Se pitää olla aina mukana. Muita samantapaisia keskustelufoorumeja ei Suomessa ole kuin Kuusamossa, Kuusamo Natura. Se on laajempi tapahtuma, vähän samantapainen.

- Ihminen luonnossa -tapahtuma on jaettu neljään eri teemaan: tiukka keskustelu, taide- ja valokuvanäyttelyt, retket lähiseuduille tai suojelualueille sekä kalastus. Aina on kuitenkin tärkeintä, ja ehkä vaikeinakin, löytää ajankohtainen aihe, josta järjestetään seminaari tai avoin keskustelutilaisuus. Haluamme myös etsiä asiantuntijoiksi päteviä, tunnettuja henkilöitä ja taiteilijoiksi tunnustettuja suomalaisia taiteilijoita tai luontokuvaajia.

- Kalastus tuli kuvioihin alusta lähtien mukaan luonnollisena ohjelmanumerona, ja pian tämä osuus keskittyi Viinikanjoelle. Parkanon urheilukalastajat tiesivät tavoitteensa. Luontotapahtuman perhokalastuskilpailu on osaltaan kehittänyt jokea kalapaikkana ja kasvattanut sen mainetta kalastuskohteena.



Tukkilaisperinnettä metsämuseoalueella. Kuvassa “Tukkilaiset tuloo”.

Metsätyöhevonen vauhdissa metsämuseo-alueella.



Uittotöissä ponttoon puomit sidotaan yhteen närevitjaksilla, joita kuvassa tukkilaiset kieputtavat.

Käytännön järjestelyt ottavat ihmisen kokonaan

Hannua Latvajärveä vähän itseäänkin ihmetyttää yhdentoista vuoden talkootyörupeama.

- Tapahtuma elää pienellä budjetilla, vapaaehtoistyön varassa ja vuoden kerrallaan. Alussa ajateltiin kokeilla, saadaanko tällälaisin voimin jotakin pystyyn ja katsoa jatkoa sen jälkeen. Toistaiseksi talkoohenkeä on riittänyt ja jatkoa seurannut.

- En ensimmäisen tapahtuman aikaan tietenkään voinut kuvitella olevani mukana näin pitkään. Monet muutkin ovat olleet mukana lähes alusta lähtien. Työt tehdään talkoovoimin ja mielenkiinnon vuoksi. Kaupunki rahoittaa vain esiintyjien kulut. Eri yhdistyksen ja yritykset ovat olleet kiitettävästi järjestämässä omia osuuksiaan.

- Viehän tällainen puuhastelu tietenkin aikaa ja energiaa. Aina joskus, kun homma oikein takkuu tulee mieleen, että tämä kerta on viimeinen, huokaa Hannu Latvajärvi, mutta löytää heti myönteisiäkin puolia asiasta.

- Siinä mielessä tämä on tietysti kiinnostavaa ja kehittäväkin, että joutuu selvittämään taustoja ja hankkimaan tietoja itselle odoista asioista.

- Viime aikoina kaupungin ympäristösihteerin Tapio Koistinahon harteilla on ollut valtaosa käytännön kuvioista. Markku Saarinen toimii järjestelytoimikunnan puheenjohtajana ja minun osuuteni puuhasta on jäänyt aiempaa vähemmäksi.

Aika näyttää, kuinka kauan aktiiviporukka vielä jaksaa. Vereket voimat ja uudet ajatukset olisivat tervetulleita.

Ihminen luonnossa -tapahtuma on myös matkailuvaltti

- Parkanon Ihminen luonnossa -tapahtuma on sisällöltään virkistävä poikkeus lukuisten kesätapahtumien joukossa, sanoi avauspuheessaan 27.8.1998 Pirkanmaan Ympäristökeskuksen johtaja Ulla Koivusaari.

Hänen mielestään on aiheellista pysähtyä miettimään ristiriitojen syitä, käydä rakentavaa keskustelua ja löytää yhteisiä näkemyksiä ympäristöasioiden eteenpäinviemiseksi.

- Parkanon alueella on paljon erittäin arvokasta luontoa, josta kaupunki ja sen asukkaat voivat olla ylpeitä. Arvokkaat luontokohteet mahdollistavat myös matkailuun liittyvän monipuolisen yritystoiminnan, joka on sopusoinnussa luonnon kanssa, vakuuttaa Koivusaari.

Itsestä ystäviin, ystäväistä vihollisiin

Lähimmäisenrakkaudesta puhuminen vetoaa nykyajan ihmisiin. Juhlapuheissa viitataan mielellään Jeesuksen vuorisaarnan opetuksiin. Vaalilupauksissa tuodaan esille sama arvomaailma lupaamalla ajaa köyhien asiaa.

Todellisuus on kuitenkin valitettavan usein toisenlainen: vahvimmat menestyvät heikkoja säälimättä.

Friedrich Nietzsche osuu kipeästi oikeaan todetessaan kirjassaan "Näin puhui Zarathustra" (1883-92): "Sota ja rohkeus ovat tehneet enemmän suurta kuin lähimmäisenrakkaus".

Matteuksen evankeliumin viides, kuudes ja seitsemäs luku muodostavat vuorisaarnan. Siinä keskeistä on toisen ihmisen huomioonottaminen ja etusijalle asettaminen. Erityisen selvästi tämä näkyy, kun Jeesus opettaa oikeanlaista lähimmäisenrakkautta (Matt 5:38-48).

Toisen ihmisen rakastaminen sekä sanoin että teoin painottuu selkeästi. Rakastaminen ja rakastamisen kohde ovat tärkeämpiä kuin teon suorittaja.

Saksan kielen tekemisen kohdetta korostava passiivi ilmaisisi asian tehokkaasti: "Die Mitmenschen müssen - vor mir - geliebt werden." Kömpelö suomennos, joka kuitenkin ilmaisee painotuksen, olisi: "Kanssaihminen täytyy minun toimestani tulla rakastetuksi".

Friedrich Nietzschen tekstissä painotus on aivan toisenlainen. Lähimmäisen rakastamista tärkeämmäksi nousee itsensä rakastaminen, johon Nietzsche Zarathustran suulla melkein tahtois pakottaa jokaisen: "Minä tahtoisin, ettette jaksaisi sietää kaikenlaisia lähimmäisiä ja heidän naapureitaan; niin teidän täytyisi luoda omasta itsestänne ystäväne ja hänen ylitsevuotava sydämensä." Voisi hyvin kuvitella Nietzschen sanovan: "Ich muss von mir geliebt werden."

Ehkä tärkein syy siihen, miksi Jeesus ei puhu itsensä rakastamisesta, on, että hän pitää itsensä rakastamista itsestään selvyytenä. Myöhemmin Raamatussa Jeesus sanoo: "Rakasta lähimmäistäsi niin kuin itseäsi."

Parhaimmillaan asia onkin juuri näin: ihmisen pystyy hyväksymään itsensä sellaisena kuin on ja ulottamaan hyväksyntänsä muihinkin ihmisiin.

Raadollinen totuus kuitenkin on, että useimmiten Nietzsche on oikeassa. Hän väittää, että lähimmäisen rakastaminen on yleen-

sä vain itsensä kohtaamisen välttelyä, ettei jakseta eikä haluta rakastaa itseä.

Paljon helpompaa toki on sietää tai edes teeskennellä sietävänsä toisten virheitä kuin hyväksyä omat heikkoutensa. Sitä paitsi lähimmäisen rakastaminen saattaa kasvattaa ihmisen arvoa ja huomattavuutta, kuten Nietzschekin toteaa.

Sekä Jeesuksen sanat vuorisaarnassa että Zarathustran puhe huokuvat kritiikkiä. Molemmilla on tavoitteena saada ihmiset rakastamaan lähimmäisiään pyyteettömästi. Sävy on kuitenkin hyvin erilainen.

Siinä, missä Nietzsche Zarathustra pyrkii syyttävästi sormella osoittaen etsimään ihmisestä vikoja ja virheitä, Jeesus osoittaa kyllä virheet, mutta ei tee niistä opetuksensa pääasiaa. Hän esittää sen sijaan vikoihin parannusehdotuksia ja antaa ohjeita parannusehdotuksiansa toteuttamiseksi.

Jeesus jopa vaatii ihmisiä elämään täydellisesti sanomalla: "Olkaa siis täydellisiä, niin kuin tiedän Taivaallinen Isänne on täydellinen." Nietzschen suhtautuminen täydellisyyspyrkimykseen on lähinnä sarkastista: "Voitko pakottaa tähdetkin itseäsi kiertämään?"

Lähimmäinen - käsitettä on käytetty vuorisaarnassa ja Zarathustran puheessa kertomaan eri asioista. Nietzsche on halunnut käyttää sanaa konkreettisesti merkityksessä niin, että se todella tarkoittaa vain niitä ihmisiä, jotka ovat maantieteellisesti lähellä. Nietzschen Zarathustra neuvookin ylitsevuotavan lähimmäisenrakkauden sijasta "kaukaisimmanrakkauteen".

Jeesukselle taas jokainen ihminen on lähimmäinen ja yhtä lailla rakastamisen arvoisen, olipa hän ystävä tai vihollinen, lähellä tai kaukana, tuttu tai vieras.

Neuvoessaan rakastamaan myös vihollisia Jeesus laajentaa vanhaa juutalaista opetusta, joka kuuluu: "Rakasta lähimmäistäsi ja vihaa vihamiestäsi." Jeesus perustelee uudenlaisen ohjeensa täydellisyydellä. Hän toteaa, että juutalaisten halveksimat publikaanitkin rakastavat ystäviään - mitä erinomaista on silloin siinä, että juutalaiset tekevät niin. Nietzschen teoksessa lähimmäisenrakkauden ohjetta kohdellaankin päinvastaisesti. Zarathustra neuvoo mieluummin vähentämään lähimmäisenrakkautta - hän kutsuu tätä lähimmäisen paoksi.

Zarathustran ja Jeesuksen puheissa tuntuu olevan enemmän eroja kuin yhtäläisyyksiä. Ei voi olla miettimättä, miten tähän ovat vaikuttaneet lähdetekokset ja se, että Jeesuksen puhe on ollut luettavissa jo lähes kaksi-

tuhatta vuotta, kun taas Nietzsche vaikutti vasta 1800-luvulla.

Jeesuksen puhe voidaan lukea Raamatussa, kristittyjen Pyhästä Kirjasta. Kristityt luottavat Raamatun sanaan ja uskovat sen todeksi. Myös ne, jotka eivät Raamattuun usko, myöntävät Jeesuksen vuorisaarnan sisältävän hyviä eettisiä ohjeita. Jeesuksen opetukset lähimmäisenrakkaudesta ovat siis yleisesti tunnettuja.

Jeesuksen ajatuksiin oli varmasti tutustunut myös Friedrich Nietzsche. Hän oli 1800-luvulla elänyt saksalainen filosofi, joka julisti: "Jumala on kuollut!" Paikoitellen Nietzschen tekstiä lukiessa tuleekin kysyneeksi, onko hän tietoisesti tahtonut kirjoittaa vastineen Jeesuksen vuorisaarnalle luodessaan Zarathustralle ajatuksia, jotka tuntuvat suorastaan hyökkäävän Jeesuksen opetuksia vastaan.

Vaikka Nietzsche on kirjoittanut teoksen 1800-luvulla, se on silti edelleen osuva ja ajankohtainen. Ihminen ei pohjimmiltaan ole muuttanut miksiäkään. Edelleen liian usein lähimmäisen rakastamisen tarkoitukseksi on "tehdä siitä itselleen hyve".

Eikä vain tunnu vaarallisen hyvältä, kun on laittanut muutaman kymppin Yhteisvastuukeräykseen tai lahjoittanut vanhoja vaatteita katulasten hyväksi järjestettyyn keräykseen? Useimmiten kaikki tämä tapahtuu vain velvollisuudentunnosta, siksi, että "niin kuuluu tehdä".

Jokin muutos on ehkä kuitenkin tapahtunut - ihmiset ovat alkaneet ymmärtää itsensä rakastamisen tärkeyden, kun tiedotusvälineissä on puhuttu siitä tarpeeksi kauan. Liian usein itsensä rakastaminen merkitsee kuitenkin samaa kuin itserakkaus ja oman edun tavoittelu.

Siksi Jeesuksen vaatimus pahaan vastamisesta hyvällä jää vain kauniiksi eettiseksi ohjeeksi, jolle ei nykyään ole mitään todellista sanottavaa.

Kaikesta huolimatta Jeesuksen sanat ovat yhtä ajankohtaiset, kenties vielä ajankohtaisemmat kuin Nietzschen. Juuri tällaisessa maailmassa, jossa elämän pelisäännöt sanelee ihmisen oman edun tavoittelu, on tärkeää noudattaa Jeesuksen opetuksia pahaan vastamisesta hyvällä ja täydellisestä rakastamisesta.

Vain näin voidaan vaikuttaa siihen, ettei lähimmäisenrakkaus jää vain juhlapuheisiin ja vaalilupauksiin, vaan ihmiset oppivat todella rakastamaan toisiaan.

"Die Mitmenschen werden wirklich geliebt."

Me mennään maalla naimisiin

Mikä teatterin tekemisessä on parasta? Toisena oleminen, mukana oleminen, rönsyilemisen riemu. Mukana olemisen riemu näkyi keväällä Parkanon lukiolla, kun äidinkielen syventävä kurssi muotoutui näytelmäesitykseksi opettaja Riitta Kivikarin johdolla. Prinsessoja vai huijareita -ilottelun ohjaajana toimi abiturientti Mikko Nummi, joka maisteli toisena olemista nuoren paroonin roolissa jo edellisen kesän kesäteatterissa.

Näytelmäkurssi on ryhmän oppimisprosessi, jossa lopputulos harvoin näyttää samalta kuin alkutilanne käsikirjoitusluurangon äärellä. Ryhmällä oli pöydällään Ulpu Kronlundin Tuhkimus-satunäytelmä, joka kulki Aleksis Kiven Seitsemän veljeksen kosiomatkan; paikallisvärjäyksen ja mediavaikutteiden kautta esitys kehkeytyi aikalaiskomediaksi.

Näytelmä tarvitsee vankan tarinan ja pu-revan sanoman. Sadun kaava tarjoaa ikuisen ongelman: joukko ylväitä prinsessoja on vailla puolisoa; prinssit ovat vajonneet maan alle - aina Kihniön perukoille saakka - kuorivat perunoita saavinsa äärellä jossakin tupakeittiössä. Prinsessojen hätätilakokoukseen saapuu kutsumaton seitsemäs, Linda-prinsessa, joka ei kenties olekaan oikea prinsessa. Vaikka liikkeellä on treffipalvelua ja upea kesäinen Käenkosken lava, ei sopivan puolison löytäminen ole helppoa.

Laulu kohtaamisen vaikeudesta nousee-kin näytelmän keskeiseksi teemaksi. Lumikki toteaa asian näin: "Monet prinsessoista - ehkä meistäkin joku - joutuvat jäämään sinkuiksi ja ilman valtakuntaa, kun nykyajan prinssit valitsevat vaimoikseen keitä satuu..." Kultakutri tuo kokouksessa esiin huolen hyväksikäytöstä, jota media prinsessoihin kohdistaa. "En voi edes mennä elokuviin tai Pestiin ilman, että pari Ylä-Satakunnan reportteria on perässäni."

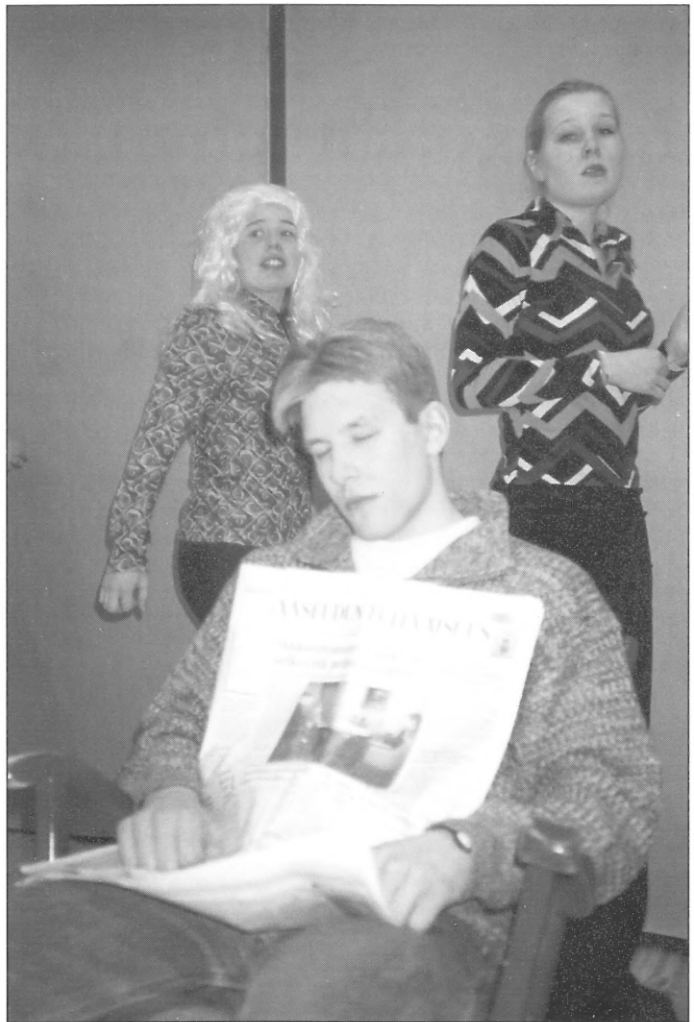
Seurustelun ja seksin ympärille onkin nykyään totisesti koottu niin paljon sälää ja pintahelinää, että aito ihmistä etsivä ihminen on kuorittava esiin liian monen perunan-kuoren alta. Sälä helisee erityisen vahvana julkisprinsessojen elämässä.

Musiikilla ja tanssilla on lukiolaisten näytelmässä tärkeä tehtävä; se säästää nuoria kohtaamaan rokin ja maalaisromantiikan avulla. "Sä olet kaunistunut niin, en tiedä kuinka sanoisin sen paremmin."

Kun opetusnäytelmästä on kyse, opetus tai varoitus pitää löytyä: Kohtaapa tuo hurmaava hyväryhtinen mies sitten ns. Tavallisen tytön tai median muotoileman Lindan, tyttöön kätkeytyy lähes aina prinsessa. Tämän prinsessa-ominaisuuden suhteen miehen on oltava varuillaan - upea prinsessuus katoaa, ellei mies sitä huomaa.



Prinsessoja vai huijareita? Anna Heiniluoma ja Miira Kuusikko.



Nukkuuko maaseutu, lukiolaisnuoret eivät. "Rooliväsymystä" potee Petri Tuominen.

Täydellinen olento

Muisten sen päivän hyvin. Tuuli silitteli hellän äidillisesti metsien latvuksia. Istuin automme kyydissä, takapenkillä. Katselin ohikiitävää maisemaa, jossa muodot ja etäisyydet sulautuivat toisiinsa.

Äkkiä kuski hiljensi vauhtia, sillä olimme tulleet jyrkkään mutkaan, jonka takana oli mökkimme.

Silloin näin Sinut.

Seisoit keskellä niittyä, ruohonkorsi suussasi. Katsoimme toisiamme silmiin, vain muutaman sekunnin, mutta se tuntui paljon pidemmältä ajalta. Ruskeissa silmissäsi paloi viattomuus, jota on vain kaikkein puhtaimmilla ja täydellisimmillä olennoilla. Loitotessamme siirsit päätäsi, jotta voisimme katsoa toisiamme, et juossut pois.

Tunsin rinnassani kipua kääntyessämme mutkan taakse ja kadottaessani sinut näkyvistäni. Kipu oli outoa, joskin minulle

melko tuttua. Lähes kahdeksankymmentä vuotisen elämäni aikana olin ehtinyt tuntemaan sen useasti. Kaivelin taskujani. Lopulta sain käteeni pienen purkin, josta nakkasin pillerin suuhuni.

Nitroja, sydäntä varten.

Päästyämme mökin pihaan purkasimme tavarat. Kaiken tohinan keskellä ajattelin vain Sinua. En tiennyt nimeäsi, mutta olin onnellinen kun tiesin Sinun olevan olemassa. Lupasin itselleni tutustuvani sinuun paremmin, jo ensi yönä.

Yöllä muiden nukkuessa hiivin keittiöön ja varastin poikani emännän liinan, jonka hän kietaisi päähänsä aina ennen kuin aloitti leipomisen. Punainen puuvillaliina; sellainen, se oli. Siihen oli kirjailtu kukkasja ja köynnöksiä ja se näytti kauniilta. Omantunnon kaiveluista huolimatta päätin lahjoittaa sen Sinulle.

Kävellessäni pihatietä pitkin mietin, mitä sanoisin Sinulle.

Ehdittyäni rakennuksen kohdalle jossa arvelin Sinun asuvan, minun täytyi kaivaa taskustani jälleen esille nitropurkki ja ravis-taa pari pilleriä kouraani. Huuhtelin ne alas ojavedellä.

Niin paljon minua jännitti.

Liina taskussani kompuroin matalan

nokkospuskan läpi asuntosi ikkunan luo. Vaivihkaa kurkistin sisään ja näin jonkun häääävään luonasi. Ikkunan raosta kuulin:

”Nukuhan nyt Susanna”. Ääni lähti pois ja tuli hiljaista. Asetuit makuulle ja suljit silmäsi. Pumpuni kävi ylikierroksilla, kun hiivin asuntosi oven taakse. Jossain kaukana rähähti koira. Pelästyin sitä ja pinkaisin ovelle. Se ei ollut lukossa. Varovasti livahdin sisään ja suorastaan liu’uin luoksesi.

Polvistuin viereesi ja silitin päätäsi. Olit niin söötti. Varovasti avasit silmäsi ja kauhuissasi kavahdit pystyyn nähdessäsi ventovieraan. Et puhunut mitään. Muistan vieläkin kuinka varovasti lähestyin sinua ja otin liinan esiin. Hitaasti sidoin se kaulaasi. Et vieläkaan puhunut mitään. Polvistuin ja hautasin kasvoni kaulallesi, se oli niin lämmin ja pehmeä. Pidin kasvojani siinä kunnes olin tukehtua. Liian lyhyen ajan jälkeen jouduin lähtemään, sillä tiesin perheesi heräävän kohta.

Seuraavana aamuna tullessani luoksesi näin kuinka astelit kylän teurastajan pojan autoon. Ennen kuin menit sisään katsoit minua ja silloin päätin, etten koskaan tulisi enää syömään lampaanlihaa, sillä en halunnut vahingossakaan syödä Sinua.

SATU KYTÖLÄ

Tamagotchi lemmikkinä

”Ei, ei varmasti meille sellaista. Meillä on jo koira, jota kun hoitaisitte tekin, niin siinäkin olisi jo varmasti tarpeeksi hommaa myös teille”, tiuskaisin viime syksynä kahdelle vanhimmalle lapselleni Jonille ja Jennille, kun he mankuivat itselleen virtuaalilemmikkiä. Ei meille!

Jouluaattoillaan hössötys, lahjojen ja rapisevien lahjapapereiden kahina. Lasten riemunkiljahdukset, kun kääreistä ilmaantui mieluisia lahjoja: merenneitobarbi, koottava lentokone jne... Yksi pieni paketti oli viimeisimpien avaamattomien lahjojen joukossa Jennillä. Itse kyllä tiesin sen sisällön, koska ystäväni oli sen minulle kertonut.

”Virtuaali, hei mä sain virtuaalin, ihanaa, iik! Virtuaalilemmikin lumoissa oleva seitsemänvuotias kiljui. Itse en ymmärtänyt, että mitä siinä nyt noin ihanaa on, mokomassa lelussa. Mutta olen kai sitten vanhanaikainen kalkkis ja mieleeni ei mahdu tuollaiset Tamagotchit, vaan olen näiden elävien lemmikkien kannalla.

”Hei äiti, miten tän saa käyntiin? Laita se päälle. Neuvo miten sitä hoidetaan.” Virtuaalilemmikki työnnettiin syliini ja aloin

tutustua sen salaisuuksiin ohjelehtisen myötä: ”Herätä henkiin painamalla laitteen takaa kynänpäällä.” Siinä se nyt sitten oli: virtuaalilivauva.

Opetin Jenniä hoitamaan lemmikkiään: juottamaan, syöttämään, kylvettämään, antamaan opetusta, nuhtelevaan jos se on tuhma, laittamaan ilmastoinnin päälle tai pois olosuhteiden mukaan, antamaan lääkettä jos lemmikki sairastuu, leikkimään sen kanssa jne...

Alkoi piipitys, kun lemmikki tahtoi sitä sun tätä ja Jenni oli hädissään, että mikä sen nyt taas on, mitä se tahtoo? Yöt se sentään onneksi nukkui, mutta valot siltä piti muis-taa kuitenkin sammuttaa unen tullen.

Lapset olivat ulkona ja minä tein jotain hommiani sisällä. Silloin se lemmikki aloitti piipityksensä. En ollut kuulevinani. Se piippasi toisen kerran, kolmannenkin. Silloin äidintunteeni heräsivät; enhän voinut jättää asiaa tarkistamatta...

Syötin, juotin ja leikin sen kanssa, ja taas se oli tyytyväinen oloonsa. Pakkohan minun oli hoitaa sitä, ettei se olisi kuollut, kun ikää

ja painoakin oli jo kertynyt ihan mukavasti! Siitä lähtien olinkin lemmikin varahoitaja aina kun varsinainen hoitaja huiteli muual-la.

Olinko itsekkin joutunut virtuaalin viettäväksi? Ei, en vaan tahtonut tuottaa tyttärel-leni harmia lemmikkinsä varhaisesta kuole-masta.

Lemmikki söi ja kasvoi. Yksi päivä vastasi vuotta virtuaalilemmikin elämässä. Rie-mu oli suuri, kun eräänä aamuna lemmikille oli kasvanut jalat!

Lähdimme päivän kestäväälle reissulle. Lemmikki unohtui kotiin aivan yksinään. Tai jäi se seuraksi se ihan oikea, elävä lemmikki-koira.

Kotiin palattuamme Jenni kiiruhti tarkis-tamaan lemmikin vointia. Itku oli tulla ty-tön silmiin, kun lemmikki oli siirtynyt virtuaalilemmikkien taivaaseen, koska ku-kaan ei ollut hoitanut sitä kokonaiseen päi-vään.

”Saahan sen herätettyä uudelleen hen-kiin”, lohduttelin surevaa. Ilo oli jälleen suu-ri, kun uusi virtuaalilivauva syntyi!

Veikkoo, tuut tänne!

Mäkitupalainen Vilhelmiina, "yksineläjä", huikkasi kuulakkaana keväämmuna Havoston kallon laelta, ilimeesesti suluhaselle tarkotetun kutsun. Mutta kuinka ollakkaan, varhasesta aamusta huolimata sattu tuo krannin Liisa olehen ykskamarisen istunnos. Ponnisti posket pullikalla loppuun palaneita eväitään kevätuuulen kuivatettavaksi, ja sattu siinä lisäilimaa haukatesansa kuulehen tuon salasen kutsun. Eikä Liisa härihnänsä keriinny orottahan pötkyn katkeemista, kun jo mennä kõnyytti suutari Joosun tupaa kohore, kompuroitti menneensä, ja oli tuon tuostakik kontillansa.

Niin oli Liisalla kiiruh vierä suurta uutista Joosun Kaisalle, ettei hoksannuk kattoo minkätähäre kompasteli. Aiva siinä meinah henki topata, kun yritti vierä uutista ethempäin. Vasta tuvan portahilla huomah nostaa housuja ylähäppäin, olivat siinä äkkilähäros jääny polovimukkien alapuolelle. Väliäkö tuolla. Eipä olluk kukaan näkemäh, äkkiä vain tupahan.

Mitä rietasta? Makaako Kaisa viä, kun ovi on haas. Siunakkohon, eikö mulla oo ereh paitaa päällä, no sama tuo. Ny on niin kiirusta asiaa toimitettavana, mum pitää saara Kaisalle heti sanottua mitä tuo Vilhelmiina, rietas, ettem minä paremmin sano. Sieltä kallon päältä oikeen kailotti.

Mitä herra siunaa sinä tähän aikahan siinä mäikkäät, ja alastomana, iliman paitaa. Onko Viliho ajanu sun luuraksehen, vai onko

teillä tulipalo. Tuu ny äkkiä tupahan sieltä. Mikä hätä ny oikeen on, kun pitää alastomana tryykätä kylähän. Aiva tissit paliassa. Häpee vanha ämmä. Paa nyt tuosta ereh kaati etehes, ettei vain Joosu näe sua tuommosena.

Kuule ny kun minä saan henkiäni vähä takasi, niin minä toimitan sulle mitä mulla on asiaa. Et ikimaailmas oo semmosta kuullu mitä minä kuulin. Voi yhyren kerran, on se niin maharotonta. Voi kaikkia sitä ihminen joutuu kuuntelehen, ja viä näin aikasi aamulla. En tiä saanko minä sitä sanottua.

Mikä nyn niin maharotonta on, ettet saa sanotuksi. Oot sinä pruukannu saara asiat selevitettyä, ainakit toisten tekemiset. Semmosesta kain nykkik kysymys on, kun on pitänyt alastomana tännet tryykätä. Vai ookkos sinä miehem puutteeh. Tuuh tuohon patakistun kannelle, niin pian se asia on koriattu.

Hyi olokohon. Mitä tuo Joosu oikeen ajattelee. Ja puhuukiv viä. Mitä minä, rippikoulun käyny ihminen, nyt semmosta tarttis. Mutta tuo rietas, tuo Vilhelmiina, kailotti äsken juuri tua kallon päällä, niin että minä sen huusihin reheristi kuulin. "Veikkoo, tuu nyt tänne. Mulla on tää sulle lämmintä hyvää. Älä nym mee pakohon, en minä saa sua juoksemalla kiinni, tuu tänne niin mennähän kotio." Hyi olokohon, että

mua oksetti. Mutta siitä paikasta minä lähärin tuomahan teille tietoo, että teki tättä minkämoinen ihminen se Vilhelmiina oikeen on, vaikka olevinansa niin hurskasta ja kristittyä. Ihimisten nähäre.

Tulukaah ny ämmät kattohon, ny vasta uutisen näjette, äskön vasta kuultihin, mutta nys saarahan oikeen kattella. Tuuh nyl Liisa klasihin, paina oikeen nenäh littihin ruutua vaste niin näjet tarkasti. Tuo täytyy ny olla se Miinan vauhkoontunus sulahanen, kun karkaa pitkin kenturaa. Ja vähän matkan pääh juoksee itte morsian. Mutta sillä on oikeen tanttukip päällä, ja liinanen. Ei tuole oo tullu niin äkkilähtöö kul Liisalle.

No mikä siä nys sitte on olevinansa. Horiset taah omias, ja yrität hoopottaa toisia.

Tuu itte kattohon niin näjet sen Miinan suluhasen, kohta se tulee tuon vasikkanaveton takaa näkyville. No niin. Kattoh nyt tarkasti, että tunnet sittek, kun satut sen näkehen lähempää. Kattoh nyk, kuinka komiasti se juoksee, häntä suorana ylähäppäin. Ja nyt, kattoh nyt tulee itte morsian, liinanen torvella taappäin, ja juomakiulu kouras. Kattoh nyt tarkasti.

Tiäkki Joosu pitää suus kiinni, mun käynnistäni et sitte halaastua sanaa holota kyläläisille, eikä vaatteistani tarte kylällä lauteerata.

JENNI HAVUNEN

Öiset elonsalamat

Olin surun murtama, avioliittoni oli lopullisesti ohi.

Asuin nyt yksin, vaikka vielä vähän aikaa sitten olimme perhe: minä, vaimoni ja tyttäremme. Asuimme rauhallisella asuinalueella rivitalossa.

Muistot tulvivat mieleeni, kun istuin yksiössäni ja tuijotin vaaleita seiniä.

Se oli syyskuuta, sinä iltana tihkutti hie-man vettä, kun Lillillä alkoivat supistukset. Tilasin ambulanssin, sillä en mennyt mukaan synnytykseen, koska isäkin olisi saatanut tarvita hoitoa toipuakseen synnytyksestä. Katsoin parhaakseni jäädä kotiin korjaamaan autoa. Kello 22.37 puhelin soi. Kun vastasin, kuulin äänen joka sanoi: "Onneksi olkoon! Teistä on tullut isä, olette äänekkään tyttövauvan isä!"

Sydäntäni särki kun kyynleet valuivat poskilleni. Vielä puoli vuotta sitten kaikki oli hyvin. Eräänä päivänä Lilli pakkasi tavaran ja sanoi, että kaikki on ohi. Lilli oli löytänyt uuden miehen paikallisesta ravintolasta. Kaksivuotias tyttäremme Niina jäi äidillensä, vaikka olisin saanut hänet itseleni, jos vain olisin kertonut eromme syny; ajattelin, että Niinan on parempi äitinsä kanssa.

Eromme jälkeen olen joutunut käyttämään rauhoittavia lääkkeitä, jotta saan nukutuksi. Ilman rauhoittavia uneni jäisi todella vähäiseksi.

En tiedä mistä ajatukseni tuli, mutta päätin toteuttaa sen. 6. lokakuuta 1990 tein sen. Oli ilta, satoi lunta, laitoin musiikin soimaan, otin purkkini ja nielin kuusitoista pilleriä. Muistan vain hiljaisen musiikin.

Eräs vanha ystäväni Mari soitti minulle. Sanoin vain että: "Mua väsyttää ihan saatanasti", sen jälkeen kaikki mustui ja tuntin oloni kevyeksi, aivan kuin olisin leijunut.

Seuraavan kerran, kun avasin silmäni, olin sokaistua kirkkaista valoista ja näin kauniin vaalean naisen valkoinen asu päällä; hän oli kuin enkeli.

Nainen sanoi: "Sitä aletaan heräileen, viime yösi taisi olla aika rankka, kävit aika kaukana kotoa."

Päätäni särki aivan kauheasti, nukahdin. Nyt tuosta tapahtumasta on kulunut seitsemän vuotta. En tiedä vielääkään tarkkaan, kuinka minut vietiin sairaalaan mutta luulen, että Mari liittyy siihen asiaan jotenkin.

Ravustusta, kasvioppia ja muita muistoja Viinikkajoelta

Tämän päivän Viinikkajoki nauttii suurta suosiota kaupungin virkistyskohteena. Enpä ole turhaan mainostanut onneani saada asua sen rannalla parin vuosikymmenen ajan. Joen törmällä sijainneen "Laurilan" oli Parkanon yhteiskoulu ostanut 1950-luvun alussa opettajien asunnoiksi. Nythän taloa ei enää ole. Mutta aina joskus minutkin mainitaan, kun kerrotaan Leijonapuiston puiston historiaa. Monine mutkineen, koskineen, suvanto- ja lampikohtineen Viinikkajoki on erittäin viehättävä, vaikei se mikään mahdava kymi olekaan. Nykyisinhän se on hyvä kala-apaja ja oli aikoinaan erinomainen rapujoki.

Minun muistoni yltävät hyvin tuohon rapurunsauden aikaan. Kun ravustusaika oli alkanut, kuultiin iltasella rannasta törmän alta pientä rapinaa ja kolinaa, kun siellä vähän salaa hiippailtiin. Joskus sain tunnustuksen, kun oli tullut kiusaus myös minun mertojeni kokemiseen. Tämä rapuvesi taisi olla kauempanakin tunnettu. Ainakin kerran yöllä minut herätettiin ja kaksi ilmeisesti Turun puolen miestä olisi tarvinnut "hiukka dillei". He jäivät ilman lupaa, mutta aamulla huomasin, että tillimaassani oli vierailtu. Minulla itselläniikin olisi ollut tillin tarvetta. Näin oli ehdottomasti silloin, kun sain vieraikseni kaksi iäkstä tatiä. Heitä oli vaikea saada lähtemään pois rapuveden ääreltä, vaikka ilta jo pimeni yöksi. Että heillä vielä olikin tämä mahdollisuus, oli ihan niin kuin silloin ennen.

Sitten oli kaksi ravustusaikaan sattunutta tyttöä vierainani. Mainiot serkukset he olivatkin. Heillä oli rapuasioissa selkeä "työnjako". Kun toinen suoritti työn nostelemalla saksiniekat urheasti merrasta reititettyn pahvilaatikkoon, toinen suoritti pelkäämisen paeten itkien pois rannasta keittiön ovelle asti! Roihan Toini-tädin luona ne ravut sitten keitettiin. Mikähän vuosi mahtoi olla, kun ravut hävisivät? Rapurutto kai iski tännekin.

Kasvien keräilyä

Kesän mittaan Viinikkajoki kävi hiljaiseksi ja huomaamattomaksi. Mitä kuivempi kesä sen enemmän kiviä näkyvissä koskessa ja sen pienempi vesimäärä altaissa. Rentukoitten keltainen loisto oli sammunut eikä uusia kirkasvärisiä kukkijoita juuri ilmestynyt. Mutta vihreää oli! Rantojen sara- ja heinälaajat tarjosivat monimuotoista vaihtelua. Keksinkin ruveta tarjoamaan kesäistä kasvioppiani myös oppilaille. Miksi valit- taan, ettei millään voi löytää niin monia kasvi- lajeja kuin keruupakko vaatii, kun saroja ja heiniä kyllä riittää! "Kurja" opettaja vel- voittikin niitä ottamaan kasvistoon mukaan, muistaakseni ainakin 10 kpl. Vaan eihän niitä

voi tuntea! Avuksi suosittelin kasviretkettä, jonka ajan ilmoitan kesällä sanomalehdes- sä. Mitään suurta joukkoa ei määräpäivään retkelle tullut, mutten sentään koskaan yksinäni retkeillyt. Ja kun syksy tuli, tämän yhden kesäpäivän uhranneilla oli iso ilo.

Muistoja kuviksi

Tottahan minä yritin tallentaa Laurilan ja Viinikkajoen muistoja myös valokuvina. Värifilmien ja diakuvien tultua 1950-luvun loppupuolella oli kiire saada vangituksi syksyn iltataivaalla hehkuva voimakas rusko tai Rantatien reunamien värileikki kaikessa loistossaan. Sen ajan kunnon lumi- ja pakkastalvien tarinaa kertoivat hyvin mustavalkoisetkin kuvat.

Ensin leijui harmaa usva vähitellen umpikanteen jäätyvän joen uoman yllä. Talviöitten pakkashuuru ei myöskään ollut harvinaista. Aamun tullen ensimmäisenä usvasta pisti esiin vastapäisen männyn latva auringon hohtoisena, sen jälkeen selkeni koko huikaiseva talvipäivän kirkkaus. Kevät ilmoitteli tulostaan varovaisesti. Ensimmäinen ilmestyi virtakohtaan tumma viiva, joka siten leveni railoksi ja sai pituutta. Vähitellen tuli vapaata vettä yhä enemmän näkyviin ja lopulta särkyi koko jäinen kansi. Näytti kuin vuolaan virran vapaus olisi kasvanut oikein riemuksi tulvavesien päästessä valloilleen.

Männyllä oli kuivaa maata vain pienen saaren verran ja tulva piiritti lammessa olleen, pienen saaren asukkaiden kotia. Aamuisin saimme katsella valkeita "lumpeita" eli jäätyneitä ja pyöreiksi kiekkoiksi hioutuneita vaahtokukkia. Päivän lämpö ne sulatti vaahtoksi jälleen. Öidenkin lämmitessä oli "lumpeitten" aika ohi.

Kaivo uppoaa veteen

Niin veden äärellä kuin asuimmekin, meillä oli käyttövesiongelmia. Se poistui vasta, kun kunnallinen vesihuolto laajeni myös Viinikkajoen tälle puolelle. Siihen asti oli kaikki ruokavesi keitettävä. Kolme epäonnistunutta yritystä kaivon saamiseksi tehtiin. Yksi näistä eli toinen yritys on jäänyt historiaan, kun siitä on kuva. Kaivo, jonka sementtisellä kannella siinä istun, oli saunan takana rantatasanteella. Myöhemmin tämä kaivo upposi jokeen. Sinne upposi myös koko rantatasanne. Olivatpa mennä myös ne hopeapajut, jotka isäni oli istuttanut sopivan kokoisista puiden oksista. Rannan suojaksi keksin ajattaa Poikkeusharjasta soranoton jälkeen jääneitä kiviä. Kärräsin multaa päälle ja kylvin ruohon. Vastarannalla syöpyminen oli vähäisempää, niin että eivät hopeapajut eikä Martti Tuiskun visa(?) koivikko olleet vaarassa. Männyn niemi katkesi ja sai soravahvistuksen.

Nämä muistelmat voi päättää vaikkapa sellaiseen lämpimään kesäpäivään ja sopivaan aikaan iltapäivällä, jolloin joen mutkan allas oli jo täyttynyt vedellä. Yhdessä vastapäiseen rinteeseen nousseitten talojen lasten kanssa me silloin täytimme altaan veden loiskeella ja kesämelulla.

Mutta silloin elettiin jo uutta aikaa uusin tarpein ja vaatimuksin. Patoluukuilla oli ruvettu säätelemään veden juokсутusta ja sen voima oli vangittu energiaa tuottavaksi. Kertomusta vuoden kierrosta Viinikkajoella kirjoitetaan nyt toisin ja toiset sitä kirjoittavatkin. Huomasin olevani todella "outo lintu" hiippaillessani aamutuimaan Laurilan maisemissa. Miehet, joukossa joku yhtä outo nainenkin, olivat sinne kerääntymässä kalastuskilpailua pitämään.



Iloisia veikkoja luonnon helmassa - Kovesjoen Erämiehet 40 vuotta

Näinä aikoina tulee kuluneeksi 40 vuotta järjestäytyneen metsästysseura-toiminnan alkamisesta Parkanon länsiosassa Kovesjoella. Tokihan metsästystä oli harrastettu jo kautta aikojen jopa ennen pysyvän asutuksen alkua. Hämeenkyrön ja Ikaalisten talot harjoittivat Parkanon alueilla kalastusta ja muuta eränkäyntiä, kunnes rohkeimmat eränkävijät eivät enää palanneet kotikyliinsä vaan perustivat oman asumuksen Parkanon vesireittien varsilte.

Vanhimmat metsästysseurat maassamme ovat jo yli satavuotiaita, mutta tänne Pohjois-Satakunnan perukoille metsästysseura-ate levisi huomattavasti myöhemmin. Parkanon vanhin seura perustettiin 1940-luvun alussa, ja siitä se hiljalleen virisi koko pitäjän alueelle. Asialla olivat edistykselliset metsästäjät, jotka ymmärsivät metsästyksen sisältyvän myös riistanhoitoa, hirvi- ja lintukannan seuraamista, kennel-toimintaa ja miellyttävää yhdessäoloa. Erästä metsästysseuramme jäsentä siteeratakseni "metsästyksen on iloisten veikkojen hilpeä seurustelua luonnon helmassa". Tällaista yhdessäoloa on usein ajokoirametsästyksessä poikkeuksetta hirvi- ja linnunpyyntiä sen sijaan liikkuu mielellään yksin ainoana seuranaan uskollinen pystykorva, linnunhaukkuja, joka ikaikaisena erämiehen toverina on saanut kansalliskoiramme arvon.

Meikälinen metsästäjä liikkuu mielellään yksin tai hyvän toverin kanssa. Silloin ehkä mieli herkistyy parhaiten vastaanottamaan luonnon kauneuden ja ihmeellisen kuiskeen:

*"Kaikki kullassa kuhisi,
hopeassa horjeksihe.
Kuuna paistoi kuusen oksat,
päivänä petäjän latvat,
metsä haiskahti me'elle,
simalle salo sininen,
aho-vieret viertehelle,
suo-vieret sulalle voille."*

Parkanon läntisimmissä kylissä Kuusijärvellä ja Kirjaskylässä oli useita ikänsä erämaissa liikkuneita metsästäjiä, jotka metsästysseura-ateen innoittamina päättivät v. 1957 perustaa Sydänmaan Metsästysseura -nimisen yhdistyksen. Perustavassa kokouksessa olivat läsnä Toivo Isokallio, Olavi Iivonen, Vilho Lehtonen, Ville Iivonen, Kosti Kuivasto, Frans Niemi, Eero Mäkinen, Armas Multimäki, Martti Kallioharju, Reino Uusiluoma, Frans Ihanamäki,

Tauno Pentti, Väinö Kelkkasalo ja Martti Koskinen. Riistanhoitoyhdistyksestä olivat Väinö Ryttilä ja Lauri Tuomi avustamassa perustamista.

Nähtävästi heti perustavan kokouksen jälkeen nimi päätettiin muuttaa Kovesjoen Erämieheksi, jotta saataisiin myös Raivalan kylä mukaan. Laajentuminen eteni kuitenkin hitaasti; vasta v. 1962 olivat Raivalan edustajat Väinö Viinamäki ja Leevi Alarautalahti sopimassa Raivalan liittymisestä Kovesjoen Erämiehiin.

Riihestä oma maja

Metsästysseura tarvitsee kokoontumispaikakseen myös metsästysmajan. Majan hankintaan ryhdyttiin 1960-luvun alussa ja monien vaihtoehtojen joukosta valittiin majan paikaksi Kivijärvi alueen pohjoisosasta. Täältä ostettiin tontti ja paikan valintaa perusteltiin, että se sijaitsee seuran metsästyksmaiden keskellä. Sittemmin on käynyt niin, että maja on jäänyt metsästyksalueen ulkopuolelle.

Majan rakennustarpeita varten suoritettiin tukkipuiden keräys kahteenkin kertaan, koska ensimmäisen keräyksen puut myytiin huutokaupalla ja ostettiin Tauno Penttiltä

vanha riihirakennus, jonka hirsistä maja sitten rakennettiin. Monien vaiheiden jälkeen voitiin ensimmäinen kokous pitää omalla majalla v. 1969. Majan rakennuskantaa lisättiin myöhemmin rakennetulla hirvien lahtivajalla.

Hirven metsästyksen osallistuva hirviporukka muodostaa kantavan voiman seuran toiminnassa. Ensimmäinen hirvilupa haettiin kahdelle hirvälle v. 1958 ja sen jälkeen jatkettiin 1-5 hirven kaatoluvilla aina 70-luvun puoleen väliin saakka, kunnes hirvikanta alkoi lisääntyä lähes räjähdysmäisesti ja lupia oli pakko lisätä.

Suurina hirventappovuosina 80-luvun alussa seuran kaatomäärät olivat 40-45 hirveä vuodessa. Kovesjoen alue on Parkanon hirvirikkaimpia alueita hyvien ruokamaitensa ansiosta.

Seuran toimintaa ovat puheenjohtajina luotsanneet Toivo Isokallio, Paavo Vähätalo, Väinö Viinamäki ja nykyisin Leevi Alarautalahti.

Seura järjestää maanomistajille kahden vuoden välein hirvipaijaiset ja kesällä 1998 40-vuotisjuhlat. Metsästyksen ja seuratoiminta ei voi onnistua ilman maanomistajien tukea, josta seuran jäsenten tulee olla heille erityisen kiitollisia.



Kovesjoen Erämiesten onnistunut jahti 60-luvulla.

Käydessäni Linnanjärven Teinin-
niemessä, huomioni kiintyi maastossa
näkyviin kaivauksiin ja toisaalta kivi-
kasoihin. Täällä olivat ihmiset jo ajat
sitten jättäneet jälkensä maastoon.
Löytyipä hyvin laaja kivikehä mäen
päältä, missä laattakiviä oli ladottu
harvaksensa ympyrän muotoon. Olisi-
vatko olleet ison kodan pystyriukujen
alla. Rantatörmässä on useampia mont-
tuja maassa, mahdollisesti nauriskuop-
pia tai muita varastoja.

Tekipä mieleni kurkistaa, kuka siellä asui
ja mitenkä.

Elämme vuotta 1551. On keväinen huh-
tikuun päivä. Riitilän kylässä Vilpon talos-
sa on kevään odotusta. Talon poika Juhana
on renki Simon kanssa pilkkomassa puita.

Tuvassa Erkki Vilpunpoika vaimonsa
Miinan kanssa keskustelee, taas kerran, ket-
kä tänä vuonna lähetetään erämaahan kala-
majalle. Vanhin poika on taitava erällä ja
kyllä hän kalastaakin halusta, mutta hänen
pitäisi jäädä kotiin, onhan hän tuleva isäntä.
Nuorempi Juhana ei oikein ole oppinut kan-
tamaan vastuuta. Toisaalta, puoli vuotta erä-
maassa voisi antaa nuoreen mieheen itsevar-
muutta.

Nyt vielä puhutaan, että nämä eräalueet
otettaisiin kruunulle ja asutukseen. Jos näin
kamalasti kävisi, että vuosisataiset perintö-
maat otettaisiin asutukseen, niin pitäisi tie-
tysti saada oman pojan ottamaan omansa.
Sinne pitäisi pian kaataa kaski ja rakentaa
talviasuttava hirsimökki, nykyisen pienen
kalasaunan lisäksi.

Miinan mielestä paljon vaikeampi rat-
kaistava on, kenet hänelle laittaa kalojen
perkaajaksi ja ruuan laittajaksi. Ei ole sa-
man tekevää kenen kanssa asuu sydän-
maassa puoli vuotta. Kalamajalle lähetettä-
vän nuoren neidon pitäisi olla mahdollinen
miniän ehdokas; Juhanan mielipidettähän ei
asiassa kysytty.

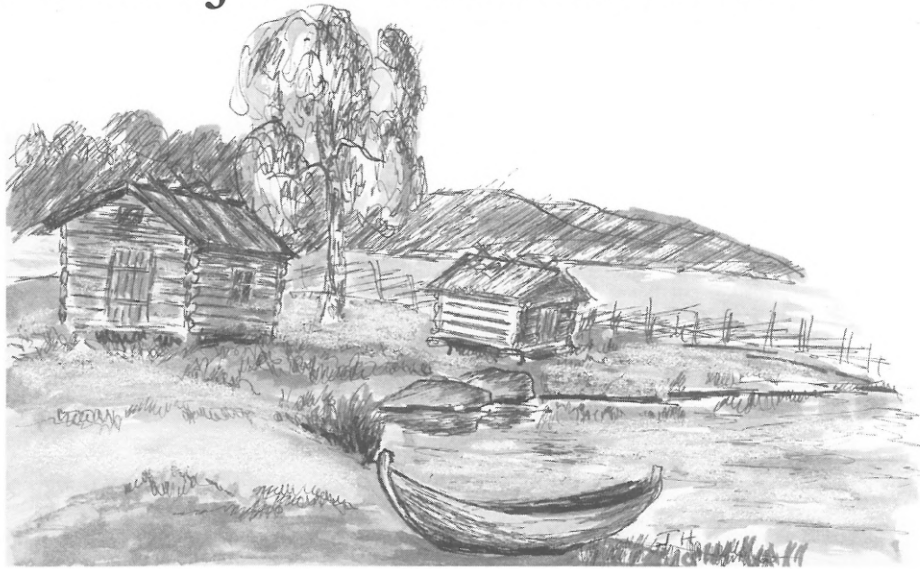
Siellä Kallionkielessähän se Juhana on
käynyt kyläilemässä, tämän Matti Kuortin
talossa. Siellä on kaksi tyttärtä, sellaisia työ-
teläitä ja hyvässä maineessa. Matti Kuortilla
on kolme poikaa, joten sieltä joutuu kum-
minkin tyttäret lähtemään talosta. Meidän
pitää käydä kylässä Kuorteilla ja keskustel-
la asiasta isäntäväen kanssa. Ei se Juhana
ole mikään huono vävyehdokas.

Niin ne asiat edistyivät, että Juhana Erkin-
poika Vippo ja Kerttu Kuortti olivat lähdös-
sä kolmen peninkulman päähän Nurmijär-
velle erämajalle. Oli vielä niin paljon
rekikeliä, että hevosella voitiin heidät viedä
talvietä myöden. Erämajalla täytyisi olla
enemmän, ennen kuin kuin järvet
avautuisivat. Ennen jäiden lähtöä pitää saa-
da kutuhauet, jotka kuivataan kapakaloiksi
ja kuoreen kutuunkaan ei kerkiä avovedellä.

Täysi rehallinen siinä on tavaraa, kun läh-
detään. Pääasiassa puuastioita. On saavia ja
sankoa, pyttyä ja kiulua. Raskain niistä on
suolasaavi. Raskas on myöskin kaljatynnyri,
jossa on ruokajuomaa. Kuivaa leipää on run-
saasti, mutta muu ruoka pitäisikin pääasial-
lisesti ottaa luonnosta.

RAIMO VIRTÄ

Linnanjärvi, entinen Nurmijärvi vuonna 1551



Itse Erkki on lähtenyt kytymieheksi. Ei
isännän ole enää usein tullutkaan täällä käy-
tyä. On mukavakin nähdä missä kunnossa
täällä paikat ovat ja samalla vähän muistel-
la nuoruutta, josta useampi kesä kului tääl-
lä.

Tultiin Nurmijärven yli Teininniemeen.
Kerttu jo kyselemään, mistä Teininniemi oli
saanut nimensä?

Erkki tiesi kertoa, että hänen mummunsa
oli Hämeenkyrön Tuokkolasta Teinin tytär-
riä ja sai nämä eräoikeudet myöjäjäisinä, kun
muutti emännäksi Vilpolle, niin paljon läh-
emmäksi eräalueita. Teinin tilalle nämä erä-
alueet ovat kuuluneet niin kauan kun tiede-
tään. Kaskiakin on täällä poltettu, mutta
kaskinaurista viljellään joka vuosi, kuten
tekin nyt.

Rakennuksia ei Teininniemessä paljoa
ollut. Mäenkumpareen päällä näkyi sauna-
mökki ja vierellään kala-aita. Kauempana,
tasaisella kankaalla, näkyi suuri kota. Se oli
kesäkota, jossa kesäisin asuttiin, vallankin
miehet. Naiset yleensä nukkuivat kesälläkin
saunassa. Joinain vuosina täällä oli enem-
mänkin kalastajia, vallankin kutuaikoina.

Päinpäiväinen Teininniemi oli jo sula lu-
mesta. Pyöreistä hongista hakattujen saunan
ja aitan seinustoilla oli maa jo kuivaa. Siinä
oli mukava istahtaa ja katsella rakennusten
kuntoa. Rakennusten kunto on heikko. Pian
pitäisi rakentaa uusi ja isompi rakennus, jos-
sa voisi asua talvellakin. Asia on ratkaistava
pian jo asutukseen ottamishuhankin takia.

Kuorman purettuaan Erkki lähti takaisin
kotiin, jättäen uudet asukkaat suunnittele-
maan elämänsä.

Saunan kiukaaseen tehtiin heti tuli, että
se ehtisi lämmitä ja yöksi savut haihtua, että
siellä voisi yönsä nukkua.

Juhana kävi jo katsomassa Kuorrekosken
jokisuuta, joko siellä olisi tarpeeksi sulaa
vettä, kutuhauen pyytämiseen. Sulaa oli jo
puolilahteen. Hauen pyynti onnistuisi jo
hyvin. Aamulla pitää aloittaa.

Illalla nukkumaan mennessä Kerttu teki
selväksi, että hän nukkuu lauteilla ja Juha-
na alhaalla penkkien päällä. En minä tänne
sydänmaahan ole halunnut, minut on mää-
rätty.

Aamulla Juhana kiskoi veneensä jäätä
pitkin sulaan veteen ja mieli oli vähän ma-
talalla. - Tuon sinulle niin paljon kalaa, kun
ikinä kerkiät perkaamaan ja suolaamaan, hän
tuumi.

Kalaa tulikin hyvin. Rysissä ja verkoissa
oli hakea runsaasti ja joukossa oli suuria-
kin kaloja.

Juhanan piti korjailla ja lisätä rannassa
olevia orsia, joissa kuivattiin perattuja ja
halkaistuja haukia. Ilmat olivat poutaisia ja
hyvin hauet kuivuivatkin.

Sulaveden laajennuttua jo niemen kärjen
ulkopuolelle alkoi kuore nousta jokeen.

Myöhemmin illalla he molemmat meni-
vät joelle veneellä ja iso puusaavi oli venees-
sä. Veneessä oli myös lippo, jonka suuvaran
on pari metriä. Juhana lipposi joenrannoissa
olevista pyörteistä ja Kerttu kauhoi pahkasta
vuollulla napolla kaloja lipolla.

Tänne tuli toinenkin pari kuorrelipolle:
Vilppu Niilonpojan renki ja piika. Aviopari,
joiden kalamaja on Nurmijärven Pajulah-
dessa. He tulivat rantoja pitkin, kun jäät vielä
järvellä estivät veneellä pääsyn.

Järven vastakkaisella rannalla oli oikea
talo jota on asuttu jo kauan. Talon nimi oli
Linna ja siellä oli isäntänä Niilo Jaakon-
poika. Linnasta ei ole tultu kuoreen kudulle.

Ilta oli vielä valoisa, kun saavi oli täynnä
kalaa, oli aika lähteä suolaamaan kuoreita.

Kevät kului ja tuli lahnankudun aika. Se
oli tärkein saaliskala. Suolalahnan takia tän-
ne erämaahan tultiinkin. Lahnaa parempaa
suolakalaa ei ollutkaan.

Täällä oli kolmella talolla oikeus kalas-
taa. Oli Linna, joka oli järven rannassa.
Vilpolla oli kalastusoikeus Teinin perintönä
ja Alaskylän Vilpulla (myöhemmin Naskali)
oli kalasauna Pajulahdessa.

Vilho Viita - valtakunnan hakkuumestari

Vain harvat parkanolaiset ovat tienneet, että Parkanoon on tullut erikoislaatuinen, mutta varmasti suomalaista sisua vaatinut Suomen mestaruus - valtakunnan hakkuumestaruus.

Valtakunnan hakkuumestarin arvon on saanut Vilho Viita, joka on syntynyt ja liki koko elämänsä viettänyt Kuivasjärvellä. Kunniakirja koristaa hänen kylän rivitalossa sijaitsevan asuntonsa seinää.

Viita on ehtinyt olla eläkkeellä jo toista kymmentä vuotta, ja hän täytti 73 vuotta lokakuun alussa, mutta hänestä on turha hakea mitään vanhuuden merkkejä. Hän on erinomaisen hyvässä kunnossa, ja juttu luisaa hänen kanssaan lupsakasti.

Viita kertoo jo lapsena saaneensa hyvän tuntuman metsätöihin, kun perheessä oli kaksi hevosta ja hän joutui ohjailemaan isän perässä toista tukkeja vetävää hevosta pois metsästä. Metsätöillä hän pääosin leipänsä tienasikin. Metsähallitusta hän palveli parikymmentä vuotta, mutta sen jälkeen oli hän vielä 15 vuotta töissä Jylhän huvilaveistämöllä eläkkeelle siirtymiseensä asti.

Viita kertoo, että valtakunnan hakkuumestaruuskilpailu järjestettiin silloin, kun hän sen voitti v. 1954, viimeisen kerran. Edellisiin kilpailuihin hän ei osallistunut.

Kilpailu saavutti suuren yleisen huomiota ja sitä selostettiin laajasti mm. Aamulehdessä.

Varsinaista kilpailua edelsi kaksi karsintaa. Ensimmäinen seurattiin metsähallituksen metsurit Parkanossa pidetyssä kisassa ja sitten olivat alueelliset katsastukset.

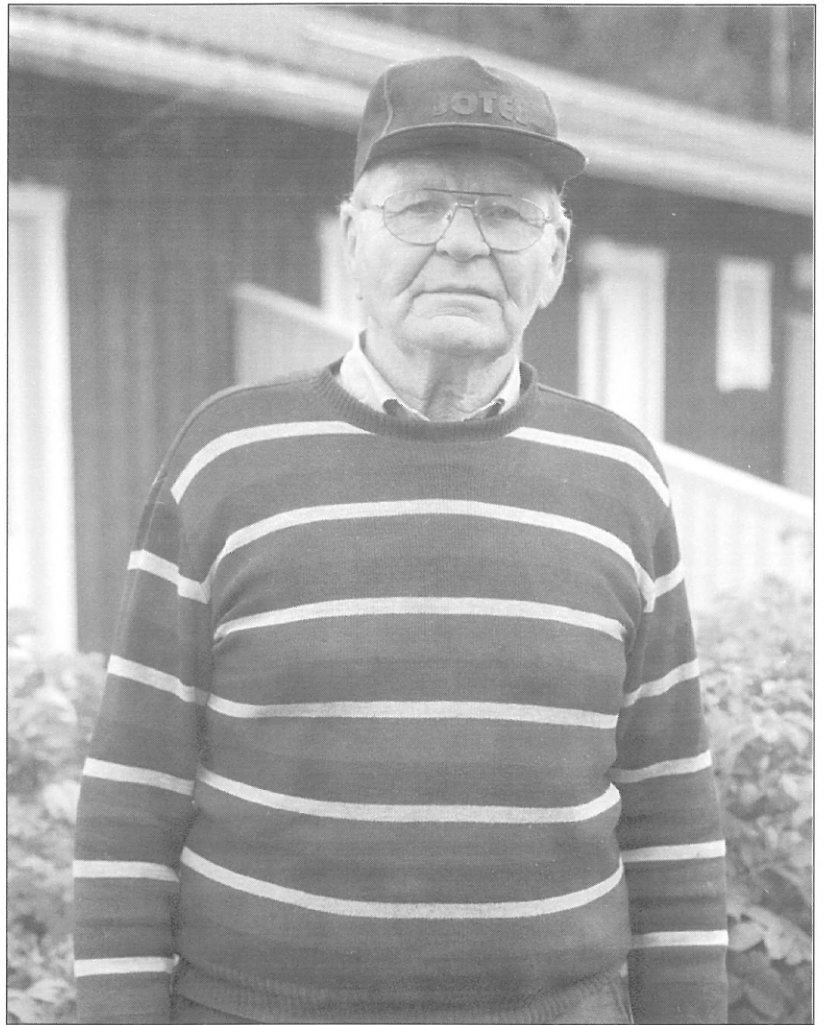
Varsinaiseen, Vierumäellä pidettyyn loppukilpailuun kelpuutettiin 23 kilpailijaa.

Kilpailussa käytettiin pokasahaa, johon siihen asti metsätöissä oli totuttu turvaamaan.

- Minulla oli kilpailussa Augusti-niminen pokasaha, jossa metallia oli vain suomalainen terä, mutta siihen aikaan kilpailuissa käytettiin jo myös rautakaaria, hän muistelee.

Kolme päivää kestäneissä kilpailuissa arvottiin palstat ja niissä piti tehdä "raamiin" halkoja sekä kuusi- että mäntypaperipuu. Oksat katkottiin kirveellä. Kuusi- ja mäntypaperipuu myös kuorittiin vuoluraudalla. Kilpailuaika kunakin päivänä kesti kuusi tuntia.

Halkoja hakattiin yhtenä päivänä; kaksi muuta päivää käytettiin kuusi- ja mäntypaperipuun tekoon.



Vilho Viita voitti kilpailun 30,2 pino-kuutiometriä halkoja vastaavalla kilpailutuloksella.

Varsinaisia halkoja syntyi häneltä kuudessa tunnissa peräti 12 mottia! Löytyisköhän nykypäivänä yhtä rivakkaa metsätyömiestä, kun käteen annettaisiin vain pokasaha ja kirves?

Kilpailun järjesti kulkulaitosten ja yleisen töiden ministeriö, joka vastaa lähinnä nykyistä työministeriä.

Viita kertoo, että metsähallituksella hän oli paitsi hakkuilla myös metsäojituksilla. Ojat kaivettiin ennen sotia ja vielä pitkälti sodan jälkeenkin lapiolla.

- Talvet tehtiin urakalla pinotavaraa, kesällä oli raivausta ja ojahommia. Kesälomia ei niissä hommissa siihen aikaan juuri pidetty, hän huomauttaa.

Viita muistaa vielä hyvin myös sodanjälkeiset hiiltämöt, joita Kuivasjärvellä oli kaksi. Niissä tehtiin polttoainetta sen ajan auton hakäpönttöihin. Hän oli hakkuilla niiden naapurustossa.

Mutta mikä lienee ollut ministeriön perimmäisenä tarkoituksena, kun se näitä kil-

pailuja organisoi? Ehkä se oli nostaa uuttera ja aikaansaapa metsätyömiestä yleiseksi ihanteeksi, jollaisia nykyisin ovat rallikuskit ja formula-ajajat.

Tekninen kehitys vei ilmeisesti pohjan kilpailulta - moottorisahakausi teki tulostaan. Tekniikan kehittymisen myötä häipyi metsätöistä ensin hevonen, jonka korvasi metsätraktori. Sitten tekniikan kehittymisen myötä myös moni metsuri on joutunut väistymään monitoimikoneen tieltä.

Vilho Viitan mielestä metsäyhtiöiden kiire vähentää metsureita on lyhytnäköistä.

- Metsureista tulee vielä puutetta. Ja puusto kärsii kauheasti, kun koneet jylläävät metsässä, hän tuumaa.

Viita sanoo arvostavansa pitkäaikaista työnantajansa metsähallitusta siitä, että se on ollut pidettyväinen monitoimikoneiden käytössä. Muutenkin metsähallitus on ollut hänen mielestään hyvä työnantaja.

Sinänsä tekniikan kehittymiseen Viita suhtautuu positiivisesti. Ensimmäisenä hänellä oli Kuivasjärvelläkin moottorisaha, jolla oli painoa toista kymmentä kiloa.

Keskustan ala-asteen 6. luokka kertoo joulusta

MOPO PUKKI

MIKA HAAVANLAMMI 6B

Olipa kerran pukki, joka oli kiinnostunut mopoista, hänellä oli Honda, PV, Harley Davidson. Eräänä jouluna pukki meni PV:llä jakamaan lahjoja; se kesti puoli vuotta. Sitten hän viritti sen mopon, ja se kulki 230 km tunnissa. Seuraavana jouluna pukki meni taas mopolla, mutta kaikki lahjat tippuivat matkalla, ja pukki joutui keräilemään ne. Taas kesti puoli vuotta. Lopuksi hänen piti tyytyä Petteri Punakuuonoon.



Mika Haavanlammi, 6B.

Ensimmäinen joulupukki

VILLE VÄLISALO 6 B

Oli vuosi 1400, 18.12., ja Nummisen perhe vietti koti-iltaa. Isä mietti miten hän voisi ilahduttaa perhettään jouluna. Hänen pääsään pyöri jogurttimies, jääukko, luontoäiti. Sitten hän keksi, että joulupukki sopisi hyvin jouluun. Isä meni omaan vajaan suunnittelemaan, millaiset vaatteet pukilla olisi. Parta sillä ainakin piti olla ja punaiset vaatteet, koska punainen oli joulun väri ja silmälasit, koska Nummisen isännällä oli huono näkö.

Kun hän oli saanut vaatteet päällensä ja oli tyytyväinen niihin, hän laittoi ne kaappiin piiloon, ettei kukaan näkisi niitä. Mutta sitten hän ajatteli, että joulupukki voisi tuoda jotain. Hän haki navetasta vehnäsäkin,

tyhjensi sen ja pakkasi sinne kaikki nikkaroimansa lahjat ja laittoi säkin vaatteiden sekaan.

Sitten hän meni sisälle niin kuin mitään ei olisi tapahtunutkaan.

Joulu lähestyi nopeaa tahtia. Kun vihdoin oli jouluaatto, hän juoksi vajaan, puki vaatteet päälle, otti säkin ja meni pukittelemaan. Lapset menivät avaamaan oven. Pukki oli mielissään, koska lapset eivät tunteneet häntä, vaikka partakin oli tehty hevosen hännästä. Joulupukki jakoi säkistä Matille puuauton, Leenalle nukketalon ja äidille puukauhan.

Lapset olivat tehneet isällensä villalapsen, mutta missä ihmeessä isä oli?

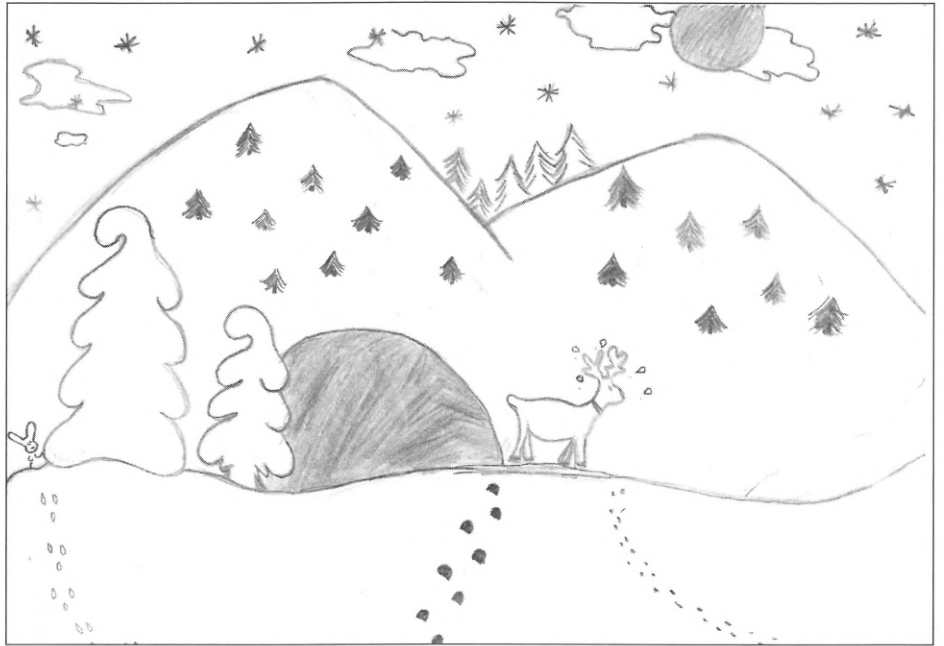


Maria Seilo & Elisa Ahoniemi, 6B

Joulupukin poro

REETA RAISKIO ja JENNI
SÄLKÄNMÄKI 6 B

Jouluaattoamuna, kun kaikki oli valmis-ta iltaa varten, poro, nimeltään Sähköri, oli kadonnut. Ensin oli tullut hurja tuuli, sitten luja lumimyrsky, joka oli tyypillinen siihen aikaan vuodesta. Sitten yhtäkkiä Sähkäreä ei näkynyt missään. Joulupukki mietti, mitä tekisi, koska rekeen tarvittiin kuusi poroa ja nyt niitä oli vain viisi. "Kaikki tontut val-miiksi, lähdemme etsimään Sähkäreä," kajahtivat joulupukin sanat. "Mutta pukki hyvä, sinähän itsekkin tiedät, että jos lähdet etsimään poroa, et ehdi jakamaan lahjoja", muori sanoi. Pukki vastasi: "Tällä hetkellä en ajattele muuta kuin, että Sähkäri selviää lumimyrskyssä. Loput tontut saavat viedä lahjat Matille, Liisalle ja muille kylän lap-sille." Ja niin pukki sekä tontut lähtivät etsi-mään Sähkäreä, pukin lempiporoa. Tunnit kuluivat ja päivä kirkastui. Kun oli valoisam-paa, etsiminen oli helpompaa. Ja niin tontut löysivät kuin löysivät Sähkärin luolasta tunturin luota. Sähkäri oli selvinnyt ehjin nahoin. Joulupukki ehti jakamaan lahjat ja kaikki oli taas hyvin.



Maija Ala-KKauhaluoma, 6 B

Joulupukin auto-ongelma

Kun joulupukki joulukuun ensimmäise-nä päivänä heräsi, hän muisti, että piti hank-kia uusi kulkuneuvo.

Viime vuonna hän oli tehnyt pakko-laskun, koska porojen ja reen välinen naru katkesi, ja pukki reen kanssa teki pakko-laskun.

Pukki joutui Chigagon sairaalaan ja reki kaatopaikalle. Pukki lähti ensimmäisellä lin-ja-autolla Harley Davidson -liikkeeseen.

Mutta hän huomasi, etteivät kaikki lahjat mahdu moottoripyörään. Sen jälkeen joulu-pukki meni lentokoneella Italiaan Ferrarin tehtaille.

Mutta siellä sanottiin, etteivät urheilu-autot sovi Lappiin, eikä Ferrarissa ole isoa tavarasäiliötä.



Reeta Raiskio ja Suvi Laatu, 6 B

Sitten pukki lähti Saksaan Mercedes Benz:n tehtaille. Siellä pukki suunnitteli os-taa limusiinin, mutta se oli liian kallis.

Sen jälkeen pukki matkusti Suomeen Si-sun tehtaille. Siellä pukki osti kuorma-au-ton. Sitten pukki lähti ajamaan Korvatun-turille.

Kun pukki oli keskellä matkaa, poliisi pysäytti hänet. Poliisi kysyi häneltä ajo-korttia, mutta pukilla ei ollut, ja hän oli liian vanha ajamaan sitä.

Niinpä pukki joutui myymään kuormurin. Korvatunturilla tontut sanoivat hänelle, että he ovat rakentaneet uuden reen.

Kuvia ja terveisiä Kovesjoelta

Kylätoimikunta on toiminut Kovesjoen seudulla, Luoteis-Parkanossa, yli kaksi vuosikymmentä. Aiemmin kylätoiminta tapahtui suurelta osin pienviljelijäyhdistysten toimintana: alueella ovat toimineet 20-luvulta alkaen Raivalan, Laholuoman ja Kuusiluoman yhdistykset. Seutu on siis laaja ja siihen kuuluu useita pienempiä kyliä. Rekisterissä Kovesjoen seudun kylätoimikunta on ollut vuodesta 1997 alkaen Kovesjoen Kyläyhdistys ry.

Kyläläiset ovat ottaneet osaa harrastuksiin, joita lähiyhdistykset ovat järjestäneet: on tehty risteilyjä, teatterimatkoja, pidetty pikkujouluja, äitienpäiväjuhlia, peijaisia, tansseja, laulettu kauneimpia joululauluja, kudottu ja maalattu posliinia kansalaisopiston piireissä. Kukkatervehdyksin on muistettu iäkkäitä vuosipäivän viettäjiä ja uusia tulokkaita.

Kovesjoen seudulla oli aiemmin puolen kymmentä kauppa, mutta nykyisin Kovesjoen kyläkauppa on ainut joka toimii. Kouluja on ollut neljä, ja nykyisin on toiminnassa enää Kuusiluoman koulu. Näistä Raivalan koulu, Parkanon toiseksi vanhin, on kylän harrastuskäytössä. Kirjasen koulu palvelee huume- ja päihdetyön avohoitilaitoksena. "Lahoon koulu" on asuntona. Koulujen historiaa on selvitetty ja merkintä muistiin Kuusiluoman pitkäaikaisin, 35 vuotta koulua palvellut opettaja Sakari Moisio. Tämä ansiokas kouluhistoriikki reilun sadan vuoden ajalta ilmestyy lehdessämme ensi vuonna.

Raivalan entistä koulua on kohennetty moneen otteeseen, korjattu vesikattoa ja uusittu ikkunoita sekä sisustusta. Kuusiluoman koululla on tehty myös paljon talkootyötä: pururata ja jääkiekkokenttä, routivaan poisanjo, viemäristöön asennus, porakaivon ylläpöytymisen tekeminen, koulun sisustuksen ehostaminen. Myös ilmakiväärirata ja lentopallokenttä on kovassa käytössä, ja niistä saadaan kiittää vanhempain toimikuntaa/kylätoimikuntaa sekä metsästysseuraa.

Maa- ja metsätaloudesta perinteisesti eläneellä kylällä löytyy myös yritystoimintaa: on turve-, maa- ja metsäkone- ja liikenneyrityksiä, sahaustoimintaa, turkisneulomotarjoaa lämmintä ylle.

Ja Kovesjoki ei olisi olemassa ilman järviä ja lampia; rannoilta löytyy useita huviloita ja kalastuspaikkoja. Kylätoimikunnan myyjäismainos houkuttelee uusia asukkaita osuvin sanoin: "Jos metsään haluat mennä nyt, niin Kovesjoelta löytyy luonnon rauhaa".



Kaukalotalkoissa Kuusiluoman koululla vas. Toivo Rintala, Into Tuomisto, Seppo Sammi, Leo Perkiö ja Markku Kyösti.



Pirkan kylät esittäytyivät Teivossa syksyllä 1998. Vasemmalta oikealle: Jorma Laihonen, Maaret Piilola, Jorma Piilola, Riitta Rinne.



Kuusiluoman koululaisia juhlakuvassa 1987. Vasemmalta oikealle: Jarno Viitanen, Juha-Pekka Piilola, Kalle Yli-Rautalahti, Mika Välimäki, Maria Hyväri, Minna Raiskio, Marjaana Rantanen, Johanna Perkiö, opettaja Liisa Tuomisto.

Kansalaisopistolla on toisenlainenkin imago

Maamme 274 kansalaisopistoa mielletään helposti askartelun ja näpertelyn sekä kevyen harrastamisen kouluksi. Miksi niissä kuitenkin opiskelee vuosittain yli 650 000 nuorta ja aikuista kehittäen itseään monipuolisesti tietotekniikan, kielten opiskelun, esiintymistaidon ja vaikkapa luovuuden ja taiteiden alueilla? Mistä tällainen riskiä saattaa johtua? Onko vika käytäjissä, opiskelijoissa, onko vikaa opistoissa vai onko syy mielikuvassa?

Kautta aikojen viisaat ovat oivaltaneet, että paras tapa kehittää yhteiskuntaa ja saada joukot mukaansa, on vahvistaa koulutusta ja sivistystä. Antiikin Kreikan kukoistus yhdeltä osaltaan perustui demokraattiseen väittelytaitoon ja esittävän taiteen arvostamiseen, Roomassa vahva tahto, yhteisen kielen levittäminen ja analyttinen ajattelu veivät yhteiskuntaa eteenpäin.

Uudet kyvyt tarpeellisia

Tämän päivän taitoja ovat lisäksi kyky ymmärtää toista ihmistä, hänen sanomaansa ja asettua hänen ajattelumaailmaansa. Keskeinen taito on myös kyky toimia ryhmässä, tiimissä. Lisäksi nyt, jos koskaan tarvitaan luovan ajattelun monipuolista taitamista. Edelleen me tarvitsemme kykyä arvostaa menneisyyttämme ja suhtautua tulevaisuuteen mahdollisuutena. Eikä tämäkään riitä, kyky ilmaista itseään monella tavalla ja omaksua monimutkaisiakin ilmiöitä ja niihin liittyviä syy-yhteyksiä nopeasti, ovat nykyihmisen selviytymiseen ja viihtymiseen liittyviä ominaisuuksia. Näitä kaikkia voidaan harjoitella ja niitä tarvitaan niin työelämässä kuin kaikessa muussakin inhimillisessä toiminnassa.

Missä näitä oppii? Aivan lähellä omassa elinympäristössämme. Vieraiden kielten opiskelu on yksi verraton tapa tutustua kielen edustamaan kulttuuriin tai kieleen liittyvien rakenteiden avulla perehtyä siihen ajattelutapaan, jossa kieli on syntynyt. Tietojenkäsittely on paitsi väline, myös tapa toimia ja ajatella systemaattisesti. Näyttelemisen vahvistaa ilmaisua, mutta esityksen tuottaminen näyttämölle saakka aina käsikirjoituksen lukemisesta valojen järjestämiseen ja esityksen markkinointiin on kuin mikä tahansa työelämän projekti. Puu- ja metallityöt, kudonta, ompeleminen ym. vahvistavat nykyisten aivotutkimusten mukaan molempia puoliskoja aivoissa ja luovat yhteyttä osapuolten välille eli parantavat aivotuotoimintoja. Liikuntaa pidetään hyvin monen ihmisen kohdalla eräänä edellytyksenä oppimiselle. Väittelytaito on ollut meiltä kadoksissa pitkään, sen opiskelua voi toteuttaa osallistumalla esim. uudella taval-

la järjestettyyn luottamushenkilökoulutukseen tai kyselemällä luennolla rohkeasti asiantuntijan mielipidettä. Ja miksi filosofia nyt niin kiinnostaa? Se pitää mm. sisälleen logiikan, kyvyn ajatella tietoisesti ylhäältä alas tai päinvastoin. Esim. juuri käsityötaitojen hallinta on oivallinen tapa harjoittaa analyttistä ajattelua.

Olemme uudenlaisen oppimisen porteilla. Tieto- ja informaatiotulva on valtava. Me kohtaamme monesti viikossa sen määrän ihmisiä kuin kaukaiset esi-isämme elinaikanaan. Me liikumme paikasta toiseen tai eksoottiseen kulttuuriin vuorokaudessa. Me näemme kuvia valtavasti joka päivä. Jokainen tv:n uutislähetys on kuin speksaakkeli historiasta, nykyisyydestä ja tulevaisuudesta. Me voimme valita salamannopeasti korviemme kuultavaksi sinfonian tai lähes mitä tahansa musiikkia. Tätäkin luottaessa radiossa menee varmasti mielenkiintoinen esitelmä.

Kansalaisen kaksi perustaitoa

Kaikkeen tähän uudet kyvyt ovat todella tarpeen. Siksi kannattaa opiskella kansalais-

valmiuksia. Esimerkiksi kansalaisopistot ovat oivaltaneet tämän tarpeen. Jokaisessa maamme kunnassa toimivien opistojen tehtävä on selkeästi kahdenlainen: Toinen tähtää yksilön, kuntalaisen tietojen ja uustaitojen kehittämiseen.

Toinen on taito toimia ryhmässä ja ryhmissä sekä niissä tarvittavien tehokkaiden ja systemaattisten päätöksentekomenettelyjen opettelu. Vaikeiden ongelmien ratkaisu, esim. koulun lakkauttaminen tai vanhusten huollon järjestäminen vaatii luottamushenkilöltä tietojen lisäksi kykyä ratkaista ongelmia yhdessä erilaisten, toisilleen vastakkaistenkin paineiden alla.

Nimenomaan ryhmäprosessien taitava hallinta edesauttaa niin fyysisen kuin henkisen ympäristön säilymistä tai hallittua muokkautumista ja täten vahvistaa kunnan tai kaupungin elinvoimaa.

Viisas päättävä panostaa itseensä katsoamalla opistojen imagon taakse ja antamalla edellytyksiä näiden tehtävien toteuttamiselle.

PAO PARKANON AIKUISOPISTO

Kansalaisopisto & Aikuislukio & Myyntikurssit

UUDENLAINEN OPPILAITOS

TYÖLLISYYTTÄ

Yritysten koulutusohjelma PaKki (ESR) & työllisyyskoulutusohjelma Minttu (ESR) & Neuvoo Antava, nuorten työpaja (ESR) & Parkanon Paliskunta (ESR)

VIIHTYMISTÄ

Nuorten taidekoulut & 150 kansalaisopiston kursseja & Golfkesäluokio & Kädentaitojen messut & Parkanossa porottaa-kesäkurssit

KEHITTÄMISTÄ

Parkanon Avalin & Parkanon resepti & Native Environment (EU-Sokrates) & Laatua opistotoimintaan (Opetushallitus)

TUTKINTOJA

Lukio- ja yo-tutkintotodistukset & ammattitutkintotodistukset (Hämeenkyrö, Virrat) & atk-ajokortti & kielitutkimot
Avointa yliopisto-opetusta

Tiedustelut:

rehtori Martti Markkanen 443 3256 tai 0500 732 627
apulaisrehtori Pertti Kohtala (aikuislukio) 040 560 5836
kanslieti Pirjo Martikainen 443 3257
koulutussuunnittelija Orvokki Alatalo (myyntipalvelu) 443 3274

Parkanon pojat “Siellä jossakin”

Eräs sota- ja kotirintaman kohtaaminen 1941

Parkanon kunnan edustajat maanviljelijät Paavo Laatu Alaskylästä ja Atte Vataja Kuivasjärveltä tekivät jatkosodan hyökkäysvaiheen päätyttyä matkan Parkanon poikien luokse rintamalle, Karjalan kannakselle. Matkaa koskevat Atte Vatajan paikanpäällä tekemät muistiinpanot ovat säilyneet:

8.11.1941

“Matka alkoi halkoautossa klo 5 marraskuun 8. päivänä 1941. Juna lähti asemalta kello 7. Matkustettiin junassa Haapamäen kautta Tampereelle, jossa tuli ensimmäinen pysähdys sillä lomalaisten juna lähti kohti itää vasta klo 24. Junamatka kesti yhtämittaa seuraavaan päivään klo 14:ään, jolloin päästiin Valkjärven asemalle. Viipuriin saavuttiin jo klo 10.

Valkjärven asemalta jalan opastustoimistoon. Täällä tuli neljän tunnin odotus kyydistä Rautuun, divisioonan esikuntaan. Täällä ottivat meidät vastaan majuri Hurmerinta ja kapteeni Kaukamaa. Vastaanotto oli lämmin ja niin kotoinen kuin olisi kotiin saapunut. Ruokapöytäkin oli valmiiksi katettuna (kaalisoppaa, lohtakin oli pöydässä). Divisioonan esikunta oli kansakoululla.

Parkanon miehet ovat jo olleet viidentoista pitäjän alueella Simpeleestä lähdettyään. Lumisun korsussa, joka oli edessä, asui JR 57:n miehet eversti Valkama, luutn. Salolainen (adjutantti), luutnantit Mielonen, Grotenfelt, Merivaara ja Yliaho, kapt. Leikkola ja kapt. Hänninen.

II/JR 57 Pataljoonan komentaja majuri Leppänen, luutnantit Penttilä ja Sjöberg (?) vänrikki Manner.

III/JR 15 (?) Kapt. Fröberg, luutn. Sepälä, lääk.kapt. Vartiainen.

Divisioonan val.ups. Kaukamaa, divisioonan toim.pääll. Majuri Hurmerinta, Divisioonan komentaja eversti Hersalo.

9.11.

Sota-alueelle päästyämme yövyimme divisioonan esikuntaan Raudussa Vehmaan kansakoululla.

10.11.

Aamulla klo 8 lähdimme kapt. Kaukamaan autolla rykmentin komentajan eversti Valkaman esikuntaan Metsäpirtin pitäjässä. Tänne saavuttua oli luutn. Yliaho rappusilla vastassa ohjaten meidät eversti Valkaman esikuntaan, jossa esiteltiin kaikki edellä mainitut upseerit, syötiin aamiainen ja lähdettiin kahdella autolla ajamaan etulinjoille, sillä Parkanon pojat olivat aivan kärsässä 3 km linjojen edessä.

Matkalla poikettiin myöskin pataljoonan esikuntaan. Täältä liittyi joukkoomme pataljoonan komentaja majuri Leppänen.

Matkatessamme nyt näin Parkanon poikien luo aivan ryssän eteen kuului meihin: eversti Valkama, majuri Leppänen, kapt. Kaukamaa, luutnantit Yliaho, Mielonen, Grotenfelt ja Merivaara. Matkassa oli 2 autoa ja 2 hevosta.

Kun tie huononi jatkettiin hevosilla ja lopuksi jalan. Ammunta mielestäni ei ollut erikoisen ankaraa vaikkakin monenlaiset aseet olivat toiminnassa. Lähestyimme etulinjaa. Ammunta kiintyi yhtämittaiseksi rätinäksi ja jyminäksi. Kävelimme kuitenkin pystyssä aivan viimeisten etuvarustusten eteen.

Tänne olikin kokoontunut Parkanon poikia noin sata miestä riviin. Eversti Valkama tarkasti komppanian ja me seurasimme 3 askelta jäljessä. Eversti lausui: Hyvää päivää Parkanon pojat! Pojat vastasivat. Eversiti puhui ja jakoi kunniamerkkejä. Me esitimme Parkanon terveiset ja sen jälkeen oli vapaata seurustelua. Pojat olivat reippaalla mielellä vaikkakin parroittuneita. Heitä oli vaikea tuntea.

Tilaisuudessa oli laulua kanttori Roihan johdolla. Palattuamme takaisin yövyimme pataljoonan esikunnassa, jossa syötiin oikein juhla-ateria.

Seuraavina päivinä kiersimme poikien luona etulinjan teltoissa ja korsuissa. Saimme myöskin itse tarttua ampumaan konetuliaseilla, sillä aina oli ammuntaa, meidän puolelta vilkkaampaa kuin ryssän. Pari ryssän kranaattia tuli lähelle jotenka komentaja käski hajaantua.

Pojat olivat lämmittäneet meitä varten kolmessa paikassa saunan mutta emme ehittäneet saunaan kun aina riensimme toiselta konsulta toiselle.

11.11.

Aamulla klo 8 lähdettiin jälleen ryssänmaalle Lempaalaan. Rajajoen ylittäminen oli historiallinen hetki, pieni joki syvässä uomassa, piikkilankaesteet molemmin puolin. Heti ryssän puolella alkoi vankka metsä, miltei koskematon. Suomalaiset olivat raivanneet tämän jättiläismetsän läpi huoltotien Lempaalan kirkolle Inkerissä.

Seuraava joki minkä ylitimme oli ns. Viisjoki. Tästä alkoi Lempaalan kirkonkylän

aukea. Kirkko oli pyöreä, tapuli samoin. Siitä oli ammuttu huippu alas. Kirkon ympäristössä oli 15-20 taloa, jotka kaikki samoin kuin kirkkokin olivat autiot, hyljätyn näköiset ja rikkiäiset.

Kirkon kohdalle päästyä sanoi ev. Valkama, että lumipuvut on laitettava päälle sillä vihollinen jo näkee meidät. Niin tehtiinkin ja lähdettiin yli Veikkolan ja Simolan kukkuloiden kohti Jääkärikukkulaa, missä meikäläisillä oli etummainen tulenjohtue ja tähystyspaikka. Pääsimme onnellisesti perille. Ryssä ei ampunut vaikka vähää ennen oli ampunut kranaatteja polkumme viereen.

Tähystyspaikka oli mainio: koko Inkeri Pietariin päin näkyi hyvin. Taustalla oli korkea maastoa, josta näkyivät ryssän kasarmit. Erästä oli nurkka läjässä ammuttuna.

Ryssän korsuja näkyi mutta vain muutamakin yksinäiset ryssä näyttäytyivät palaten kiireesti korsuun. Tähystyspaikkamme edessä oli Simola A-kukkula minkä Parkanon pojat olivat ensimmäisinä vallanneet mutta joutuneet siitä perääntymään. Sen jälkeen valtasivat saman paikan Ruoveden miehet mutta menettivät sen myöskin. Nyt se oli ryssillä.”

Paavo Laatu ja Atte Vataja olivat kumpikin pitkään keskeisissä kunnallisissa luottamustoimissa. Laatu toimi sitä paitsi suojeluskunnan paikallispäällikkönä 1920-luvulta aina suojeluskuntajärjestön lakkauttamiseen asti v. 1944. Laadun toimimisesta paikallispäällikkönä saattoi olla hyötyä matkan järjestelyjen kannalta. Siviilihenkilöthän eivät tuolloin eivätkä myöhemminkään päässeet sotatoimialueelle ilman erikoislupaa.

Edellä nimeltä mainituista sotilashenkilöistä monet parkanolaiset vielä muistavat ainakin Einari Yliahon, Vatajan koulun monikymmenvuotisen opettajan ja porilaisen, kansanedustajanakin toimineen (Lauri) Kaukamaan. (Yrjö) Valkama ja (Niilo) Hersalo puolestaan ovat sotilasuransa perusteella (kumpikin ylenivät kenraalimajureiksi) laajemminkin tunnettuja.

Parkanossa pitkään kanttorina toiminut Matti Roihaa muistiinpanoissa puhutellaan kanttoriksi, vaikka hän lienee palvelut yksikössä “normaaleissa” sotilastehtävissä. Löytyneet muistiinpanot tuntuivat loppuvan kesken, esim. paluumatkasta ei ole mitään mainintoja. Lyijykynällä



Kuva lieene otettu JR 57:n esikunnasta. Henkilöt vasemmalta alkaen: Mielonen, Laatu, lotta Kivimäki, Vataja, Valkama, Salolainen, lotta Häyhä, Yliaho ja Grotenfelt.

muistilehtiöön kirjoitettu teksti on vieläkin hyvin luettavissa.

Paavo Laatu palasi matkan tapahtumiin itsenäisyyspäivänä 1941 Päivölässä pitämässään juhlapuheessa. Siinä hän aluksi tuo Parkanon poikien terveiset kertoen heidän olevan "toivorikkaalla mielellä ja hyvällä tuulella". Muista matkavaikutelmistaan hän lausui:

"Tulimme huomaamaan, että nyt olimmekin sentään kaukana siviilielämän ulkopuolella, sillä sotilaallinen täsmällisyys vallitsi kaikkialla. Kuljettuamme sitten pataljoonasta 7 km metsätietä maastossa etulinjaa kohti, saavuimme pienelle metsäiselle kummulle, minkä kummun reunassa, puiden suojassa, seisoi komppania meitä vastaanottamassa. Tämä komppania olikin sitten meidän omia poikiamme, tuttuja kasvoja, ja hyvät juhlavieraat, ehkä hyvinkin voitte arvata, että jälleennäkemisen ilo oli molemmin puolin suuri.

Rykmentinkomentajan ensinnä puhuessa pojille tunnustuksen sanoja ja jakaessa ansioituneimmille sotilaille kunniamerkkejä, antoi hän puheenvuoron meille. Mutta siitä puheenvuoron käytöstä ei meiltä kumpaiseltakaan tahtonut tulla mitään, sillä niin syvän ja liikuttavan vaikutuksen teki miehis-

tön näkeminen: tutut, mutta kalpeat kasvot, jotka seisoivat edessämme korsuistaan, teltoistaan ja juoksuhaudoistaan siihen koontuneina. Virallisen ohjelman päätyttyä saimme vapaasti keskustella poikiemme kanssa. Ilomme oli vilpitön ja suuri. Saimme sen jälkeen tutustua useamman päivänä aikana todelliseen sotilaselämään rintamalla, kulkea korsusta korsuun ja teltasta toiseen tarinoimassa poikaimme kanssa sekä kotipitäjän kuulumisia että sota-asioita. Samoin olimme tilaisuudessa rykmentin komentajan ym. upseerien opastamana liikkumaan etulinjan juoksuhaudoissa, missä poikamme yöstä päivää silmä ja korva tarkkana ase kädessä vihollisen puolelle tähyilevät ja vartiota suorittavat.

Ei ole helppoa sotilaan elämä rintamantehtävissä, mutta iloisella mielellä pojat meitä lähtiessämme hyvästelivät ja työnsä lupasivat suorittaa loppuun asti, ettei tarvitse joka vuosi käydä, että siitä alituisesta vainolaisesta lopultakin päästäisiin ja voitaisiin jälleen aloittaa itsenäisessä maassamme suuri jälleenrakennustyö".

Sota- ja kotirintaman väliset yhteydet olivat yleensäkin vilkkaat. Kenttäposti toi kotia paketteja ja kirjeitä. Lehdistö, radio ja erilaiset viihdytyskiertueet tekivät parhaansa.

Lainattakoon tähän vielä Parkanon kaupungin arkistosta löytyneet kunnallis-lautakunnan päätökset 7.7.1941 ja 16.-17.12.1941: Päätettiin yksimielisesti lähettää Parkanon pojille "sinne jonnekin" radion kautta seuraava tervehdys: "Parkanon pojat siellä jossakin. Taistellessanne jälleen isänmaamme tulevaisuuden puolesta on Parkano ylpeä pojistaan. Toivomme teille Korkeimman varjelusta sekä menestystä tässä jalossa taistelussa". Joulukuksi 1941 päätettiin lähettää sotilaille joulutervehdys "Parkanon Seutu"-nimisen lehden kautta.

Tekstiä varten saadusta materiaalista kiitokset Erkki Laadulle ja Irene Haapaniemelle.

Kiitos myös Jorma Riutalle: Kirjassa "Parkanon Sankarivainajat" s. 192 hän on siteerannut Parkanon pataljoonan päiväkirjaa:

"10.-11.11.-41

Lohkolla vieraili Parkanon kunnan edustajia. Heitä varten pojat ammuskelivat keveillä aseilla saadakseen sodan tuntua. Kaukana edessä hermostui tästä vihollinen ja alkoi paukutella vastaan".

- Pojat ovat poikia sodassakin!

Parkanon Mieslaulajat 50 vuotta

Ihan helposti ei pysty kuvittelemaan kuinka paljon harjoitusta vaatii kuorokonsertti ennen kuin se on valmis esitettäväksi. Takana on kymmeniä harjoituksia, mikä on vaatinut paitsi laulajilta myös kuoronjohtajalta - ja ennen kaikkea häneltä - perään-antamatonta työtä sekä uskoa kuoron kykyihin.

Kuorolaulu on harrastus, jonka sanotaan lujittavan veljeyttä: toiveena on tuoda kuulijalle mieleenpainuva nautinto. Kuorolaulu yhdistää yleisön laulajiin - olkoon sen antama sanoma isänmaallinen, uskonnollinen, iloinen tai vakava.

Perustava kokous Päivölässä

Parkanossa mieskuoroa ryhdyttiin perustamaan elokuussa 1948, jolloin joukko kuorolaulusta kiinnostuneita miehiä kokoontui Päivölään kuorotoimintaa aloittamaan.

Puheenjohtajaksi perustava kokous valitsi Eino Paavosen, joka tuolloin toimi Osuuskassan johtajana. Hänen johdolla päätettiin perustaa Mieslaulajat -niminen kuoro, johon heti liittyi 34 laulajaa. Ensiharjoituksissa mukaan tuli vielä muutamia lisää, ja lopulliseksi vahvuudeksi 40 laulajaa.

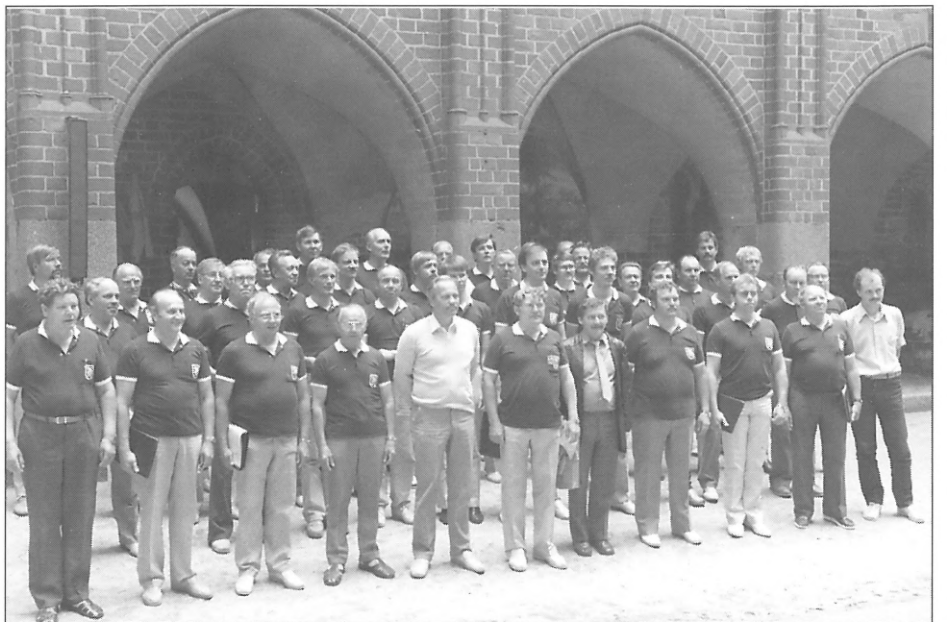
Mieslaulajat aloitti toimintansa silloisen musiikkilyhdistyksen avulla. Musiikkilyhdistyksen lopetettua toimintansa kuoro päätti liittyä vuonna 1952 Parkanon kansalaisopistoon, jolloin myös johtajan palkkauskysymys ratkaistiin.

Ensimmäisenä johtajana toimi kapellimestari Veikko Kavas vuosina 1948-1953. Kavasta seurasi johtajana dir.gant. Matti Roiha, joka luotsasi kuoroa seuraavat viisi vuotta. Hänen jälkeensä johtajaksi saatiin nuori, intoa täynnä ollut nuori mies, dir.mus. Pertti Mansukoski, joka johti kuoroa lähes kolme vuosikymmentä tarmokkaalla ja isällisellä kädellä. Hänen aikanaan ja ansioitanaan paikkakunnan kuorotoimintaan on saanut pysyvän jalansijan parkanolaisessa kulttuurielämässä. Vuodesta 1991 lähtien on kuoro johtanut dir.mus. Vilho Perälä.

Hedelmällistä yhteistyötä

Parkanon Mieskuorolla on ollut melkoisesti yhteistyötä Parkanon Naiskuoron ja Parkanon Soittajien sekä lähipitäjien kuorojen kanssa.

Ensimmäisinä vuosikymmeninä yhteiskonsertteja järjestettiin Kankaanpään, Kyröskosken ja Virtain mieskuorojen, myöhemmin myös Jalasjärven kanssa. Huipentumana oli vuosien 1970-74 "3-tie laulaa" -konserittisarja, joihin osallistuivat Ilmajoen, Jalasjärven, Kurikan, Parkanon ja kahdesti myös Kyröskosken Mieskuorot.



Syksyllä 1984 ryhtyivät yhteistyöhön jälleen Parkanon ja Jalasjärven Mieslaulajat. Tulossa oli puolalainen Tsew-kuoron isännöiminen, jonka lisäksi oman innostuksensa rivin yhdistämiseen toi puolalaiskuoro Lutnialta tullut vierailukutsu.

Ensimmäisen yhteisharjoittelunsa kuorot suorittivat Karviassa, jossa ryhmä sai nimekseen Tonus (sävel). Karviassa 50-päinen kuoro myös suoritti ensiesiintymisensä helmikuussa 1985.

Yhdentoista yhteisharjoituksen ja viiden konsertin jälkeen 48-miehinen Tonus mat-

kasi Puolaan kesäkuussa. Isäntäkuoron kotikaupungissa Malborgissa kuoro viipyi kahdeksan päivää nauttien puolalaisten ystävällisyydestä ja vieraanvaraisuudesta.

Tonus konsertoi vierailunsa aikana neljästi. Lisäksi sillä oli esiintymisiä mm. kirkkoissa, puistoissa ja linnoissa.

Tuoreinta naapurusten välistä yhteistyön antia kuultiin Parkanossa lokakuussa, jolloin Vilho Perälän johtamat Parkanon Mieslaulajat ja Jämijärven Mieskuoro konsertoivat yhdessä Kankaanpään Mies-

kuoron kanssa. Vastaavat konsertit järjestettiin myös Jämijärvellä ja Kankaanpäässä.

Kekkoselle laulettiin kolmesti

Vuosikymmenestä toiseen on Parkanon Mieslaulajat osallistunut SULASOL:n järjestämille valtakunnallisille laulujuhlille; mm. Tampereella 1967, Kuopiossa 1972, Lappeenrannassa 1981, Oulussa 1987 ja Joensuussa 1992.

Parkanolaiskuoro on päässyt esiintymään myös presidenteille. Presidentti Kekkonen oli paikalla vuonna 1963 Mekeksen tehdashallin harjannostajaisissa, joissa Mieslaulajat esiintyi.

Kolme vuotta myöhemmin oli Parkanon Mieslaulajista edustajat mukana koottaessa Mieskuoroliiton 20-vuotisjuhlaan juhlakuo-ro, johon jokaisesta osallistuneesta kuorosta oli kahdeksan miestä viemässä laulutervehdystä presidentinlinnaan presidentti Kekkoselle ja hänen puolisolleen.

Kolmannen kerran Mieslaulajat lauloivat Kekkoselle kun Tampereelta Seinäjoelle valmistunutta rautatietä juhlittiin vuonna 1971.

Tuolloin radan vihkiäisten juhlauna py-sähtyi Parkanon asemalla, jossa presidentti Kekkonen tervehti asemalaiturilla parkanola-laisia päättäjää.

Rentoutusta

Juhlavien esiintymisten vastapainona on Mieslaulajien porukka pyrkinyt säilyttämään perinteisen kevätkaaron, joita on vietetty lähiseutujen metsästysmajoilla.

Muutaman kerran on kuorosta osallistuttu myös SULASOL:n laivaristeilylle. Vuonna 1984 koko kuoro oli mukana matkalla, jonka pääantina oli Viron Estonia - teatterissa nautittu huippukonsertti.

Lähteinä käytetty Risto Viitamäen tekstiä sekä Parkanon Mieslaulajien 50-vuotishistoriikkia.

Lähteinä käytetty Risto Viitamäen tekstiä sekä Parkanon Mieslaulajien 50-vuotishistoriikkia.



KIRSI OJANEN

Joulun uusi perinne

Joulu. Sana tuo mieleen lämmön, rauhan ja hyvän tahdon juhlan. Se tuo mieleen kuvan kiireettömästä olemisesta, perheen yhteisestä ajasta. Paljon on joulukin vuosien saatossa muuttunut, enää ei sytytellä oikeita kynttilöitä kuuseen eivätkä tiernapojatkaan kierrä talosta taloon.

Joulun odotus on mukavaa aikaa, kaikille paitsi perheellisille naisihmisille. Useimmat heistä puurtavat hiki hatussa kirjoittaen ensin joulukortteja, ja kun ne on saatu onnellisesti postiin, alkaa tämä muu rumba. Lahjat pitää ostaa, piparkakut ja tortut leipoa, kinkku suolata, ostaa lapsille uudet joulujuhlavaatteet. Joulunaika on heille yhtä verbien sekamelskaa; pestä, puunata, leipoa, kokata, ostaa, paketoita, koristella. Lista lie-nee loputon. Välillä pitäisi ehtiä pikkujoulurientoihinkin. Aaton sitten viimein koit-taessa, äiti on usein lopen uupunut, mutta onnellinen. Hän tietää, että huomenna voi jo levähtää.

Kuka on keksinyt, että jouluna on pakko olla piparkakkuja ja joulutorttuja? Hullunmylly joulutervehdystenkin kanssa on paissunut jo hallitsemattomaksi. Kukaan ei tietenkään voi kieltää, etteikö olisi hauska saada lahjoja, kortteja ja kukkia, mutta voi kauhistus sentään, jos saa joltakulta sellaisen

tervehdyksen, jolle ei itse ole varannut mitään. Mielen täyttää huoli ja katumus.

Vilpittömästä antamisen juhlasta muodostunut epäterve asetus: jos saan lahjan, on myös pakko antaa ja päinvastoin. Kuinkahan moni enää ostaa joulutervehdyksiä omasta vapaasta tahdostaan, pelkästään halustaan ilahduttaa? Kaikki on muotoutunut tylsäksi velvollisuudeksi, kun on muka pakko.

Tässä joulurituualiviidakossa harhaillessa usein unohtuu koko joulun tarkoitus. Joulun kaupallisuus shokeeraa ihmisen niin pahasti, että harvapa muistaa joulun uskonnollista sanomaa, ainakaan ennen aattoiltaa. Monen perheen perinteisiin kuitenkin kuuluu vielä joulukirkko. Joulukirkosta, jos jos-takin, löytää vielä sitä aitoa joulutunnelmaa. Sieltä tullessa mieli on harras ja vielä kun käy sytyttämässä kynttilän läheisen haudalle, on kuin olisi lähettänyt vainajallekin joulutervehdyksen.

Mitä jos tänä jouluna yritettäisiin suoriutua ilman suurempaa stressiä, ostettaisiin sieltä kaupasta jouluglögiä myös aaton-aatoksi ja poltettaisiin oikeita kynttilöitä vähän enemmän, niin ei sitten tarvitsisi omaa kynttilää polttaa molemmista päistä. Tehdään joulurauhasta uusi perinne.

Parkanon Taidekerhon puheenjohtajan mietteitä

Maailma tulvii kuvia. Viestinnän kenttä on siirtymässä yhä enenevämmiin visuaaliseen suuntaan. Kuvan havainnointikyky on aimo askeleen parantunut katselijoilla. Vai onko?

Voit järjestää testin tuttavillesi. Käske heidän piirtää nopeasti aihe, joka on varmasti kaikille suomalaisille tuttu: koivu, kuusi ja mänty. Veikkaan, että tuloksista löydät seuraavanlaisia kuvia: On heinäseivästä muistuttavia koivuja, siksak-viivalla piirettyjä kuusia ja pallopäitä mäntyjä. Siitä huolimatta, että jokainen on nähnyt mallit lukemattomia kertoja. Voit jatkaa testiä pyytämällä piirtämään yleiskuvan jostain maisemasta. Tuloksista tulee riittämään hupia pitkäksi aikaa. Jos kyseessä on järvimaisema, järvi on yleensä piiretty soikioksi, jota kaartaa sahanterämettä. Usein järvellä vallitsee myrsky: korkeat aallot kulkevat vasemmalta oikealle. Jos taas on tyyntä, saattaa onkija istua liian pienessä veneessä.

Tällainen asiantila ei ole lainkaan huolestuttava. Kysymys ei ole piirtämiskyvyn huonoudesta, asianomainen tuskin on pidellyt kynää piirtääkseen sitten kouluaikojen tai, mikä vielä luultavampaa, hän on kolmi-viisivuotiaana kokenut heureka-elämyksensä: tikku-ukon, auringonsäteineen, kukan ja muut peruskuvat. Sen jälkeen asianomainen ei ole piirtämiseen ryhtynyt, vaan on tyytynyt käyttämään kynää kirjoittamiseen ja laskemiseen. Siten hänen kuvavarastonsa koostuu lapsen luomista malleista. Uutta heurekaa ei ole koettu ja päästäkseen eteenpäin pitää murtaa mallikehykset. Uuden Gallen-Kallellan tuleminen on mahdollista, jos intoa ja sisua riittää. Piirustushiili on usein se keino, jolla päästää uusiin tuloksiin.

Se, mistä voi olla huolissaan, on kuvallisen elämysmaailman ohuus. Useimmat meistä antavat tavallaan näköhavaintojen virrata ohitse. Lukeminen on aktiivista näköhavaintojen tekoa. Siihen me olemme oppineet, mutta emme välttämättä osaa lukea luonnon kirjaa. Ihmisen, eläimen, maiseman, puun tai jonkin yksityiskohdan kuvaaminen on vaikeaa, jopa ylivoimaista siirtää näkyvään muotoon, vaikkei sen tarvitsisi olla vaikeaa. Osaammehan sujuvasti melko monimutkaiset kirjaimetkin.

Taiteessa törmäämme harmonian ja disharmonian, sommittelun, värien ja ilmaisu-tyyliin viidakkoon. "En ymmärrä abstraktia taidetta", on usein kuultu valitus. Nykyaikainen taide on kuitenkin valtaosin juuri sitä.

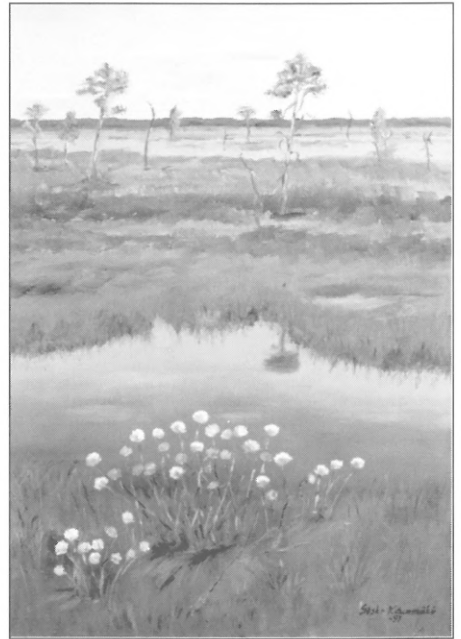
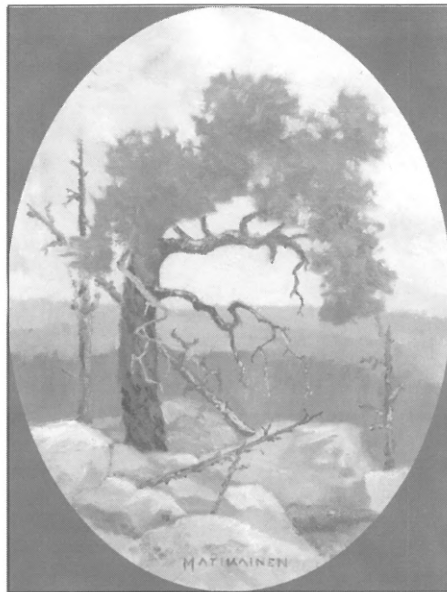
Sille, joka haluaa saada silmistään enemmän irti, on olemassa toivoa. Kansalaisopistojen piirit ja paikalliset kuvataidekerhot antavat harrastajilleen niin alkajille kuin kokeneemmille mahdollisuuden kehittää kauan sitten unohdettuja taitoja. Joskus sekin riittää, että ohjaaja kääntää kynän oikeaan asentoon.

Parkanon Taidekerho täyttää tänä vuonna 25 vuotta. Toiminnassa mukana on vielä perustajajäseniä, todella pitkän tien kulkeneita. Kaikkiaan jäseniä on kuutisenkymmentä, joista on noin neljäsosa harrastaa aktiivisesti piirtämistä, maalaamista tai muotoilua, muut ovat kannatusjäseniä. Taidekerho järjestää vuosittain taidekursseja ja -leirejä, esimerkiksi tänä vuonna Kihniön Pyhäniemessä elokuussa ja Parkanossa lokakuussa. Tämän vuoden ohjelmaan kuului myös kaksi näyttelyä: nuorten näyttely tou-

kokuussa ja 25-vuotisnäyttely lokakuussa. Taidematkoja on tehty yleensä vuosittain joko kotimaan kohteisiin tai ulkomaille. Tu-
tuiksi on saatu esimerkiksi Pariisiin, Roomaan, Lontoon ja Tukholman taidetarjonta.

Erityisesti toivomme nuoria joukkoomme. Nuorten näyttelyt ovat uskoakseni joitakin innostaneet kuvataiteen pariin. Parkanon ja Kihniön asukkaista tulisi mielestäni kuitenkin löytyä enemmän kuin tämä nykyinen puolitoista promillea aktiivisia harrastajia. Tule Sinäkin!

Maisemia Parkanon Taidekerhon postikorttisarjasta, joka ilmestyi lokakuussa 1998.



Kuusijuhla

Ennen koulujen joulujuhla oli nimeltään kuusijuhla. Se oli mieleenpainuva ja juhlallinen tilaisuus.

Luokkahuone oli koristeltu kauniiseen jouluasuun. Joulukuusen oli joku talon-isäntä lahjoittanut koululle. Siinä paloivat oikeat räiskyvät talikynttilät. Jouluihin tunnelma oli aito ja täynnä juhlan riemua.

Ilmassa leijui kihelmöivä jännitys. Juhlassa oli paljon erilaista ohjelmaa, jota katselemaan ja kuuntelemaan lasten vanhemmatkin olivat saapuneet.

Ohjelmia oli alettu harjoitella jo hyvissä ajoin syksyllä, että kuusijuhlassa kaikki sujuisi täydellisesti. Ohjelmiin kuului näytelmiä, kuvaelmia, runoja, kuoro- ja yksinlaulua, tonttuleikkejä ja kaikkea muuta hauskaa.

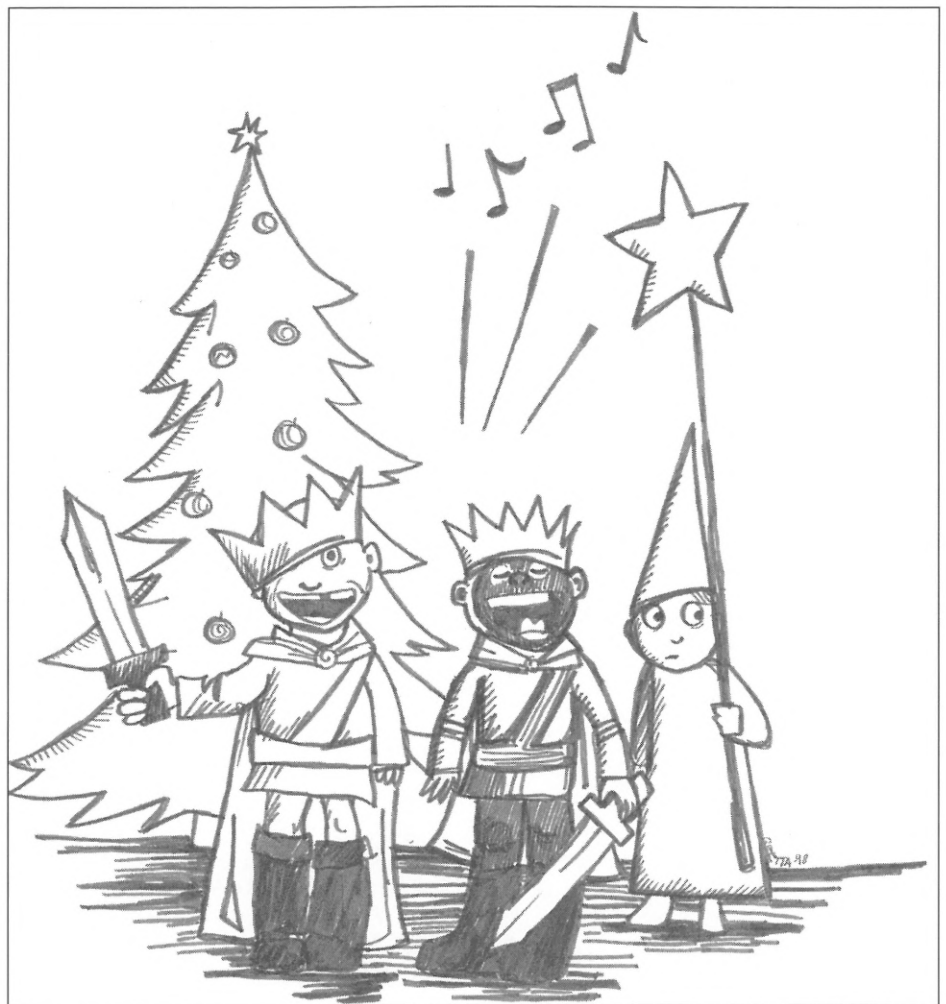
Jouluvirsi raikui täysin rinnoin luokkahuoneessa.

Näytelmien harjoittelu oli mieluista puuhaa. Opettaja valitsi näytelmien henkilöt. Itse piti kirjoittaa vuorosanat. Koulun jälkeen harjoiteltiin, ei siihen oppitunteja tuhlatu. Joululauluja kyllä harjoiteltiin laulutunnilla.

Kaikki sitten yrittivät parhaansa juhlassa. Parhaimpiinsa pukeutuneina, vakavina ja posket jännityksestä punaisina, esiinnyttiin yleisölle. Vanhemmat olivat haltioissaan, ehkä joku pyyhkäisi salaa kyynelekin silmänurkastaan.

Aina ei ollut rahaa ostaa uusia kankaita, niinpä asut oli usein ommeltu vanhoista käytetyistä vaatteista, mutta uudistettuina ne olivat siistejä ja nättejä lasten päällä.

Kuusijuhlassa kävi tietenkin myös joulupukki. Kukin oppilas sai joulupukilta samanlaisen lahjan. Se oli jouluaiheisiin koristeltu paperipussi, joka sisälsi omenan, piparkakun ja kolme karamellia. Kaikkien silmät loistivat. Varmistettiin kuitenkin kaverilta, että pussin sisältö oli varmasti



sama. Opettaja sai myös pussin ja usein myöskin lasten yhteisesti hankkiman lahjan.

Oppilailla oli tapana lähetellä myös joulukortteja toisilleen kuusijuhlassa. Niitä kertyikin aikamoinen pärekopallinen. Oppilaita oli meidänkin koulussa yli 70 ja jos jokainen lähetti keskimäärin 5 korttia, niin määrä oli jo melkoinen. Tontut, nuo pukin apulaiset jakoivat ne. Oli aina jännää kellenä kortteja oli saanut. Aina ei ollut rahaa uusiin kortteihin, mutta jos vanha kortti oli kirjoitettu lyijykynällä se oli helppo pyyhkiä

ja lähettää uudelleen. Kulmat ehkä hiirenkorvilla, mutta kortti tuli täydestä sydäimestä.

Lopuksi sitten opettaja jakoi todistukset. Niitä uteliaana vertailtiin toisten kanssa: paljonko sait siitä ja siitä aineesta. Kuusijuhla päättyi jouluvirren viimeiseen säkeistöön. Oli kotiinlähden aika. Kotimatka taitui kävelleen, toisilla jopa viisi kilometriä. Joululoma oli alkanut. Sitä kesti yli loppiaisen.



monipuolista
asiakaspalvelua
henkilökuljetuksissa

TILAUSAJOPALVELUA • TAXIBUSSI • INVATAXI

LINJA-AUTOT • MATKAPALVELUT

Puh. (03) 448 0357, fax (03) 448 0495 matkapuh. 0400 621 241, 0400 721 720

A. LAMMINMÄKI OY

Petkuttajajumalan taika - eli kuinka ylikomisariosta kasvoi joulupukki

Vasenta kättä kolotti. Sen sivu oli värjätynyt kuulakärkikynän musteesta.

Hän huokaisi onnettomana ja hautasi päänsä käsiinsä. Oli päivittäisen itesyytelyn aika.

Tuo onneton ihminen oli ylikomisario Jaakko Otavainen, entinen konstaapeli. Viimeiset kunnian hetkensä hän oli kokenut vuosia sitten ollessaan pidättämässä viimeisiä Parkanon seudun salapolttajia. Tapahtuma oli ollut käännekohta hänen elämässään: Jaakko oli kohonnut poliisien keskinäisessä hierarkiassa konstaapelista ylikomisarioksi. Ylennyksen myötä kaikki jännitys oli kaikonnut hänen elämästään, ja sen tilalle oli tullut valtava kasa paperitöitä.

Uusi huokaus. Vilkausu ikkunasta. Otavaisen itsesääli unohtui kuitenkin samantien takalalle, kun hän huomasi ikkunalaudalla seisoskelevan lokin, joka katseli häntä kiinteästi. Lokilla oli yllään musta saketti ja tummanpuna-nainen baskeri, se ei siis voinut olla aivan tavallinen siivekäs, järkeili Jaakko. Äkkiä lokki kaivoi saketin taskusta paperipalasen, aukaisi sen ja työnsi tekstipuoli ikkunaan päin. Paperissa luki:

”Olen Loki ja täällä koska olen katsellut sa-laa vastoinkäymisiä. Ole hyvä ja päästä sisään kaltaiseni köyhyä tipu, jolla ei ole varaa edes kunnan asuun.”

Jaakko avasi hölmistyneenä ikkunan ja päästi linnun sisälle. Se istahti ikkunalaudalle ja samassa se muutti hahmoaan. Ikkunalla istuen, jalkojaan sisäpuolella roikottaen pieni mies puhui Jaakolle:

”Lyhyesti virsi kaunis. Annan sinulle tilaisuuden, jonka kaltaista ei toista elämäsi aikana saa. Saat valtuudet valita yhden henkilön joka tahtoiset olla ja hän sinusta on tuleva.”

Epäilevästi Jaakko katseli tuota miestä joka paljain jaloin päästeli ympäri marraskuista ja lumista Parkanoa. Lopulta hän sai kysyttyä:

”Joudunko olemaan Hän koko loppuikäni?”

”Et tietenkään hyvä mies, vain sen ajan jolloin se on ajankohtaista”, Loki sanoi vieikkaasti hymyillen. Jaakko hieraisi leukaansa ja rykäsi:

”Siinä tapauksessa tahtoisin olla joulupukki.”

”Siispä joulupukki sinä olet oleva aina joulukuun puolivälistä saman vuoden loppuun. Keskiyöllä vuoden vaihtuessa taika raukeaa ja olet jälleen sama vanha ylikomisario kunnes joulukuun puoliväli koittaa... Onko diili?”

Kieltämättä Jaakkoa houkutteli ajatus olla aito ja oikea ja ennen kaikkea ainoa joulupukki Suomessa, kenties koko maailmassa.

”Kyllä, meillä on diili”, Jaakko sanoi. Loki loikkasi ikkunalaudalle seisomaan ja päästi ilmoille jonkin käsittämättömän valitusvirren. Tämän jälkeen hän loikkasi ulos ja katosi lumihankeen. Jaakko jäi tuoliinsa istumaan ja mietti samalla mihin oli joutunut osalliseksi.

Myöhemmin 15. joulukuuta

Ylikomisario Jaakko Otavainen heräsi kello 04.30 päänsärkyyn. Pollaa jomotti kuin sitä olisi hakattu sisältäpäin kymmenen kilon lekalla. Jaakko käännähti kyljellään ja näki kuinka hänen Jaana-vaimo nukkui levollista untaan. Haukotellen ja päättään pidellen Jaakko nousi sängystä ja asteli vessaan. Viellä hän sytytti valot ja katsoi peiliin.

Otavaisen silmät laajenivat niin ällistyksestä kuin kauhustakin hänen nähdessään molemmilla ohimoillaan sarvet jotka kiertyivät puolitoista kierrosta myötäpäivään. Hänen leukasta alla kasvoi parta joka oli kuin pukilla. Jaakko lyyhistyi istumaan vessanpöntön kannelle ja kirosi muinaisen homeisen jumalan velmuilua. Sit-ten hän nukahti.

Herättyään myös Jaakon vaimo Jaana Kaarina Otavainen suunnisti vessaan. Aukaistuaan oven ja sytytettyään valot hän näki miehensä istuvan pöntöllä ja muuttuvan joksikin käsittämättömäksi. Henkeään pidätellen hän hiipi Jaakon luo ja kosketti tätä olkapästä. Se tuntui karvaiselta. Jaana siirsi käteensä Jaakon kasvoille kohtaan, jossa vielä eilen oli ollut hänen kotkanenensä. Nyt sen tilalla oli tumma kostea turpa joka haisteli hänen kämmentään, kun hän työnsi sen lähelle.

Samassa Jaakko heräsi ja näki kuinka Jaana seisoi hänen vieressään ja laski käteensä hänen turvalleen. Jaakko siirsi katseensa vaimonsa kasvoihin ja näki kuinka hänen poskensa pullistuivat ja niihin levisi omenankaltainen puna. Samaan aikaan hänen kasvoilleen levisi pikkuisia rypyjä ja hänen kulmakarvansa ja hiuksensa harmaantuivat. Hädissään Jaakko yritti kertoa tästä vaimolleen, mutta sai ilmoile vain määkimistä. Kertominen oli kuitenkin turhaa sillä Jaana oli myös huomannut muutokset ja katsottuaan peilistä oli pyörtynyt ja kaatunut lattialle Jaakon sorkkien juureen.

Jaakko loikkasi alas pöntön kannelta, nousi takajaloilleen ja työnsi etusorkkansa Jaanan olkapäiden alta jonka jälkeen hän kiskoi vaimonsa heidän makuuhuoneeseensa ja köynsi hänet sänkyyn. Tämän tehtyään myös Jaakko loikkasi pedillensä ja asettui makaamaan vaimonsa viereen.

Yhtäkkiä hänen teki mieli tupakkaa, tuota iänikuista pahetta, josta oli onnistunut pääsemään eroon. Hän kääntyi yöpöytänsä laatikon puoleen, avasi sen ja kaivoi esiin tupakka-askin josta keplotteli pötikän huuliensa väliin. Harmikseen hän kuitenkin joutui huomaamaan, ettei pystynyt sitä sytyttämään sillä pukin sorkilla ei sytytintä kädessä pidellä. Kohta tupakka-aski sisältöineen lensi iloisesti huoneen toiseen päähän.

Jaakko nousi istumaan sängyn reunalle ja avasi yöpöydällä lojuvan kirjan Maailman myy-tit ja tarut, jonka oli kirjoittanut Arthur Cotterell.

Kielellään hän käänteli sivuja jotka maistuivat painomusteelle. Äkkiä hänen silmiinsä osui kohta, jossa kerrottiin Lokista. Loki oli petkut-tajajumala, joka järjesti kaikenlaisia pikkupiloja kanssaeläjilleen.

Salama välähti Jaakon aivoissa; Loki oli petkuttanut häntäkin oikein ruhtinaallisesti ja nyt myös hänen vaimonsa oli joutunut mukaan. Ylikomisarioin suusta pääsi muutama ärräpää.

Samaan aikaan Jaana heräili sängyllä ja järkytyksestä selvittyään tivasi tiukalla äänellä Jaakolta vastausta tähän showhun. Samalla kun Jaakko selvitti tilannetta hänen muodonmuutos jatkui, nyt kuitenkin eri suuntaan. Pukin-sarvet surkastuivat ja ne peittyivät harmaisiin hiuksiin jotka kasvoivat kuin tyhjästä, samoin pukinparta sai siirtyä oikean parran tieltä. Pian Jaakko seisoi vaimonsa edessä yllään vain Karvis-kalsarit ja ihmetteli äkillistä pöhötymistään.

Äkkiä ilma Otavaisen pariskunnan makuuhuoneessa liikkui. Se pyörteili hitaasti nostat-taen yöpöydillä olevat paperit ilmaan ja saaden ne leijumaan kuin höyhenet.

Jaana siirtyi hätäisesti miehensä viereen tarttuen tätä kädestä. Hiljalleen pyörteeseen il-maantui pieniä hileitä, joista muotoutui jotakin punaista. Pian pyörre haihtui pois jättäen sän-gylle siististi prässätyt vaatteet.

Jaakko ja Jaana katsoivat vaatteita. Pian he liikahtivat niitä kohti ja totesivat niiden olevan oikeita. He pukeutuivat joutuin ja totesivat vaat-teiden olevan kuin mittatilaustyönä tehtyt. Kun Jaakko siirsi katseensa seuraavan kerran Jaan-aan, hän näki kuinka hänen vaimonsa oli muut-tunut kauneimmaksi koskaan eläneeksi naisek-si. Harmaat hiukset olivat muuttuneet täyteläi-sen tummiksi ja ne laskeutuivat kauniisti olka-päille. Jaanan kasvoja korostivat kauniin sirot silmälasit ja hänen hymynsä oli ennennäke-mätön.

Ulkona lumisade oli laantunut, ja nyt sieltä kuului tiukujen helinää. Katsoessaan ulos Jaak-ko ja Jaana näkivät suuren reen, joka seisoi kes-kellä lumista pihaa. Reen eteen oli vajastettu seitsemän komeaa hirveä, ensimmäiseksi komea uroshirvi jolla oli komeat lapiosarvet. Sarvien haaroihin oli sidottu pieniä tiukuja punaisella silkkilangalla. Uroksen takana oli kuusi naaras-hirveä joiden jokaisen kaulassa roikkui rypäs pieniä kelloja.

Reen ohjaksia piteli Loki, petkuttajajumala joka tällä kertaa oli jättänyt petkuttamatta. Saketti ja baskeri olivat vaihtuneet tummaan liituraitapukuun ja ruskeaan karvareuhkaan, jonka korvaläpät olivat tiukasti jumalan ohi-moita vasten. Jaloissaan lokissa oli mustat kiil-tävät lakeerikengät ja käsissään mustat nahka-hanskat.

Hän hymyili leveästi ikkunasta katselevalle pariskunnalle.

*Hyviä joulukelejä ja
Turvallista kyytiä
Uudeksi vuodeksi!*



Ikaalinen (03) 459 2000

Jäähyväiset Paroonintaipaleella

Minulta usein kysytään, kuinka ihmeessä innostuin kirjoittamaan Paroonin elämän-kertaa. Seuraava kelvannee selitykseksi ja samalla vaikkapa täksi jouluksi saatavan toisen painoksen erillisiksi saatesanoiksi.

Jo pitkään oli parooni Gustaf Wrede af Elimä, tuo kotiseudullani elänyt erikoisuus, pitänyt vireillä uteliaisuuttani. En tosin ollut hän koskaan henkilökohtaisesti tavannut. Hänen kuollessaan olin vasta parivuotias enkä tietääkseni ollut koskaan istunut hänen polvellaankaan. Olin tutustunut häneen ainoastaan valokuviissa, lehtijutuissa ja ihmisten kertomuksissa. Silloin tällöin tulin leikanneeksi painotuotteista Parooniin liittyviä tarinoita ja kuvia ja panneeksi säilöön, jossa ne ajan mittaan hävisivät jäljettömiin.

Ryhtyessäni kirjoittamaan löysin enää yhden tallettamani Ylä-Satakunnan numeron, vuodelta 1964. Siinä Parkanon silloinen kunnanlääkäri, Väinö Soimajärvi, muisteli työssään kohtaamiaan mielenkiintoisia parkanolaisia. Kirjoituksella oli kaksinkertainen säilytysarvo. Paitsi että tohtori siinä kuvaili tapaamisiansa kuulun paroonin kanssa, muisteli hän samalla myös kuivasjärveläistä emäntää ja kansankättilää, Matilda Kortesojaa (o.s. Mäkynen). Tämä viehättävä kansannainen oli isotätini ja oli minuaikin avustanut maailmaan tullessani.

Oliko Paroonilla ja Kortesojan mammalla muuten jotakin yhteistä? Ainakin he olivat pitkään toistensa aikalaisia, molemmat terveyden perikuvia sekä vilkkaita ja huumorintajuisia yksilöitä. Mamma oli käynyt Soimajärven vastaanotolla 96-vuotiaana, ja tohtori sai aiheen kirjoittaa: "Mutta ennen muuta minun täytyi ihmetellä mamman henkistä vireyttä, jota todisti hyvä käsityskyky ja hyvä huumorintaju". Paroonin muistelijä arvioi "suureksi humoristiksi ja koirankuriseksi".

Opiskellessani ja liikkeessäni syntymäkotikuntani ulkopuolella en täysin päässyt unohtamaan Paroonin hahmoa, kuten ihminen ei pääse eroon synnyin- ja sukujuuristaan, vaikka sitä toisinaan yrittäisikin. Parooni oli Parkanon symboli, ja Parkanosta kotoisin olevaa nimiteltiin leikkimielisesti parooniksi.

Kun jokin vuosi sitten jouduin taas ottamaan etäisyyttä Pohjois-Satakuntaan ja asumaan Uudellamaalla, en silloinkaan välttynyt kohtaamasta Gustaf-paroonia. Fiskarsin museon seinältä hän tarkkaili satunnaista vierailijaa eloisin ilmein, huumorinpilke silmäkulmassaan. Kas vain, siinä oli linkki kotiseudulle. Lähdin takaisin, mutta Parooni ei enää jättänyt rauhaan. Mieleen jäi kytemään oudonlainen levottomuus. Salaperäinen, legendanomainen hahmo vaati lähempää tutustumista.

Niin kävi, että päätin lähteä jäljittämään Paroonia hänen elämäntaipaleellaan. Virsut jalkaan, kontti selkään ja keppi käteen! Jos matka ei olisikaan helppo, niin ainakin seura tulisi olemaan mielenkiintoista. Näin ajattelin ja ryhdyin uudestaan keräämään kirjallisia dokumentteja, haastattelemaan tietäviä ihmisiä, tutkimaan kirjastoissa ja arkistoissa. Elämäntarina alkoi hahmottua. Mielenkiintoinen taipale on tullut kierretyksi, tarina kohta kirjana. Sen selailtavana, ken on kiinnostunut. Kiitän monia...

Mutta hetkenkin vielä, olen poikennut Paroonintaipaleelle, tänne metsänhoitajaparoonin ikiomiin maisemiin, joita hän väsymättä aikanaan samoili. Eläkkeellä ollessaankin, perusteellisesti seudun tuntien, vielä tarjoutui nuoremmille oppaaksi. Tulen ottamaan jäähyväisiä tutuksi tulleesta ihmisestä, jonka seurassa olen viipynyt ja viihtynyt yli neljä vuotta.

Tapaan hänet kohta tässä polun päässä. Luovutan kontin, virsut ja kepin taas oikealle omistajalleen. Siinä hän jo onkin pautoineen ja hursteineen, ystävällinen tuike silmissä.

Paroonia kuvatessani olen joutunut kuoriamaan kermaa sivuun nähdäkseni pohjempaan arvioidessani hänen tekemisiään, pohtiessani motiiveja, kertoessani myös kielteisiksi koetuista asioista. Jossain kohdalla olen saattanut erehtyä. Mutta Parooni ei näytä lainkaan pahastuneelta. Päinvastoin. Tuntuu kuin hän sanoisi: "Voi mahoton, jo oli aikakin!" ja "Siinä kuulit!" Halaamme hyvästiksi. Kiitän seurasta ja toivotan Paroonille hyvää matkaa, kirjallisessa hahmossaan. Parkano-baronen trevlig resa!

Ryhmä patikoiijia tulee vastaan. "Onko tämä se oikea parooninpolku?" "Kyllä tämä on aivan aito, ainakin tästä päästä. Paroonihan lähti juuri siihen suuntaan, josta tulitte, ettekö sattunut näkemään?"

On heinäkuu 1994. Parooninpolku pursuu kuumen kesän täyteläistä, jo melkein ylikypsiä tuoksuja. Kovapohjaisen polun varteen kasvanut suopursu on avannut väkevätuoksuisen kukintonsa keskipäivän kuumuuteen.

Polku laskee notkoon ja vastassa ovat pitkospuut ja suomalaisema omine hajuineen. Niittyvillan valkoiset hataratupsut kumartelevat sinne tänne. Suoheinän vihreydessä aavistaa jo kullankivahdusta. Heinien ja varpujen tuoksu huumaa.

Hyttysset ja paarmat tarjoutuvat itsepäisesti seuraksi. Kuumalla keskipäivällä lin-



Oheisen tarinan olin alunperin kirjoittanut "Parkanon Parooni" -kirjan päättöluvuksi. Jätin sen kuitenkin pois lopullisesta käsikirjoituksesta, olihan sivuja kertynyt riittämiin muutenkin.

nut ovat hiljaa, vain uunilintu, joka kai tuntee itsensä häirityksi, piipittää joitakin varoitussarjoja. Polku katkeaa tummavetisen Saaresjärven rantaan. Retkeilijä voi tehdä nuotion veden äärelle, kuivia puita on valmiina katoksessa. Uudentyylinen yötupa on kuin pikku kirkko, jossa voi hiljentyä tai levähtää yön yli. Järvi antaa metsään tottuneelle silmälle tilaa ja mielen seesteisyyttä. Vilpoisa tuuli tuntuu hyvältä hellepäivän kulkijan kuumentuneilla kasvoilla. Sorsaperheellä näyttää olevan koko vesiala yksityiskäytössään, vain pikku kala häthätää kurkkaa pintaan.

Lylyluomassa vähäinen vesimäärä soljuu hiljakseen eteenpäin. Tukki törmäisi heti puron pohjaan ja kiviin, ainakin jo tähän aikaan kesästä. Kapperan kämpän vaiheille pääsee nykyään vain varikkoalueen kautta ja armeijan luvalla. Rakennuksen entisillä perustuksilla on hirvien ruokintapaikka.

Mahtaakohan Parooni kaipailla muinoin pystyttämänsä tukkilaiskämpää hämärähkönä loppukesän iltoina tienoita katsastaessaan? Soma on tietysti seurata hirvien ateriointia katoksessa, jos sattuu paikalle kreivin aikaan. Paroonilla on se hyvä puoli, ettei hän tarvitse retkilleen ainakaan varikon lupaa...

Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta 1999

toivottavat myös seuraavat lehtemme tukijat

Heksuliini

Sirkka Ylirautalahti, Kovesjoki

Puh. (03) 442 2236

Rakennustarvike Pekka Seppälä Ky

Hahkamäenkatu

Puh. (03) 448 2696

Kampaamo Maija Autio

Keskuskatu 5

Puh. (03) 448 2994

Parturi-Kampaamo Salon Jaana

Parkanontie 45

Puh. (03) 448 1860

G. Korpiemi

Parkano

Puh. (03) 448 3221

Parkanon Kirjakauppa

Parkanontie 47

Puh. (03) 448 3500

Hammaslääkäri Riitta Koivunen

Satakunnank. 2 A

Puh. (03) 448 2616

Pirkon Kioski

Viinikka

Puh. (03) 448 3666

Hotelli-Ravintola Pesti

Parkanontie 45

Puh. (03) 448 2503

Korupeili Oy

Vaasankatu 4

Puh. (03) 448 0800

Parkanon Kukka ja Hautaustoimisto

Keskuskatu 8

Puh. (03) 448 3085

Kiinteistöhuolto ja Rakennuttajapalvelu

Mäkikoskela Ky

Puh. (03) 448 2518

Parkanon Kangaskulma

Keskuskatu 5

Puh. (03) 448 1309

Vaate-soppi

Parkanontie 41

Puh. (03) 448 3643

Kodinkonehuolto T. Mansikkaviita Ky

Sepänkatu 8

puh. (03) 44 021

Saarelan Metalli

Parkano

Puh. (03) 448 2831

Shell-Parkano + HelmiSimpukka

Pahkalantie 2

Puh. (03) 448 3166

Aikalisä

Parkanontie 42

Puh. (03) 448 0070

Parturi-Kampaamo Taina

Keskuskatu 7

Puh. (03) 448 2963

Parkanon TV-Elektroniikkahuolto

T. Kovesjärvi

Peltokuja 6, puh. (03) 448 1296

Lehtimäen Turvetuotanto Ky

Nyykoolintie 27

Puh. (03) 442 5108

Kodinkonehuolto Jukka Kivimäki

Parkano

Puh. (03) 448 1185

Parkanon Betoni Oy

Parkano

Puh. (03) 442 5125

Hinauspalvelu Pauli Syvänen

Parkano

Puh. 0400 232 270

Elintarvikekioski Tetin Kiska

Yliskyläntie 475

Puh. 0400 231 679

Siwa 2000

Keskuskatu 7

Puh. (03) 448 2330

Eijan Kukka

Keskuskatu

Puh. (03) 448 2786

Parkanon Ratsastustalli

J. Vesanto & P. Virranhaara

Parkanontie, puh. (03) 448 1511

Tilitoimisto Marja Saarivirta Oy

Keskuskatu 7

Puh. (03) 448 2555

Lapinnevan Kyläkauppa

Olavinpolku 1 Lapinneva

Puh. (03) 442 5113

Ykkös-Pub

Parkanontie 45

Puh. (03) 448 3457

Parturi-Kampaamo-Kauneushoitola

Katri Ojanen Kolmoskeskus

Puh. (03) 448 0521

*Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta
Parkanon Joulun lukijoille*



Parkanon kaupunki

*Toivotamme Parkanon Joulun lukijoille
Rauhallista Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta*



PARKANON LISTA OY
YHTYNEET SAHAT OY • PARKANON SAHA
UPM-KYMMENE METSÄ

*Hyvää Joulua
ja Onnea vuodelle 1999*



Puh. 448 2893

Kiilarinna

Keskuskatu 5, puh. 448 1811

*Rauhaisaa Joulua
ja hyvää v. 1999
Parkanon
seurakunta*



**Parkanon Apteekki ja Terveyskauppa
Parkanon terveydeksi**

Parkanontie 60, puh. (03) 448 2022, fax (03) 448 0128



Palvelemme:

Arkisin klo 9-19, Lauantaisin klo 9-14,
Sunnuntaisin ja juhlapäivinä klo 11-14
Juhlapyhien aattona klo 9-17

Kaksoispyhien sattuessa ensimmäisenä päivänä suljettu



MARTTI NURMI

39700 PARKANO, PUH. (03) 448 2071

**Kaikkeä Jouluun!
ISO EXPERTiltä**

Leluvalikoima

Kodinkoneita

Ompelualan koneita

Tietokoneita

Pelikoneita

Vapaa-ajan koneita

**ISO EXPERT
OMPELU ja KODINKONE**

Parkano, puh. (03) 448 3555

**KOTI
JOULU-
KUNTOON!**

Meillä Sinua
palvelevat mm.
Sisustuksen ja
Kodinkunnostamisen
Asiantuntijat.

**POIKKEA TALOSSA.
Aivan Parkanon keskustassa.**

**PALVELEVA EDULLINEN
RAUTAKAUPPA**

**K-RAUTA
HIRVINIEMI**

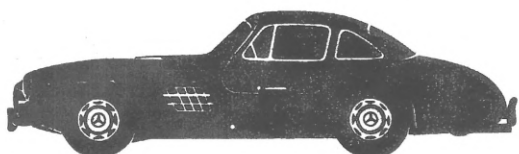
PASI HIRVINIEMI KY
PL 29, Parkanontie 66 C, 39700 PARKANO
Puh. (03) 448 2222, Fax (03) 448 1796



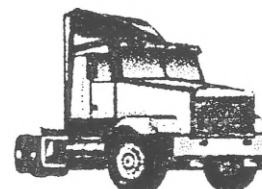
HYUNDAI**mazda**
Sen laatu on totta**SKODA**

Volkswagen Group

- MYYNNTI
- VARAOSAT
- HUOLTO

AUTOMYYNTI R. LAIHONEN KYTeollisuustie 29
39700 Parkano puh. (03) 448 1377**KOLARIKORJAAMO • MAALAAMO**
AUTO-OJANEN KY

Puh. (03) 442 4245, Teollisuustie 21, 39700 PARKANO

OY AREATA TRADING LTDSepänkatu 1
39700 PARKANO
Tel. 0400 627 133
Petri Juupajärvi

- Ulkomaan vienti- ja tuonti kuljetukset
- Huolintapalvelut

VOLVO K-AUTO PALVELUPISTE
PARKANOSSA
TOIVOTTA AASI AKKAILLEEN*Hyvää Joulua ja*
Onnellista Uutta Vuotta**PARKANON KONE**
JA METALLI OY

(03) 440 080, 040 504 1236

Hyvää Joulua toivottaaPARKANO puh. (03) 448 3133
AVOINNA arkisin 9-20, la 9-18**kesport**
INTERSPORT**PARKANO**

Parkanontie 66, puh. (03) 448 3840

Mitä ikinä tarvitsetkaan...

Esitteitä, lomakkeita, kirjekuoria, käyntikortteja...
 Lähetyslistat, kuittivihot, tarrat, vuosikertomukset, kansiot...
 Kaiken tämän ja paljon muuta saat
 vaivattomasti ja edullisesti Parkanon Kirjapainosta.

PARKANON KIRJAPAINO

Puh. (03) 448 822, sähköposti: ylsatsan@dlc.fi

PARKANON MUOVITUOTE KY

MUOVITUOTTEITA

Teollisuustie 21
39700 Parkano
Puh. (03) 448 2882

*Hyvää Joulua ja
Onnea vuodelle 1999*

Puusepänliike
PAJUNEN KY

Teollisuustie 13
39700 Parkano, puh. (03) 448 2254

*Kiitämme lämpimästi asiakkaitamme
kuluvasta vuodesta ja toivotamme
Hyvää Joulua*



Autokoulu Parkanon

LIIKENNE CENTER OY

Parkanontie 70 • 39700 Parkano
Puh. (03) 448 2142 <http://WWW.labt.com/pl-center>

TOYOTA
AVENSIS



Ovh alk. 136.000,-



TOYOTA

AUTOLUOJUS

PARKANO (03) 448 3100

kodinkone *liike*
wallius

PARKANONTIE 41 • PARKANO • (03) 4480 244

MUSTA PÖRSSI
PARHAAT MERKIT • SOPIVAT HINNAT

PARKANONTIE 41 • PARKANO • (03) 4480 244



EUROMASTER®
RENGASPAROONI

Teollisuustie 20, 39700 PARKANO, puh. (03) 448 2149



Pentin Pirssi & Bussit
Parkano

☎ Taksi 049 267 730, 0400 798 730
Bussit 0400 967 730, 040 554 1730
Pentti 0400 267 730
Koti 448 3260

HYVÄÄ JOULUA
JA
ONNELLISTA
UUTTA VUOTTA

**Asianajotoimisto
LARIMAA, HEIKKILÄ
& KOSKINEN**

puh. (03) 448 2767

*Kiittäen yhteistyöstä
ja Hyvää Joulua sekä
menestyksellistä vuotta 1999*



**TILI JA KIINTEISTÖ-
MARKKINOINTI KY**

Pitsinki & Mäkiiviinikka LKV
puh. 448 3290 tai 448 1438
Keskuskatu 2, 39700 Parkano

**TAPIOLA-YHTIÖT
Palvelupiste:**

Marja Mäkiiviinikka p. 448 3590
Eija Pitsinki p. 448 3590

**MATKAPOJAT
Asioimisto:**

Marja Mäkiiviinikka
Eija Pitsinki
Keskuskatu 2
39700 Parkano
puh. 448 3590
fax. 448 3590

A. Grönfors Oy



Pitosali 448 1339
Pitokahvio 448 1337
Kaupungintalo
ruokala 443 3318

- Saat halvalla korkealaatuisia tuotteita
- Edulliset maksuehdot
- Ilmaisen kotiinkuljetuksen

● ASKO ● ISKU ● ARTEK ● MARTELA
● LUNDIA ● MUURAME
● JA YLI 200 MUUTA VALMISTAJAA

TAMMELA

Kolmoskeskus, 39700 PARKANO
Puh. (03) 448 1331



Kolmoskeskus
39700 PARKANO
puh. (03) 448 2627

ma-to 9-18, pe 9-19, la 9-14



bobcat -urakointi



KIINTEISTÖT HUOLTAA

- KAIVUA
- TASAUSTA
- KUORMAUSTA
- PIHATÖITÄ
- LUMITÖITÄ
- TRAKTORITÖITÄ
- YHDISTELMÄKAIVURITYÖT
- PIHAN PERUSTAMISET
- RUOKAMULTA TOIMITUKSET



KIINTEISTÖHUOLTO ASKO VIITASALO KY

0400 631 248, 0400 616 783



PARKANON HÖYLÄÄMÖ OY

PARKANON HÖYLÄÄMÖ OY
KARTTIPERÄNTIE 162/34, 39700 PARKANO
Puh (03) 442 9951, fax (03) 442 9954

Hanakat
LVI-ASiantuntijaliike

*Hanakkaa
Joulua*



**LVI-TALO
KANNOSTO KY**

Teollisuustie 18, 39700 PARKANO, puh. (03) 448 2400, 0400-261 456





AUTOMARKET A. RINTALA KY

Puh. 0400-332 795
Mika 0500 530 852

Euro HAMSTERISTA HALVALLA **HAMSTERI Oy**

PAHKALANTIE 1, 39700 PARKANO, PUH. 448 1142
AUKIOLOAJAT: ma-pe 9-18, la 9-15

Hyvää Joulua ja Onnea Uudelle vuodelle -99

Reima — Tutta
myymälä

Avoinna:
ma-to 9-18, pe 9-19, la 9-14
Teollisuustie 2, 39700 Parkano
P. (03) 448 2274

KOSMETIIKKA TAIDELASI
RENOVEERA
KOLMOSKESKUS (03) 448 3195

Jouluterveisin

Insinööritoimisto DESEC OY
39700 Parkano

Puh +03 448 3442
Fax +03 448 3443
E-mail desec@vip.fi
Internet www.desec.com

KÄYTETTYJEN AUTOJEN
ERIKOISLIIKE

AUTOMYYNTI
ILKKA KIVINIEMI KY

PUH. (03) 448 2666
Vaasankatu 12, Parkano

*Kiitämme asiakkaitamme
kuluneesta vuodesta ja toivotamme*

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta*

OLAVI KAIJA OY

Puh. 448 2426

TM-RAUTA OY

Myydään uutta ja vanhaa käyttörautaa.

P. (03) 448 2206
Autop. 0400-625 500

**Rauhaisaa Joulua
ja Onnea Vuodelle 1999!**

**Parturi
Kampaamo**

YLINEN

Maanantaina suljettu
Parkanontie 41
Puh. 448 2228

**TRAKTORI- JA
KAIVURIURAKOINTIA**

PENTTI KUUSIKKO

puh. 0400- 233639

Matin
ASUSTE Oy

Keskuskatu 5, Parkano
Puh. (03) 448 3353

**ROMULIIKE
PERTTU LEMPINEN**

PARKANO
puh. (03) 448 0430

*Hyvää Joulua ja
Onnea Vuodelle 1999!*

AUTO-LAHTINEN OY
Ahertajank. 2, 39700 PARKANO puh. (03) 4482507

- AUTOTARVIKKEET JA VARAOSAT
- KORJAAMO
- OPEL JA HONDA HUOLLOT

IKITAITO OY

PORINKATU 1
03-448 1520

*Hyvää Joulua ja
Onnea Vuodelle 1999*

**Karjakuljetusliike
V. LEMPINEN**

Salminniementie 70
39700 PARKANO
Puh. (03) 442 1200

Karjankuljetusauto 049 266 513
 050 300 3154

**HYVÄÄ JOULUA JA
ONNELLISTA UUTTA VUOTTA !**

**PARKANON
TERÄHUOLTO KY**

☎ (03) 448 2495
(0400) 700 742

**YIT-SERVICE OY****PINTAKÄSITTELY**Parkano (03) 448 1470
Kauhajoki (06) 232 1933**PARLAVA OY**39750 KUIVASJÄRVI
puh. (03) 4426 311 fax (03) 4426 305**FIN-, EUR- ja kerta-
käyttölavat****MAALAUSLIIKE
HANNU RINNE**Puh. 448 2665
Autopuh. 0400 633 157*Hyvää Joulua ja
Onnea Vuodelle 1999!***SORVAUSTYÖT
LAAKERIT
LAAKERIYKSIKÖT
TRAKTORIN VARAOSAT****SORVAAMO E. AALTO**Puh. (03) 448 1580
auto 0400 620 765
Parkanontie 90**PALVELUKSESSASI ASIAANTUNTEVA
PUUTARHAMYYMÄLÄ**Joulutunnelmaan:
kestävät hyasintit
jouluiset sypressit
kauniit asetelmakoritTarvittaessa
kotiinkuljetus!**Kärkölä Puutarha
ja Viherpalvelu**
(03) 4424 125
0400 332 345
Vaasantie 1437
39700 Parkano

TESTATTU APU MYÖS ENTISÖINTIIN

**Dri Wash'n Guard**
ENVIRO-TECH INTERNATIONAL™
vedetön teknologiaPuhdistaa, kiillottaa ja suojaa,
ilman vettä,
helposti yhdellä toimenpiteellä:
maali-, lakka-, metalli ja lasipinnat /
verhoilu- ym. kankaat / kumiosat /
nahan ja vinyylin / pölyntyneet ...
(Pyydä 30 s. esittely)Tuotteet myös herkälle iholle
ja lemmikkien turkin hoitoonJÄLLEENMYNTI KOKO MAAHAN:
Veli-Pekka Kärkölä
0400 332 345Kinnostaako
Enviro-Tech n
tuotteiden
myynti sinua?
Kysy lisää!

HUIPPUTUOTTEET LAATUTIETOISILLE

Toivotamme kaikille
Rauhallista Joulua!**Rantakodon
palvelukeskus
tarjoaa**omissa tiloissaan
ammattitaitoisia
ja monipuolisia
keittiöpalvelujaan
erilaisten juhlien,
koulutustilaisuuksien,
tapahtumien jne.
järjestämisessä.Mahdollisuus myös lounasruokailuun.
AVOINNA: ma-pe 11-12.30, la-su 12-14.**Tiedustelut puh. 440 0123 tai 440 0121**
*Tervetuloa maittaville aterioille!***KULJETUSLIIKE
SAKARI MAJA KY**39700 Parkano
puh. (03) 448 2233

KULJETUKSET LAIDASTA LAITAA

**AUTOILIJA
TUOMO KOSKINIEMI**

Koskiniemenkuja 5
39700 PARKANO

Puh. 03-448 2847
049-239 828

Vaihtoehto vanhainkodille

• Yksilöllinen vaihtoehto varttuneille

Tilaa esitteemme!



*Mikon Kuntoutuskodit Oy
Kunnalliskodintie, 39700 Parkano*

☎ (03) 448 0120, (03) 633 6502, 0400 631 028

**POIKKEA
TANKKAAMAAN
OSTOKSILLE
VÄLIPALALLE**



ESSO Snack & Shop

P. KUIVANEN Ky

Keskuskatu 10, 39700 PARKANO

Parkanon Lasikuitu Oy

*Taimen-veneet, kanootit ja
lujitemuovityöt, raaka-aineet*

Pahkalan teoll.alue 448 3058

Oy Saratia Ltd

- Koneet ja työkalut
- Rakennuskonevuokraus
- Hydraulikkatarvikkeet
- Teräsrakenteet
- Hitsaustarvikkeet
- Timanttileikkaustyöt

Teollisuustie 21, Parkano
Puh. (03) 440 040, Fax 440 0429



**HH INSINÖÖRI- JA KIINTEISTÖTOIMISTO
HAVANKA [A] OY**

PARKANO, PUH. (03) 448 2702
TAI 0400 234 349

*... ja toivotus hyvän joulun
riemumielen näin tuo ...*

Puhelimellakin



PARKANO STEEL OY

Metallirakenteet,
koneistukset,
laitetoimitukset ja
asennukset

Tuomenhaara 6
39700 Parkano

puh. (03) 442 9960
fax. (03) 442 9955

COPLEAN OY

Vaasank. 9, 39700 PARKANO
puh. (03) 448 2407
autopuh. 0500 654 320 ja 0400 654 320
telefax (03) 448 3600

*Rauhallista Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta*

Nordberg

Nordberg-Lokomo Oy
Parkanon Tehtaat

39700 Parkano, p. 020 480 144

SUOMALAISTA
PUUNKÄSITTELYÄ
PARHAIMMILLAAN



Paras mahdollinen
raaka-aine. Osaava
henkilöstö. Viimeisin
alan tekniikka.
Ei ihme, että Aures-
koski Oy:n puun-
käsitteilyn mestari-
näytteitä näkyy yhä
useammassa kodissa
ympäri maailmaa.

AURE
AURESKOSKI OY
Parkano

*Rauhallista Joulua
ja
Onnellista
Uutta Vuotta*

OY AVEC-SHOE LTD

PL 15 39701 PARKANO

☎ (03) 440 140

TOPMAN

AJAVAT

TEEN ALIHANKINTA-
JA KORJAUSKONEISTUKSIA

Sorvaamo Ari Laurinaho Oy

Puh. (03) 448 1458
Tuomenhaara, Parkano

HAMMASLÄÄKÄRI Seppo Leppänen

Parkanontie 33, Kelan talo
Ilta- ja lauantavastaanotto
☎ 448 1061, 448 0490, 0400 730 005

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta!*

t. Lehtipalvelu

MARTTILAN TAKSI

39750 KUIVASJÄRVI (03) 442 6255

1+8



1+6



24 h
Myös vaihtoehtovarustein
0500 231 610
0400 234 320

Parkanon Varaosakeskus

E. LEPISTÖ

Puh. 03-448 3380
autop. 050 637 622

Valitse kotimainen Nesteen Tempera-lämmitysöljy!



Temperan korkea laatu takaa
Sinulle miellyttävän huoneen-
lämmön vuodenajasta riippu-
matta. Tilaa Temperaa meiltä.
Soita tai tule käymään ja tilaa!

TEMPERA



KUIVAS-MYYNTI KY

0400 234 320

Kyllästämme myös arseenittomalla aineella

Parkanon Puukylläste Oy A Juurakko

puh. 03 - 448 3103

auto 049 530 854

koti Ari 03-448 1959

RAUHALLISTA JOULUA JA ONNELLISTA UUTTA VUOTTA TOIVOTTAA

Kuljetusliike ALAMETTÄLÄ OY

39700 PARKANO

Kello-Kulta E. Syrjänen

Puh. 448 2181

OPTIKKO SYRJÄNEN

Parkano - puh. 448 1411
Ikaalinen - puh. 458 6520

SANELMAN VAATEAITTA

Parkano puh. 448 2747

RAVINTOLA PIPPURI

Parkano puh. 448 2754



Avoinnna arkisin klo 10-19,
sunnuntaisin klo 12-18

PUUSTA VALMISTETUT KÄYTTÖ- JA LAHJAESINEET

Parkanosta Poriin
päin n. 7 km.
Osoiteviitta
"KIULUVERSTAS"
39660 Lapinneva.
Kiuluverstaantie 62.
puh./fax (03) 442 5139.

HYVÄÄ JOULUA JA ONNELLISTA UUTTA VUOTTA

Linja-autoaseman Kahvio

Parkanontie 64
39700 Parkano puh. 03-448 2001

AVOINNA: Ma-Pe 7-20.00, La 9-20, su sulj.

Online

Lehtiä
Kahvia
Makeisia
Kebabbia
Jäätelöä
ym.

TOIVOTAMME RAUHALLISTA JOULUA JA HYVÄÄ UUTTA VUOTTA



TERVETULOA EDULLISILLE JOULUOSTOKSILLE



**PARKANON
KELLOLIIKE**
Kalliokoski & Maijala
puh. 448 2588



S. VIITASALO KY

442 4102 JA 442 4200
Telefax 442 4285
Kihniö, Linnankylä

• KEHYSTYKSET • TAULUT • TAIDETARVIKKEET



Parkanontie 81, 39700 PARKANO
Puh. (03) 448 1192, auto 0400-333 078

PARKANON LAATUKENKÄ KY Airi Tekokoski

Parkanontie 51, 39700 Parkano
P: (03) 448 2191



Lehden toimituskunta toivottaa

Hyvää Joulua

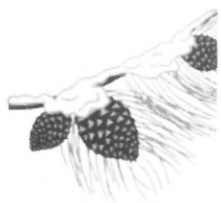
Vas. Maarit Lehto, Taisto Nummi, Marita Peltoniemi, Aino Rimppi ja Tellervo Harju.

Kuvasta puuttuvat Minna Lautamäki ja Juhani Nuijanmaa.



*Tontut hautaavat
vanhan vuoden 1897*

*Ulla Toivasen muistokortti
äidin syntymävuodelta.*



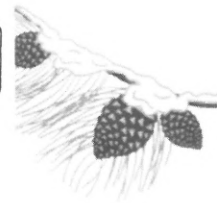
FennoSteel Oy
Fennokatu 1
39700 PARKANO

Puh. (03) 448 0300
Fax. (03) 448 0303



Fenno
Pakoputket ja
Ohutseinäputket

www.fennosteel.com
e-mail: fенно@fennosteel.com



*Rautaista Joulua!
toivottaa
Kalle ja
muut pökit!*



SUOSI
SUOMALAISTA!
Tiedät kyllä miksi



SPAR

Reilu Ruokakauppias

SPARmarket Mestarintori *440 090
SPARmarket Kyröskoski * 371 6801

<http://www.spar.fi>

**YHDELLÄ OVEN
AUKAISULLA**

TOIMISTOTUKKU

Ala-Kauhaluoma & Jokela

☎ (03) 448 1748

OFFSETPAINO

PAINATASSE OY

☎ (03) 448 1749

STUDIO

Parkanon Kuvaamo Ky

☎ (03) 448 2433

Parkanontie 59, 39700 PARKANO
Fax (03) 448 2002

*Parkanon Nuorisoseura ry kiittää
lehden toimituskuntaa uutterasta työstä
Parkanon Joulu -lehden parissa,
kirjoittajia ja kuvittajia,
ilmoittajayrityksiä ja -yhteisöjä sekä
kaikkia tahoja,
jotka ovat myötämielellisesti
vaikuttaneet kotiseutulehtemme
ilmestymiseen.*

*Toivotamme Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta 1999
kaikille lehtemme lukijoille!*



*Parkanon
Nuorisoseura ry
Johtokunta*

Hinta 30 mk

